

***Parc Natural del Montgó i
Reserva Natural dels Fons Marins del
Cap de Sant Antoni***

**Memòria de Gestió
2017**

Elaboració i Disseny

Equip Tècnic del Parc Natural del Montgó

Presentació

La present Memòria exposa els programes i projectes desenrotllats durant l'any 2017 per part de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural en el Parc Natural del Montgó i la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni. Es tracta principalment de programes i projectes per a la **Conservació del patrimoni natural i cultural**, per a la **Integració** del Parc i la Reserva Natural en l'entorn **social i el seu desenrotllament socioeconòmic**, així com per a la **prevenció i vigilància** d'incendis forestals, també es detallen els treballs de **Direcció i Gestió** general del Parc. En la Memòria de Gestió de l'any 2017 del Parc Natural destaquem els aspectes següents:

- ❖ Continuació del Projecte de restauració forestal i mediambiental en l'àrea afectada per l'incendi de setembre de l'any 2014 del Parc Natural del Montgó.
  - ❖ Treballs silvícoles per a la potenciació i millora de les masses de margalló a Les Planes.
  - ❖ Projectes de conservació de *Silene hifacensis* i *Medicago citrina*.
  - ❖ Projecte de Manteniment de les Rutes en el Parc Natural del Montgó.
  - ❖ Projecte de Millora de la Ruta Gris d'ascensió de Les Planes al Cim del Montgó.
  - ❖ Actualització de la Cartografia de vegetació al·lòctona del Parc Natural i prolongació dels treballs d'eliminació.
- ❖ Millora en el coneixement de les espècies de flora de major interès botànic, en col·laboració amb el Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF) de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.
  - ❖ Millora de la connectivitat dels barrancs del vessant Sud del Parc Natural.
  - ❖ Projecte per a l'obtenció de la certificació SICTED, en millora d'atenció turística del Centre d'Interpretació del Parc Natural del Montgó
  - ❖ Projecte de Restauració de l'Abocador de *Benimaquia* dins del Programa de Conservació d'Hàbitats.
  - ❖ Projectes per a la conservació i vigilància de la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni.
  - ❖ Projecte d'Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada.

Índex

1. INTRODUCCIÓ.....	1
1.1 Espais Naturals de la Comunitat Valenciana.....	2
1.2. Descripció general del Parc Natural del Montgó.....	3
1.3. Municipis del Parc Natural.....	5
1.4. Normativa.....	6
1.5. Figures de protecció.....	8
1.6. Organigrama de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.....	11
1.7. Personal del Parc Natural.....	12
1.8. Composició de la Junta rectora del Parc.....	13
2. VIGILÀNCIA I PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS.....	17
3. PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA CONSERVACIÓ.....	19
3.1 Conservació de Flora.....	20
3.2. Conservació de fauna.....	36
3.3. Conservació d'hàbitats.....	40
3.4 Conservació del patrimoni cultural i etnogràfic.....	45
3.5. Adquisició i millora del coneixement.....	49
3.5.1. SEGUIMENT DE POBLACIONS.....	49
3.5.2. LÍNIES D'INVESTIGACIÓ.....	54
4. PROGRAMA DE MANTENIMENT.....	61
5. PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA INTEGRACIÓ SOCIOECONÒMICA DEL PARC.....	69
5.1. Programa de Comunicació i Divulgació.....	72
5.1.1. CONFERÈNCIES I PONÈNCIES IMPARTIDES.....	72
5.1.2. DADES WEB.....	73
5.2. Programa d'Interpretació del Patrimoni.....	74
5.3 Programa d'Educació ambiental.....	76
5.4. Programa de voluntariat.....	78
5.5. Planificació i gestió de l'ús públic.....	79
5.5.1. PROGRAMA DE CORRECCIÓ D'IMPACTES DERIVATS DE L'ÚS PÚBLIC.....	79
5.4.2. PROGRAMA D'EQUIPAMENTS I SENYALITZACIÓ.....	86
5.4.3. PROGRAMA DE SEGURETAT DEL VISITANT.....	87

6. PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT SOCIOECONÒMIC.....	89
6.1. <i>Marca Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana.....</i>	<i>90</i>
7. DIRECCIÓ I ORGANITZACIÓ GENERAL.....	93
7.1. <i>Gestió administrativa en l'àmbit del PORN i el PRUG.....</i>	<i>94</i>
7.2. <i>Gestions diverses de l'espai natural.....</i>	<i>100</i>
7.3. <i>Actuacions del Servei de Vigilància i Control de la Reserva Natural Marina del Cap de Sant Antoni.....</i>	<i>103</i>
7.4. <i>Actuacions dels Agents Mediambientals en l'àmbit del PORN.....</i>	<i>106</i>
7.5. <i>Relacions i col·laboracions amb diferents organismes.....</i>	<i>107</i>
8. RESUM ECONÒMIC.....	111
<i>Inversions executades el 2017.....</i>	<i>112</i>
9. ACTUACIONS PREVISTES PER A 2018.....	113

1. INTRODUCCIÓ

1.2. Descripció general del Parc Natural del Montgó

El Montgó està situat en l'extrem nord-est de la província d'Alacant, en la comarca de la Marina Alta, ocupa una extensió de 2.117,68 Ha i fou declarat Parc Natural per part de la Generalitat Valenciana el 16 de març de 1987. Al novembre de l'any 2002, s'aprova una zona d'esmoreïment d'impactes de 5.386,31 Ha al voltant del Parc, amb l'objecte d'evitar el seu aïllament ecològic, estenent-se la zona protegida a un total de 7.503,99 Ha.

Aquesta muntanya és un referent paisatgístic en l'àmbit costaner valencià, discorre quasi paral·lela al litoral aconseguint la seua cota més alta 753 metres d'altitud. El Montgó enllaça, per mitjà de Les Planes, amb els abruptes penya-segats del Cap de Sant Antoni. La zona de costa que rodeja el Cap va ser declarada Reserva Marina d'Interés Pesquer el 9 de novembre de 1993, i la diversitat tant d'ambients com d'éssers vius que es donen en els seus fons marins, amplia el marc de protecció amb la declaració de Reserva Natural Marina per la Llei 11/1994 d'Espais Naturals de la Comunitat Valenciana.

L'emplaçament a la vora de la Mediterrània d'aquest massís ha propiciat la seua contínua relació amb les diverses cultures que s'han succeït al llarg del temps, les quals l'han usat com a talaia defensiva, lloc de caça, pasturatge, recol·lecció, cultiu i habitatge, aprofitant-ho des de la més remota antiguitat. Els vestigis d'aquesta presència abunden per tot el Parc Natural i els seus voltants, i ens parlen d'antigues civilitzacions, usos del medi passats i més recents, amb el qual les persones han mantingut un equilibri durant segles.

El Montgó es presenta com un tresor botànic, on en cada racó, barranc, bancal o penya-segat sorprén la riquesa d'aromes, textures, les diferents formes i colors de la seua vegetació, entre la qual trobem nombrosos endemismes com l'herba santa (*Carduncellus danius*) o el desferracavalls (*Hippocrepis valentina*) que confereixen a aquest paratge un elevat valor científic.

La fauna està íntimament lligada a les unitats paisatgístiques i a les comunitats vegetals que es desenrotllen. Destaquen espècies com el corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*), habitual en els penya-segats marins del Cap de Sant Antoni, rapinyaires com el falcó pelegrí (*Falco Peregrinus*) o la curiosa rata penada de peus grans (*Myotis capaccini*).

No podem deixar de mencionar la part marina del Parc Natural, amb les comunitats vegetals i de vermèdids que creixen en les roques i fons submarins del Cap de Sant Antoni, i la gran riquesa de la fauna que alberga. Destacant ací una comunitat vegetal que ocupa un lloc preferent: les praderies de *Posidonia oceànica*. La protecció d'aquesta part marina tracta, no sols de preservar la seua biodiversitat, sinó també reforçar i garantir la continuïtat de les zones de pesca pròximes, de les que depèn un sector tradicional i de gran importància.

Tot açò ens ajuda a comprendre la dependència vital de l'ésser humà respecte al medi ambient, ja que la nostra espècie ha arribat a convertir-se en un dels elements més importants en la modificació del paisatge actual i és, en bona part, responsable de les condicions en què hui es troben els ecosistemes del Montgó. La protecció d'aquest paratge per part de la Generalitat Valenciana, possibilita la conservació en el present i per al futur d'aquest emblemàtic lloc.

1.3. Municipis del Parc Natural

L'extensió del Parc Natural del Montgó és de 2.117,68 ha, extensió que està inclosa dins dels límits dels municipis de Dénia i Xàbia.

El 5 de novembre de l'any 2002, el Decret 180/2002 El Govern Valencià aprovà el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. Aquest Decret regula una zona d'esmoreïment d'impactes de 5.386,31 ha al voltant del massís, ampliant-se així la zona protegida a un total de 7.503,99 ha.

Municipi	Km ² del municipi en el Parc	Superfície del municipi en Km ²	% de sup. del municipi en el Parc	% del Parc en el municipi
Dénia	12,11	66,18	18,30	57
Xàbia/Xàbia	9,07	68,59	13,22	43

Taula 1. Relació de superfície dels municipis del Parc Natural del Montgó.

Font: Elaboració pròpia

Les poblacions que s'inclouen l'àmbit geogràfic del PORN són les següents:

Municipi	Habitants segons padró 2016	Superfície del municipi en Km ²	Densitat de població hab./Km ²	% de superfície dins de l'àrea PORN
Dénia	41.568	66,18	626,10	53,48
Xàbia	27.060	68,59	394,51	38,55
Pedreguer	7.435	29,58	251,35	22,48
Ondara	6.739	10,41	647,35	13,83
Gata de Gorgos	5.804	20,33	285,48	19,63

Taula 2. Relació de superfície i habitants dels municipis del PORN

Font: Dades obtingudes de l'Institut Nacional d'Estadística, segons dades del padró municipal a 01-01-2017

1.4. Normativa

La normativa reguladora de l'espai natural protegit es mostra a continuació:

- ❖ **Decret 25/1987**, de 16 de març, del Consell de la Generalitat Valenciana de declaració del Parc Natural del Montgó (DOGV 556, de 30.03.87).
- ❖ **Decret 70/1987**, de 25 de maig, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual s'acorda la derogació de l'article octau del Decret 25/1987, de 16 de març, del Consell de la Generalitat Valenciana, de declaració del Parc Natural del Montgó (DOGV 602, de 05.06.87).
- ❖ **Decret 110/1992**, de 6 de juliol, del Govern Valencià, de modificació del Decret 25/1987, de 16 de març, del Parc Natural del Montgó (DOGV 1.844, de 14.08.92).
- ❖ **LLEI 11/1994**, de 27 de desembre, de la Generalitat Valenciana, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 2423, de 09 de gener de 1995) i les seues posteriors modificacions.
- ❖ **ORDE de 10 d'octubre de 2000**, de la Conselleria de medi ambient, per la qual s'acorda iniciar el procediment d'elaboració i aprovació del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. (DOGV núm. 3867, de 30 d'octubre de 2000).
- ❖ **ORDE de 16 de juliol de 2001**, de la Conselleria de medi ambient, de modificació de les mesures cautelars del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. (DOGV núm. 4053, de 30 de juliol de 2001).
- ❖ **ACORD de 26 de juliol de 2001**, del Govern Valencià, pel qual es modifiquen les mesures cautelars establides en l'àmbit del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. (DOGV núm. 4053, de 30 de juliol de 2001).
- ❖ **Decret 180/2002**, de 5 de novembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. (DOGV núm. 4374, de 8 de novembre de 2002).
- ❖ **ORDE de 25 de gener de 2005**, de la Conselleria de Territori i Habitatge, per la qual s'acorda iniciar el procediment d'elaboració i aprovació del Pla rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Montgó. (DOGV núm. 4941, de 8 de febrer de 2005).
- ❖ **ACORD de 4 de febrer de 2005**, del Consell de la Generalitat, pel qual es determina la forma d'aplicació de les mesures cautelars vigents en l'àmbit territorial del Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Montgó, durant la tramitació del mateix. (DOGV núm. 4941, de 8 de febrer de 2005).
- ❖ **Decret 229/2007**, de 23 de novembre, del Consell, pel qual s'aprova el Pla rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Montgó. (DOGV núm. 5648, de 27 de novembre de 2007).
- ❖ **RESOLUCIÓ de 4 de juny de 2006**, del conseller de Territori i Habitatge per la qual s'aprova el Pla de Prevenció d'Incendis del Parc Natural del Montgó (DOGV núm. 5299).

- ❖ **Decret 212/1993**, de 9 de novembre, del Govern Valencià, pel qual s'estableix una zona de reserva marina en l'entorn del Cap de Sant Antoni.
- ❖ **Decret 110/2005**, de 10 de juny, del Consell de la Generalitat, pel qual es modifica el Decret 212/1993, de 9 de novembre, pel qual es va establir una Zona de Reserva Marina en l'entorn del Cap de Sant Antoni.
- ❖ **Decret 19/2015**, de 13 de febrer, del Consell, pel qual es regula la Reserva Marina d'Interés Pesquer del Cap de Sant Antoni.
- ❖ **Decret 76/2017**, de 9 de juny, del Consell, pel qual es regulen les autoritzacions de les activitats subaquàtiques de recreació en les reserves marines d'interés pesquer de la Comunitat Valenciana.

1.5. Figures de protecció

Són nombroses les figures de protecció que emparen els valors de l'espai natural, totes elles, es mostren a la taula següent:

Figures de Protecció				
Figura de protecció	Data de declaració	Municipis	Superfície (Ha)	Normativa
Parc Natural del Montgó	16/03/1987	Dénia, Xàbia	2 117,68	<i>Decret 25/1987, de 16 de març, del Consell de la Generalitat Valenciana de declaració del Parc Natural del Montgó.</i>
Zona d'Esmorteïment	5/11/2002	Dénia, Xàbia, Gata de Gorgos, Ondara, Pedreguer	5 386,31	<i>Declarada en l'article 89 del Decret 180/2002 pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó. Modificada per la Llei 5/2013, de 23 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat</i>
Reserva Marina del Cap de Sant Antoni	09/11/1993	Dénia, Xàbia	260	<i>Decret 212/1993, de 9 de novembre i ampliada en el Decret 110/2005, de 10 de juny, del Consell de la Generalitat, regula la pesca en l'àmbit marí del Cap de Sant Antoni.</i>
Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni	05/11/2002	Dénia, Xàbia	758,34	<i>Declarada en l'article 89 del Decret 180/2002 pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó.</i>
Reserva Marina d'Interés Pesquer del Cap de Sant Antoni	13/02/2015	Dénia, Xàbia	-	<i>Decret 19/2015, de 13 de febrer, del Consell, pel qual és regula la Reserva Marina d'Interés Pesquer del Cap de Sant Antoni.</i>
Lloc d'Interés Comunitari Montgó	24/12/1997	Dénia, Xàbia	3009	<i>Decisió de la Comissió, de 19 de juliol de 2006, per la qual s'adopta de conformitat amb la Directiva 92/43/CEE del Consell, la llista de Lloc d'Interés Comunitari de la regió biogeogràfica mediterrània</i>
Zona d'especial Protecció per a Aus Montgó-Cap de Sant Antoni	05/06/2009	Dénia, Xàbia	3 009,56	<i>Acord de 5 de juny de 2009, del Consell, d'ampliació de la Xarxa de Zones d'Especial protecció per a les aus (ZEPA) de la Comunitat Valenciana.</i>

Microreserves de Flora de l'àmbit del Parc i PORN					
Nom	Data de declaració	Municipis	Superfície (Ha)	Normativa	
Cap de Sant Antoni	04/05/1999	Xàbia	2,994	<i>Orde de 4 de maig de 1999 de la Conselleria de Medi ambient la qual és declaren 33 microreserves vegetals en la província d'Alacant i 29 microreserves vegetals a la província de València.</i>	
Cova de l'Aigua	04/05/1999	Dénia	5,355		
Barranc de l'Emboixar	13/11/2002	Dénia	19,554		
Illot de la Mona	13/06/2001	Xàbia	0,068		
Les Rotes-A	04/05/1999	Dénia	0,111		
Les Rotes-B	04/05/1999	Dénia	0,569		
Les Rotes-C	04/05/1999	Dénia	0,663		
Cavitats en l'àmbit del Parc incloses en el catàleg de Coves					
Nom	Data de declaració	Municipis	Normativa		
Cova de la Punta de Benimaquia ¹	12/05/2006	Dénia	<i>Decret 65/2006, de 12 de maig, pel qual és desenrotlla el règim de protecció dels Coves i s'aprova el Catàleg de Coves de la Comunitat Valenciana</i>		
Cova Tallada	12/05/2006	Xàbia			
Béns d'Interés Cultural dins de l'àmbit del Parc					
Nom	Època	Categoria	Tipologia	Ús Primitiu	Localització
Torre del Gerro	S. XVI	Monument	Edificis militars – Torres defensives	Defensiu	Dénia
Arbres Monumentals en l'àmbit del PORN					
Nom			Localització		
Ficus de la Mistelera			Dénia		
Ficus de l'Heretat			Dénia		
Palmera de l'Alqueria de Ferrando			Dénia		
Eucaliptus			Dénia		
Garrofer			Dénia		
Olivera de Joaquinet			Xàbia		
Garrofer de Joaquinet			Xàbia		
Garrofera de les Valls			Xàbia		
Garrofer de la caseta Barrera			Gata de Gorgos		
Eucaliptus de la Rana			Gata de Gorgos		

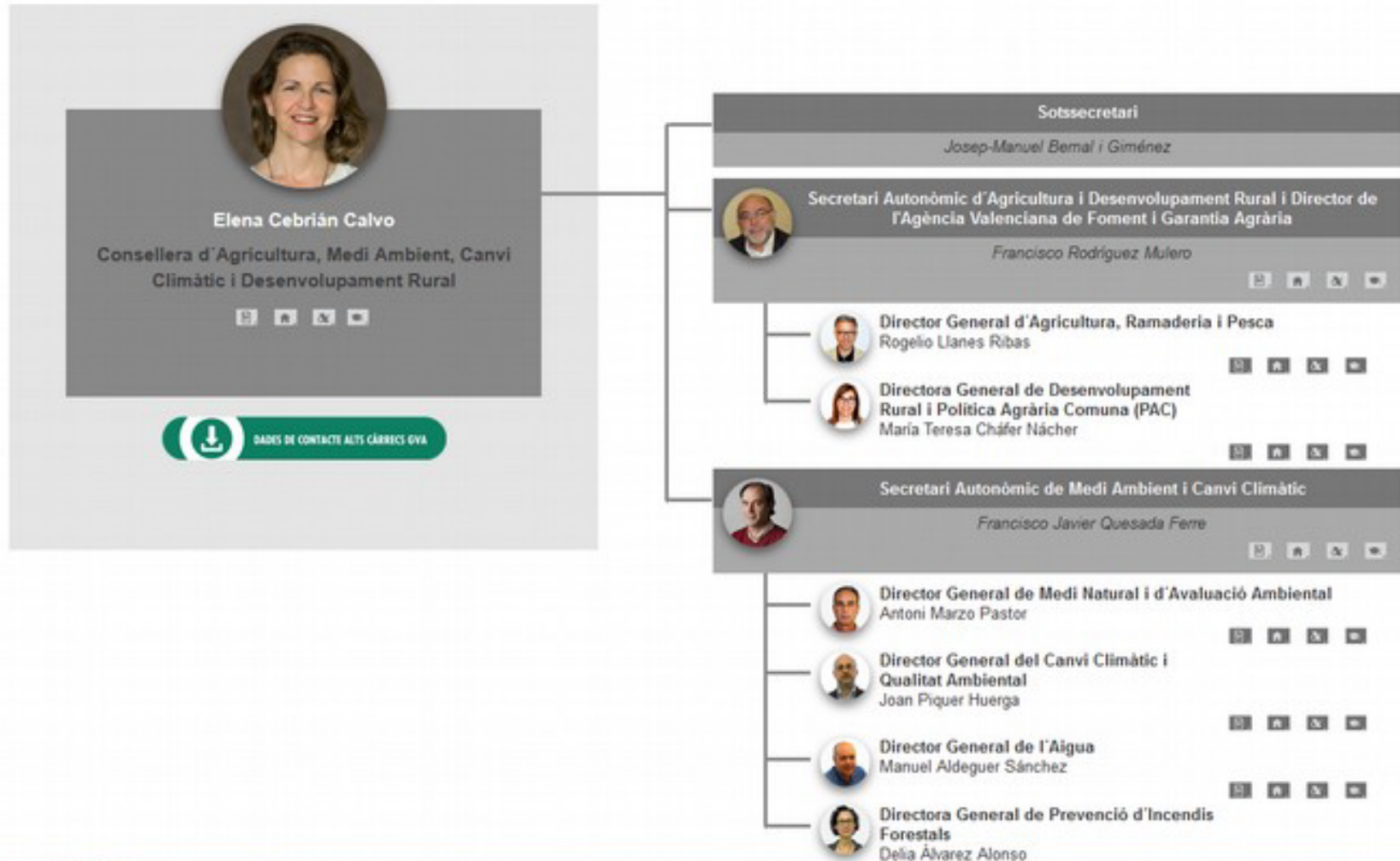
Taula 3. Figures de protecció en el Parc Natural del Montgó i la seua àrea PORN.

Font: Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient,

¹La Cova de Benimaquia també està classificada com a àrea de refugi del rata penada de peus grans pel Decret 82/2006, de 9 de juny del Consell, pel qual s'aprova el Pla de Recuperació del rata penada de peus grans i la rata penada de ferradura mitjana a la Comunitat Valenciana. Quedant tota la seua extensió i una ràdi de 50 metres al voltant de la boca de la mateixa dins d'aquesta figura.

1.6. Organigrama de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural

1.7. Personal del Parc Natural

La direcció i coordinació del personal assignat al Parc Natural del Montgó i la Reserva Natural del Cap de Sant Antoni, és funció del Director-Conservador. Adscrits a aquests espais hi ha un total de 10 persones. A continuació es detallen els equips de treball:

❖ **Equip Directiu:** compost pel Director-Conservador del Parc Natural.

Per Resolució de 16 de febrer de 2016 de la Direcció General de Funció Pública es convoca borsa de treball temporal per al nomenament de personal funcionari interí del Cos Superior Tècnic de l'Administració del Medi Ambient de l'Administració de la Generalitat.

Per Resolució de 18 de maig de 2016, de la Consellera de Justícia, Administració Pública, Reformes Democràtiques i Llibertats Públiques, s'aprovaren les relacions de llocs de treball de la Presidència de la Generalitat i de les conselleries, així com dels organismes i entitats gestionats per la Conselleria competent en matèria de funció pública. En la dita resolució apareix amb el lloc núm. 29.424 Director-Conservador del P.N. del Montgó, Reserva Marina dels Fons del Cap de Sant Antoni i P.N. de la Marjal de Pego-Oliva.

El dia 1 de març de 2017 pren possessió del lloc de treball 29.424 Joseba Andoni Rodríguez Aizpeolea, com a Director-Conservador del Parc Natural del Montgó, Reserva Marina dels Fons del Cap de Sant Antoni i del Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva.

- ❖ **Equip tècnic:** Compost per un tècnic de grau mitjà de Conselleria per als parcs naturals de la Marina Alta i Marina Baixa i dos educadors ambientals, treballadors de l'empresa pública VAERSA, aquests últims comparteixen a més, el Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva.
- ❖ **Equip de conservació i manteniment:** Format per un capatàs i quatre peons qualificats a temps complet, tots ells treballadors de VAERSA.
- ❖ **Servei de vigilància i control de la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni:** Equip integrat per un Patró del Servei de Guardacostes de les Reserves Natural i Marina, treballador de l'Ajuntament de Dénia i un peó especialista, treballador de VAERSA.

1.8. Composició de la Junta rectora del Parc

La Junta Rectora té caràcter d'òrgan consultiu, col·laborador de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural en la gestió del Parc i canalitzador de la participació dels interessos socials i econòmics afectats en la planificació i la gestió del Parc Natural, d'acord amb l'article 48.5 de la Llei 11/1994, de 27 de desembre, de la Generalitat, d'Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana.

Ací es detalla la composició de la Junta Rectora segons el Decret 25/1987, de 16 de març, del Consell, de declaració del Parc Natural del Montgó. El funcionament general de la mateixa quedà aprovat al Decret 229/2007, de 23 de novembre, del Consell, pel qual s'aprova el Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Montgó.

Els membres de la Junta Rectora, tal com descriu el Decret 25/1987, són:

- ❖ President de la Junta rectora del Parc Natural del Montgó. Es manté el càrrec dels anys anteriors, amb el Sr. Joan Sala, nomenat a principis de l'any 2016.
- ❖ Director-Conservador del Parc Natural del Montgó, que al seu torn fa les funcions de secretari de la Junta Rectora.
- ❖ Dos representants de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.
- ❖ Dos representants de la Conselleria d'Habitatge, Obres Públiques i Vertebració del Territori.
- ❖ Un representant de la Conselleria d'Hisenda i Model Econòmic.
- ❖ Un representant de la Diputació Provincial d'Alacant.
- ❖ Un representant de l'Ajuntament de Dénia.
- ❖ Un representant de l'Ajuntament de Xàbia.
- ❖ Un membre representant dels grups de protecció i conservació de la naturalesa.
- ❖ Un representant de les universitats valencianes.

A més assisteixen com a convidats a la Junta Rectora:

- ❖ Un representant de la Unió de Llauradors i Ramaders-COAG.
- ❖ Un representant d'AVA ASAJA (Associació Valenciana d'Agricultors).
- ❖ Un representant de la Regidoria de medi ambient de l'Ajuntament de Xàbia.
- ❖ Un representant de la Regidoria de medi ambient de l'Ajuntament de Dénia.
- ❖ Un representant de la Societat de Caçadors de Xàbia
- ❖ Un representant de la Societat de Caçadors de Dénia
- ❖ Un representant de l'Associació de Veïns VERAM
- ❖ Un representant de l'Associació de Colons del Montgó.
- ❖ Un representant de l'Associació d'Empresaris d'Hostaleria i Turisme de la Marina Alta (AETHMA).
- ❖ Un representant de l'EATIM de Jesús Pobre.
- ❖ Un representant de l'EATIM de La Xara.
- ❖ Un representant de l'Ajuntament de Gata de Gorgos.
- ❖ Un representant de l'Ajuntament de Pedreguer.
- ❖ Un representant dels Centres Excursionistes de la Marina Alta "Comarcal Montgó".
- ❖ Un representant de l'Associació de Veïns del Montgó.
- ❖ Un representant de la Federació d'Escalada i Esports de Muntanya de la Comunitat valenciana.

Al llarg de l'any 2017 la Junta Rectora del Parc Natural del Montgó es va reunir dues vegades, la primera el dia 30 de maig a l'Ajuntament de l'EATIM de Jesús Pobre, la segona el 3 d'octubre a l'Ajuntament de Gata de Gorgos.

Com a temes destacables de la primera de les Juntes Rectores, la presentació del nou Director-Conservador, Joseba Rodriguez Aizpeolea, la presentació de la Memòria de Gestió de l'any 2016, la presentació de la proposta de gestió de l'any 2017 i l'exposició de la problemàtica de l'ús públic de la Cova Tallada i les actuacions a posar en marxa, la qual cosa donà lloc a la creació d'una Comissió d'Ús Públic que fera el seguiment, entre d'altres, a aquesta problemàtica.

En la segona Junta Rectora es presentaren els primers resultats de l'esmentada Comissió d'Ús Públic (constituïda el 15 de juny), es debatí sobre el projecte de construcció del Col·legi Internacional a Jesús Pobre, el projecte del "Tren de la Costa" i es feu un breu resum del projecte de reintroducció de l'àguila pescadora als parcs naturals del Montgó i la Marjal de Pego i Oliva.

Figura 1: Imatge de la Junta Rectora celebrada a l'octubre de 2017, a l'Ajuntament de Gata de Gorgos

Pel que fa a l'esmentada Comissió d'Ús Públic del Parc Natural del Montgó, es celebraren tres reunions en l'any 2017, concretament els dies 15 de juny, 21 de setembre i 23 de novembre on, bàsicament s'ha tractat el tema de la Cova Tallada i l'Estudi de Capacitat d'Acollida que està sent redactat per part de l'empresa GEA AMBIENTAL, S.C.P. i del qual es donen més detalls a l'apartat 5.5.1.

2. VIGILÀNCIA I PREVENCIÓ D'INCENDIS FORESTALS

Mitjans de vigilància mòbil

Entre l'1 gener i el 28 de febrer la vigilància del Parc contra incendis forestals va estar a càrrec de la Unitat A-604 i del 15 de març al 15 de novembre les Unitats A-103 i A-104, aquestes unitats tenen la base en el Parc de bombers comarcal entre La Xara i Ondara, que es troba dins de la zona d'esmoreïment d'impactes del PORN.. La Unitat A-701 realitza el Servei segons necessitats i els desdoblaments nocturns. La supervisió va a càrrec dels agents mediambientals de la Marina Alta.

A més a més, el servei de vigilància es complementa amb l'equip de manteniment i els tècnics del Parc en l'exercici de les seues activitats habituals. Durant els mesos d'estiu voluntaris de protecció civil de Dénia, Xàbia, Gata de Gorgos i Pedreguer, Bombers Voluntaris de Balcó al Mar de Xàbia, i d'ACIF de Dénia, coordinats per la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, també realitzen labors de vigilància.

Mitjans de vigilància fixos

Els punts fixos que vigilen el Parc Natural del Montgó són els observatoris de **Miserà, Coll de Rates i Montdúver** (València), que estan en actiu durant tot l'any. Els mesos d'estiu també s'incorpora **Cocoll**.

Figura 2: Incendi de Santa Llúcia

Segons les dades aportades pels responsables del Pla de Prevenció d'Incendis Forestals, al llarg del 2017, es va produir un incendi en el Parc Natural del Montgó, dins de l'àmbit de màxima protecció i, més concretament en l'entorn de l'Ermita de Santa Llúcia, en el terme municipal de Xàbia. La superfície cremada en l'incendi va ser de 0,3 hectàrees d'una zona arbrada, ocorregut el dia 25 d'agost i que, segons els grups d'investigació dels Agents Mediambientals, fou intencionat.

Treballs de manteniment

La brigada del Parc Natural s'encarrega, amb periodicitat anual, de la conservació i neteja dels canals d'alimentació dels dipòsits d'extinció d'incendis, açò suposa el buidatge d'àrids dels decantadors i la revisió de fuites en les canonades. Aquests treballs, són periòdics i es detallen en apartats posteriors.

3. PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA CONSERVACIÓ

3.1 Conservació de Flora

Les comarques valencianes són uns dels llocs del Mediterrani de major riquesa florística. Entre les muntanyes valencianes, el Montgó destaca per posseir fins a 650 espècies diferents dins dels seus reduïts límits, de les quals, prop de 140 són considerades espècies rares, endèmiques o amenaçades.

Aquest elevat grau de biodiversitat florística i la seua fragilitat va ser una de les més importants raons per a la protecció d'aquest espai. Des de llavors, s'ha treballat en la gestió de la flora amb el reforç de poblacions en camp o amb la generació de planta i llavors *ex situ*.

A continuació realitzarem un repàs dels projectes de conservació de flora que s'han realitzat al llarg de l'any 2017.

Plantacions de flora autòctona

Aquest projecte engloba tant les plantacions realitzades per personal del Parc Natural del Montgó, com aquelles que es realitzen en col·laboració amb el CIEF i les brigades del Servei de Vida Silvestre d'aquesta mateixa Conselleria.

Els objectius del projecte són els següents:

- ❖ Millora o manteniment de les poblacions actuals de flora rara, endèmica o amenaçada en el Parc.
- ❖ Millora de la biodiversitat florística en zones determinades de l'espai natural protegit.

El seguiment d'aquestes plantacions s'efectua a l'any, o al cap de sis mesos d'haver-se realitzat, a fi de determinar el grau de supervivència dels exemplars.

Al llarg de l'any 2017, s'ha realitzat una plantació amb el personal del CIEF a l'entorn de les Coves Santes amb un extens nombre d'exemplars (106) de l'alfals arbori (*Medicago citrina*), dins del programa de recuperació de l'espècie a la Comunitat Valenciana. Els resultats han estat satisfactoris, amb un 75% d'èxit, tot i l'escassetesa de pluges en les setmanes posteriors a la repoblació. La zona es veurà reforçada enguany.

- *Personal del Parc*

Les plantacions fetes des del Parc es realitzen generalment a la primavera i tardor del mateix any, en zones seleccionades prèviament, en funció de les espècies i de les condicions del medi que es presenten, així com dels objectius que es pretenen. Normalment, es planten espècies de distribució més àmplia típiques dels hàbitats presents en el Montgó, encara que d'un elevat rang ecològic, de manera que aporten al bosc i al

matoll una major diversitat, la qual, i a causa dels diferents impactes causats per l'acció antròpica sobre les muntanyes, es troba lluny de la seua presència òptima.

Encara que al llarg dels anys anteriors, no s'han realitzat grans plantacions per part de la Brigada del Parc, al llarg dels últims dos o tres anys (entre 2015 i 2017) aquestes s'han incrementat, amb l'esperança que els resultats siguen més satisfactoris que els de les plantacions realitzades amb anterioritat, degut principalment que des del 2010 s'ha entrat en un cicle d'estius i primaveres molt secs i amb elevades temperatures, per la qual cosa les plantes, si no són regades contínuament, no passen el primer any. Al final de l'any 2016, han millorat els registres de pluja en la Comarca i aquests s'han estès al 2017, aconseguint-se valors mitjans i normals, la qual cosa fa pensar que les plantacions realitzades tindran major èxit.

Aquestes plantacions han vingut condicionades per dos grans incendis en el Montgó, el de Les Planes i el de Jesús Pobre, ambdós en 2014, per la qual cosa és en aquestes zones és on continuen centrant-se els esforços, en considerar-se prioritàries per part del personal tècnic del Parc Natural. També s'han creat noves zones de plantació, lluny de les àrees incendiades, relacionat amb altres actuacions que s'han dut a terme a l'espai protegit, cas dels treballs de recuperació de bancals escomesa a finals de l'any 2016 a l'entorn del camp de Tir de Dénia pel projecte de la Fundació La Caixa 2016.

Les plantacions es continuen limitant a àrees en les quals es puga realitzar un adequat seguiment per mitjà de tasques de reg i reposició de fallides principalment. A més de l'anterior, també se segueix el criteri d'anar reduint el nombre de plantacions "populars", ja que en anys anteriors, s'ha comprovat un increment notable del percentatge de fallades relacionades amb aquesta falta de manteniment.

Com a novetat per al 2017, cal mencionar que s'ha iniciat una campanya de llavoreig massiva a diverses àrees de l'espai natural, mètode que s'ha demostrat, per l'experiència dels anys anteriors, com el mètode més efectiu i de major índex de supervivència, a més de ser una actuació amb un rendiment molt major i amb un cost més reduït si ho comparem amb les plantacions. És per això que aquestes dades han estat replegades per l'equip tècnic, plasmant-se a la taula 4 del present document.

En la taula 5 s'arrepleguen les zones de plantació, així com les espècies utilitzades al llarg de l'any 2017, en la que s'aprecia que s'ha mantingut, a grans trets, el nombre d'exemplars, així com la diversitat de les mateixes respecte d'anys anteriors.

A més, la taula 6 mostra els resultats de supervivència de les espècies plantades al llarg del període de treball anterior i sobre les quals s'ha dut a terme el seguiment anual que correspon en aquests casos. En el cas de les tasques de llavoreig, aquest té major dificultat per al seu seguiment i, per tant, no es mostra la informació respectiva.

Lloc	Espècie	Nom. de llavors
Camí Quarter	<i>Quercus rotundifolia</i>	734
Cova de l'Aigua	<i>Celtis australis</i>	267
	<i>Quercus rotundifolia</i>	57
	<i>Phyllirea latifolia</i>	46
	<i>Fraxinus ornus</i>	23
Bancals entorn Camp de Tir	<i>Viburnum tinus</i>	Indet.

Taula 4. Llavors sembrades per l'Equip de Manteniment i Conservació en 2017

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades arreplegades per l'Oficina Tècnica del PN Montgó

Lloc	Espècie	Nom. d'exemplars
Camí Colònia	<i>Fraxinus ornus</i>	28
	<i>Celtis australis</i>	1
	<i>Hedera helix</i>	1
	<i>Viburnum tinus</i>	17
	<i>Ruscus hypophyllum</i>	1
Bancals entorn Camp de Tir	<i>Quercus rotundifolia</i>	30
	<i>Fraxinus ornus</i>	11
	<i>Phyllirea latifolia</i>	2
	<i>Nerium oleander</i>	2
	<i>Celtis australis</i>	14
	<i>Viburnum tinus</i>	19
	<i>Arbutus unedo</i>	6
Cap de Sant Antoni	<i>Olea europaea var. sylvestris</i>	62
	<i>Rhamnus alaternus</i>	36
	<i>Pistacia lentiscus</i>	2
	<i>Ceratonia siliqua</i>	1
Camí del Quarter	<i>Celtis australis</i>	8
Cova de l'Aigua	<i>Smilax aspera</i>	6
	<i>Rosa officinalis</i>	2

Taula 5. Espècies Plantades per l'Equip de Manteniment i Conservació en 2017

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades arreplegades per l'Oficina Tècnica del PN Montgó

Lloc	Espècie	Nom. d'exemplars plantats al 2016	Nom. de supervivents després de l'estiu de 2017
Camí Colònia	<i>Fraxinus ornus</i>	35	21
	<i>Celtis australis</i>	31	11
	<i>Quercus faginea</i>	10	0
Cap de Sant Antoni	<i>Olea europaea</i>	73	68
	<i>Pistacia lentiscus</i>	1	0

Lloc	Espècie	Nom. d'exemplars plantats al 2016	Nom. de supervivents després de l'estiu de 2017
	<i>Ceratonía siliqua</i>	1	1
	<i>Rhamnus alaternus</i>	18	13
Camí Quartell	<i>Quercus rotundifolia</i>	52	23
	<i>Olea europaea</i>	20	8
	<i>Ceratonía siliqua</i>	7	1

Taula 6. Supervivència d'espècies en 2017, plantades per l'Equip de Manteniment i Conservació en 2016

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades arrellegades per l'Oficina Tècnica del PN Montgó.

A la vista de les dades mostrades, en el present període es mantenen les dades de supervivència dels últims 3 anys; novament les pluges anuals han estat dins dels rangs mitjans per a la Comarca, la qual cosa ha facilitat la viabilitat de les plantacions en totes les zones, tot i així, en alguns casos, la mortaldat és molt elevada, per la qual cosa en futures introduccions, s'haurà de millorar la selecció d'espècies a les diferents àrees de plantació.

Figura 3: Personal del Parc Natural en tasques de plantació

Producció en viver de flora autòctona

En els vivers habilitats en el Centre d'Interpretació del Parc Natural, s'estan realitzant treballs de producció, plantació en el rocall i manteniment de l'arborètum creat amb algunes de les espècies més característiques del Montgó, anys enrere. Per això, tots els anys s'arreglen llavors d'individus silvestres del Parc, aquestes llavors són posteriorment utilitzades per a la generació d'aquesta planta en el viver, i en alguns casos, per a aportar-les al banc de Germoplasma del CIEF, principalment sobre aquelles espècies de major interès o sobre aquelles sobre les quals vol dur-se a terme algun projecte específic. A més, són les llavors emprades en les tasques de llavoreig abans descrites.

La planta generada en els vivers s'utilitza per a la realització de plantacions de reforç, plantacions educatives, de projectes de restauració i, en alguns casos, per a cessió a altres entitats.

El 2017, els esforços s'han centrat, tal com ve ocorrent des de fa alguns anys, sobre dues espècies endèmiques: *Silene ifacensis* i *Medicago citrina*, a fi de poder continuar amb les tasques de reforçament de les poblacions existents en el Parc d'aquestes espècies endèmiques (vid. apartats següents). De la resta d'espècies a penes s'ha reproduït material vegetal, tan sols s'ha realitzat el manteniment de la planta existent d'anteriors campanyes. En general, això ha suposat una carència de planta autòctona i local per a poder

Figura 4: Taula de treball als vivers del Bosc de Diana

continuar incrementant les reserves de planta per a les possibles adequacions i plantacions que es realitzen en el Parc natural de manera contínua al llarg dels anys.

Els esforços de reproducció de material autòcton diferent d'aquestes espècies s'ha centrat en les espècies següents:

- Ginebre: 96 exemplars (procedents de llavor)
- Esbarzer: 96 exemplars (procedents de llavor)
- Aritjol: 96 exemplars (procedents de llavor)

A més de l'anterior, es mantenen al viver les espècies reproduïdes el passat període, a saber: 130 exemplars d'arboçer, 100 exemplars d'ullastre, 60 exemplars de carrasca i 60 exemplars de roure valencià/gal.ler, entre una llista més extensa però d'una elevada varietat d'arbres i arbusts autòctons.

Seguint amb la tònica dels darrers anys, es segueix amb els intercanvis de planta i llavor forestal amb el Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF) de la Conselleria, a fi de disposar d'una mínima quantitat de planta, amb la major diversitat possible per a la seua utilització per part de la mateixa Brigada de Manteniment en les tasques de reforç de poblacions del Parc.

Projecte de recuperació de l'Alfals arbori (*Medicago citrina*)

L'*alfals arbori* (*Medicago citrina*) és una planta de distribució iber lleuantina-balear i forma part de la llista de 50 espècies botàniques insulars més amenaçades del Mediterrani. Des del CIEF i el Servei de Vida Silvestre junt amb la brigada del Parc Natural del Montgó es realitzen diferents treballs de plantació, recollida de llavors i manteniment de planta *ex-situ* en el viver.

L'objectiu d'aquest projecte és el manteniment i propagació de l'espècie en els hàbitats més adequats del Parc Natural.

En la microreserva de l'Illot de la Mona trobem l'única població natural de *Medicago citrina* en el Parc, la qual no es va veure afectada per l'incendi del 2014, què si va afectar la població del Cap de Sant Antoni. Amb l'objectiu de realitzar un cultiu *ex situ* de les llavors de l'Illot, es planten 5 exemplars en el rocall i 21 en el viver. Les plantes del jardí s'utilitzen per a arreplegar llavor i mesclar-la amb la de l'Illot (única població natural de la província d'Alacant) a l'hora de fer noves plantacions, amb intenció d'introduir major variabilitat genètica.

El cens de l'Illot de la Mona de l'any 2017, no ha pogut ser realitzat per motius d'organització del treball intern de l'equip tècnic del Parc Natural, però en altres visites realitzades, no s'han detectat problemes per a l'espècie que puguen haver fet disminuir la seua població més enllà dels nivells mitjans dels últims anys. D'altra banda, la segona població natural del Parc Natural, localitzada a les Coves Santes, a l'any 2017, tan sols s'ha localitzat 1 únic exemplar viu, per la qual cosa, es realitzà, tal i com s'exposa a la taula de la pàgina següent, una plantació entre el Servei de Vida Silvestre i l'equip de manteniment i conservació allà pel mes de desembre que suposà la posada al medi natural de 104 exemplars, a aquesta zona de difícil accés, amb l'objectiu de recuperar aquests paratges per a l'espècie.

La segona de les poblacions d'alfals arbori present en el Parc Natural es localitza en la microreserva del Cap de Sant Antoni. En aquest cas es van comptabilitzar a principis de la primavera del 2017, 49 exemplars, nombre d'individus que, *a priori*, pot resultar cridaner, però que en el fons revela que les plantacions realitzades no han tingut l'èxit pretès, ja que han patit nombroses dificultats per al seu desenvolupament i, dels 128 alfals plantats després de l'incendi del 2014, han mort més del 60% en menys de tres anys, la qual cosa, dificulta moltíssim arribar a les xifres anteriors a l'esmentat fet.

En vista dels resultats de supervivència de les plantes introduïdes en anys anteriors i, a la vista d'allò que s'ha succeït, es va realitzar una xicoteta repoblació novament en la microreserva de flora per part de la brigada del Parc, amb un total de 6 exemplars i dels quals no es tenen més dades a dia de redacció de la present memòria.

Les dades de les plantacions realitzades durant els últims anys es mostren en la taula següent:

Espècie	Lloc	Data plantació	NOM. exemplars plantats
<i>Medicago citrina</i>	Microreserva Cap Sant Antoni	27-10-2009	27
		24-11-2011	39
		10-2-2012	44
		18-12-2012	180
		19-11-2013	218
		11-11-2014	128
		11-10-2016	2
	11-10-2017	6	
	Coves Santes	20-12-2017	106

Taula 7. Dades de plantació del Projecte de Recuperació de la *Medicago citrina* en el PN Montgó en 2017
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades obtingudes del CIEF i l'Oficina Tècnica del PN del Montgó.

Projecte de recuperació de la *Silene d'Ifac* (*Silene hifacensis*)

La *Silene d'Ifac* (*Silene hifacensis*) és una planta que habita en els penya-segats litorals del nord d'Eivissa i del nord de la província d'Alacant. Aquesta planta es troba en l'actualitat a la vora de l'extinció, tal com queda reflectit en els documents de la UICN i en el Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades: per tot això, la Comunitat Valenciana té una especial responsabilitat a millorar l'estat de seues poblacions naturals.

El 10 d'abril de 2008 es publica en el Diari Oficial de la Comunitat Valenciana el Decret 40/2008 de 4 d'abril del Consell, pel qual s'aprova el Pla de Recuperació de la *Silene d'Ifach* (*Silene hifacensis*) a la Comunitat Valenciana. El Pla està coordinat des del CIEF i el seu objectiu és la conservació de l'espècie millorant en la mesura que es puga la seua variabilitat genètica.

En el Parc Natural del Montgó, tots els treballs relacionats amb el Pla de Recuperació de la *Silene d'Ifac* vénen coordinats pel Servei de Vida Silvestre de la Conselleria i són executats de manera conjunta entre la brigada de Vida Silvestre i la brigada del Parc Natural, excepte en el cas del manteniment de l'hort llavorer i el seguiment de plantes i plàntules en la microreserva de l'Illot de la Mona que és realitzat de manera exclusiva pel personal del Parc Natural.

Tots els anys es recol·lecten llavors de la població de l'Illot de la Mona, les quals són enviades al CIEF, que s'encarrega d'emmagatzemar-les en el Banc de Germoplasma o les utilitza en el seu hort-llavorer, mentrestant, una xicoteta part queda per als viviers del Bosc de Diana. En l'hort-llavorer del Parc Natural del Montgó es sembren les llavors obtingudes d'anys anteriors, realitzant-se encreuaments entre llavors de diferents anys. La llavor produïda per aquestes plantacions és, a més, enviada en part al CIEF i també utilitzada en les possibles plantacions a realitzar en el Parc, de manera que cada any s'obtenen quantitats de llavors amb una elevada variabilitat genètica.

Figura 5: Hort llavorer del Montgó durant l'epoca de polinització

Quant a les poblacions de *Silene* en el Montgó, cal indicar, que després de les sembres massives realitzades des de l'any 2011 fins al present període en diverses zones del Montgó, el nombre de poblacions estables ha passat de cinc a huit, com podem observar en la taula següent. L'any 2017, s'han tornat a incrementar els esforços en llavoreig de diferents indrets del Montgó, resultats dels quals seran analitzats en posteriors períodes, tot i que, en general s'espera que aquests siguin satisfactoris, atès que són nombrosos els exemplars que, una vegada germinats a la primavera del present període, han aconseguit sobreviure a l'estiu, tot i que són dades que hauran de tenir continuïtat en anys venidors.

Les quantitats de llavor introduïdes al medi, són les que es mostren a la taula següent:

Nom del paratge	UTM	Municipi	Procedència material	Quantitat (núm. llavors)	Data sembra
Illot de la Mona	777698, 4299465	Xàbia	Illot de la Mona	37142	28/09/2017
Cap de Sant Antoni	777652, 4199842	Xàbia		11885	20/11/2017
Camí del Repetidor	768203, 4300532	Dénia		11885	22/11/2017
Cova de l'Aigua 1	769973, 4300747	Dénia		29713	21/11/2017
Cova de l'Aigua 2	769353, 4300809	Dénia		14856	21/11/2017
Cala Primera	777461, 4299959	Xàbia		29713	20/11/2017
Cala Segon	776933, 4300322	Xàbia		7428	22/11/2017
Barranc de l'Emboixar	772204, 4299954	Dénia		14856	24/11/2017
Barranc Cova de l'Aigua-dolç	774542, 4301529	Dénia		14856	20/11/2017
Barranc de Benimaquia	774542, 4301529	Dénia		11885	21/11/2017
Cova Tallada	774540, 4301527	Dénia		74284	21/11/2017
Torre del Gerro	774482, 4301555	Dénia		11885	20/11/2017

Taula 8: Caracterització dels llavoreigs realitzats en El Montgó l'any 2017

Lloc	Data creació	Nom. exemplars ¹	Nom. exemplars ²
Illot de la Mona	Espontània, reforçada	27	27
Cap de Sant Antoni	Creada (27-10-2009)	1	1
Camí del repetidor	Creada (25-10-2011)	1	1
Cova de l'Aigua 1	Creada (24-10-2011)	4	6
Cova de l'Aigua 2	Creada (24-10-2011)	3	4
Cala Primera	Creada (25-10-2011)	70	48
Cala Segon	Creada (25-10-2011)	1	1
Barranc de l'Emboixar	Creada (11-10-2016)	82	7
Barranc de l'Aiguadolç	Creada (10-10-2016)	10	12
Torre del Gerro	Creada (15-10-2003)	9	15

Taula 9. Seguiment de les poblacions de *Silene hifacensis*. Núm. de plantes en 2017

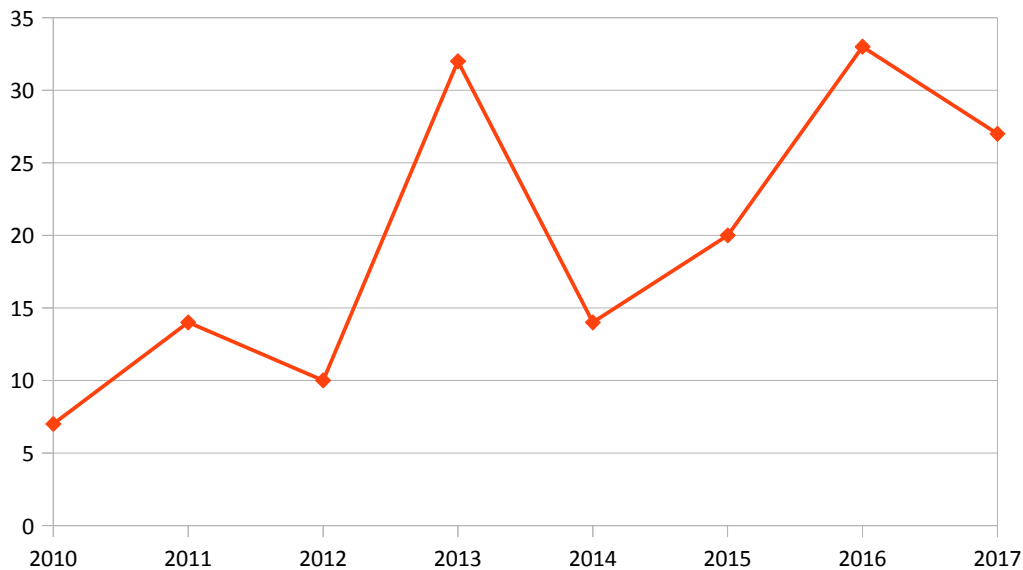
¹: Nombre d'exemplars inventariats en el mes de març de 2017

²: Nombre d'exemplars inventariats en el mes d'octubre de 2017

Font: Informe tècnic d'avaluació del Pla de Recuperació de la Silene d'Ifac, del Servei de Vida Silvestre, així com informació pròpia de l'Oficina Tècnica del PN.

Ben conegut és que població natural tan sols trobem una, la de l'Illot de la Mona, mentre que la resta provenen de llavoreig i plantacions realitzades pels tècnics encarregats del projecte.

Una vegada exposats els resultats per al present període, cal analitzar les dades dels últims anys, pel que fa a la variació de la població de l'Illot de la Mona, l'única població "natural" de quantes alberga el Parc Natural del Montgó, els quals poden ser apreciats de manera ràpida i senzilla en la gràfica següent:

Gràfica1: Evolució de la població de *Silene hifacensis* en l'Illot de la Mona (període 2010-2017)

La gràfica mostra l'evolució de la població de l'Illot de la Mona, en la qual s'aprecia l'estat en que es trobava l'espècie en aquesta zona l'any 2010, amb 7 exemplars i com augmenta la seua població arribant al seu màxim el passat any 2016, amb 33 exemplars, gràcies als treballs de les brigades implicades en el projecte i a un major esforç de prospecció. En data de març 2017, en les primeres visites a l'Illot, s'aprecia com el nombre d'exemplars baixa respecte de l'any anterior, atés que, a principis de l'any que exposem, s'enregistraren molts dies amb forts temporals marítims la qual cosa fa pensar que aquest illot sofrí les conseqüències amb la pèrdua de 6 exemplars respecte al període anterior, mantenint-se aquests valors en la prospecció realitzada després de l'estiu i just al principi de la temporada de pluges, el nombre d'exemplars era també de 27.

Tal com es comentà el passat any, tan sols segueix amb el seu desenrotllament normal una única planta "mare" de quantes es van inventariar a l'inici del projecte, a finals de l'estiu del mateix any i, a pesar de les tasques de manteniment setmanal que es realitzen per part de la brigada, se certifica la mort de la planta, posant punt final a la població original de plantes "mare" de l'Illot de la Mona.

Per a la resta de poblacions, cal destacar les dades que ofereix la taula 9 d'on poden extraure's algunes conclusions: en primer lloc destacar la recuperació de la zona coneguda com a Cala Primera o Cala 1, on augmenten fins a 48 exemplars després de l'estiu, la qual cosa suposa un èxit respecte a anys anteriors, on pràcticament havia desaparegut l'espècie.

Figura 6: Exemplar de *Silene* a la Cala 1

El mateix ocorre amb la Torre del Gerro o el Barranc de l'Aiguadolç, on s'inventarien 15 i 12 exemplars respectivament, localitzacions que, per exemple la primera d'elles es donà per extinta l'any 2016, havent estat recuperada i millorada respecte dels anys anteriors.

En l'extrem contrari tenim el cas del Barranc de l'Emboixar, on s'ha produït una davallada en la població per atacs de caragols, per la qual cosa serà una localització a abandonar en anys futurs.

Donat l'augment de poblacions i la quantitat de planta introduïda des del 2011, les tasques de seguiment i control d'algunes d'aquestes poblacions, es redueix al compteig de plantes al cap del temps, com és el cas de la Cala Primera. Aquest recompte es continua realitzant tots els anys, realitzant-se un compteig general de totes les plantes presents després de l'estiu d'eixe any en cada una de les poblacions.

Cal tindre en compte que el nombre de plantes que queden, englobaran poblacions de plantacions realitzades en diferents anys, per la qual cosa no es pot

realitzar un seguiment sobre les plantacions de cada any sinó que el seguiment es realitzarà prenent com a referència el total de plantes o llavors plantades/sembrades fins aleshores, ja que es continua amb l'estratègia de plantacions i llavoregs massius que enguany, igual que el passat any, han tornat a incrementar-se notablement, sempre supervisats pel personal del CIEF, però realitzats pel personal del Parc Natural, tal com es mostra en la taula anterior.

Com a conclusió podem indicar que la *Silene* es comporta de manera molt prolífica en condicions controlades, com en els horts-planter, no obstant això, les repoblacions en camp pareixen estables però s'ha de mantindre un cert treball de vigilància i manteniment sobre elles, per tant, l'estratègia de plantacions i llavoreig massiu pareix la més indicada, ja que l'espècie sembla tindre llocs preferencials de creixement i tot fa pensar que les plàntules germinades en el medi natural pareixen tindre unes majors probabilitats de supervivència que les plantades. No obstant això, són claus els regs de manteniment realitzats durant l'estiu, atés que s'ha comprovat que durant els anys més secs aquestes tasques són primordials per al manteniment de les poblacions.

Quant al manteniment i expansió de la població natural de l'Illot de la Mona, cal ressaltar l'important treball realitzat i que s'està realitzant la brigada del Parc Natural, ja que, tot i que han experimentat una xicoteta baixada en el nombre d'exemplars, presumiblement ha estat a conseqüència dels temporals que han afectat pràcticament tota la vegetació de la zona d'influència marina del Cap de Sant Antoni.

El passat any 2017, fou el primer en el qual la Brigada de Manteniment del Parc Natural deixà d'aportar regs de suport a l'Illot de la Mona, basant-se en les experiències anteriors, en les quals s'invertien nombrosos recursos en aquestes tasques. Es va considerar que és convenient deixar a la seua evolució l'espècie; també cal dir que la pluviometria del 2017 s'ha acostat als valors mitjans anuals per a la zona.

En tractar-se d'una població natural, les llavors de les plantes s'arreglen per al seu tractament en viver i enviament al CIEF, tot i això, sempre es deixen part d'aquestes llavors en punts de l'illot, que són triats pel personal de la Brigada de Conservació i els quals són revisats periòdicament, anotant-se a més, l'estat fenològic de tots els exemplars.

Finalment, indicar que les reunions anuals amb tots els actors implicats com a participants són imprescindibles per al bon desplegament i execució de les accions previstes en el pla. En elles s'analitza i avalua la informació compartida, es reorienten iniciatives i objectius concrets, s'actualitza la informació, es creen mapes de necessitats i objectius a curt termini, es fan cronogrames i es trien responsables per a cada acció concreta, alhora que es discuteixen idees i s'aporten solucions explorant noves oportunitats.

El 27 d'octubre de 2017 va tindre lloc la segona reunió de coordinació anual del Pla de Recuperació de *Silene hifacensis* a la Comunitat Valenciana. La reunió es va celebrar en el Centre d'Interpretació del Parc Natural del Montgó. Entre els assistents a la reunió hi havia representació del Servei de Vida Silvestre, CIEF, AAMM, SSTT d'Alacant, Parcs Naturals del Montgó, Ifac i Serra Gelada. En la dita reunió, a més d'exposar el resum dels treballs realitzats fins a la data, es va realitzar un repàs de les bases de dades dels seguiments, es van unificar els criteris per a la presa de dades de supervivència i es va realitzar el repartiment de llavors per a la nova campanya 2017-2018.

Figura 7: Reunió de coordinació del Pla de recuperació de la *Silene* al Centre d'Interpretació.

Eliminació de plantes al·lòctones

Moltes de les espècies de plantes utilitzades en jardineria en les zones urbanes perifèriques i interiors al Parc Natural, acaben desplaçant-se i instal·lant-se en el medi natural proper; en molts casos no presenten cap amenaça, però, algunes d'elles s'adapten ràpidament al nou medi i són capaces de desplaçar a les espècies autòctones de flora.

A l'empara del que estableix l'Orde de 10 de setembre de 2007 de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual s'aproven mesures per al control de les espècies vegetals exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana, així com del Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana i donada la importància del Parc Natural del Montgó com a reservori florístic de gran quantitat d'espècies endèmiques, és summament necessari realitzar tasques d'eliminació d'espècies invasores.

La brigada del Parc Natural, s'encarrega en la majoria dels casos d'aquest treball, ajudats pel mapa de vegetació d'al·lòctones que es va elaborant en el Parc Natural des de l'any 2011, però sobre el qual enguany s'ha fet un treball d'actualització que després s'explica amb més detall. L'any 2017 s'han realitzat els treballs següents:

- ❖ **Eliminació de *Kalanchoe ssp*** en l'entorn de la carretera CV-736, a Xàbia i Dénia. Amb data abril del 2016, es rep avís per part dels Serveis Tècnics de l'Ajuntament de Xàbia, relatiu a l'aparició, en una zona limítrofa amb el Parc Natural, d'una xicoteta població de *Kalanchoe daigremontiana* i, una vegada visitada la zona per l'equip de treball del Parc Natural, es comprova que l'impacte real de l'espècie exòtica és molt major de l'esperat, a la qual cosa es decideix actuar amb la major rapidesa, en previsió de la possible disseminació de l'espècie cap a altres llocs de l'espai protegit. L'any 2017, aquesta espècie ha experimentat una creixuda molt important en l'entorn del Parc Natural localitzant-se també en altres àrees com la dels barrancs de la Solana del Montgó, també al municipi de Xàbia on, a més, es realitzà una actuació conjunta amb l'Ajuntament de Xàbia en aquests

Figura 8: Floració de *kalanchoe*

barrancs, per tal d'eliminar o intentar controlar aquesta i altres espècies exòtiques que s'hi localitzaren.

El mètode més adequat per lluitar contra aquesta espècie suculent a que arriba fins a 1 metre d'alçada i d'origen de l'illa de Madagascar, és el tractament amb herbicides, a l'emparament de l'establert al Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana i del Reial Decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg espanyol d'espècies exòtiques invasores.

❖ **Eliminació de vares florals d'*Agave americana* i d'*Opuntia ficus-indica*** en l'entorn del Cap de Sant Antoni, a la zona de l'incendi forestal del Montgó de l'any 2014. Aquestes dues espècies són les que, any rere any, centren majorment l'esforç de les brigades en eliminació d'espècies exòtiques i, més, després de l'incendi que facilità la propagació de moltes espècies davant de la falta de competència. Per sort, es tracta de dues plantes que a poc a poc, van frenant la seua expansió, principalment gràcies també a l'aparició de les seues plagues originals, el morrut negre per al cas de la pitera i la cotxinilla del tint per al cas de la palera. Tot i això, és necessari el seguiment i contínua intervenció de la Brigada de Manteniment per garantir la no afecció sobre àrees d'especial valor o interès florístic de l'espai natural.

Figura 9: Vara floral de Agave

❖ **Eliminació de iuca (*Yucca sp.*)** també en l'entorn del Cap de Sant Antoni on novament continuen patint-se els efectes del gran incendi de l'any 2014. Tot i tractar-se d'una espècie que pot ser controlada amb major facilitat, no deixa de ser un problema més que s'uneix a la nombrosa presència d'espècies al·lòctones al Parc Natural.

❖ **Eliminació d'exemplars d'acàcia (*Acacia saligna*)** en quatre zones del Parc Natural: barrancs del vessant sud, Camp de Tir de Dénia, Camí del Quarter i Cap de Sant Antoni. Sembla que a les anteriors zones on es detectà el passat any i d'ací la importància que té la prevenció i la ràpida actuació en la seua retirada, ja que es tracta d'una espècie d'expansió enèrgica i que pot afectar en un breu període de temps grans superfícies. El mètode de tractament és en aquest cas, per mitjà de la seua tallada i posterior aplicació d'herbicida sobre la soca de l'arbre, atesa la seua elevada facilitat per al rebrot tant de la mateixa soca com d'arrel.

❖ **Eliminació de *Pennisetum***

setaceum en la carretera CV-736 i als barrancs de la solana del Montgó. La primera d'elles, es tracta de la mateixa zona de Dénia on ja s'han eliminat en els últims anys, però en el cas del municipi de Xàbia: tot fa pensar que, com en la majoria d'aquests casos, la font de llavor i propagació prové de les edificacions residencials properes. No pareix haver avançat en la seua dispersió, però donada l'alta capacitat de propagació i colonització de l'espècie fóra d'aquestes, és necessari invertir esforços tots els anys per què, a la fi, s'aconseguisca la seua eradicació.

Figura 10: Eliminació de *Pennisetum* per part de la brigada

❖ **Eliminació del gandul o fals tabac (*Nicotiana glauca*)**, en l'entorn del Camí Quarter, tractant-se d'una espècie nova, no detectada amb anterioritat a l'interior del Parc Natural i que s'uneix al constant degoteig d'espècies exòtiques invasores que s'inventarien al Montgó. En aquest cas, la Brigada de Conservació procedí a la seua eliminació mitjançant tallada, en tractar-se d'una espècie de fàcil control.

❖ **Eliminació de miraguano (*Araujia sericifera*)**, al voltant de l'antic Abocador de Benimaquia. Aquesta planta és nativa d'Amèrica del Sud i se la considera una herba molt nociva en molts àmbits fora de la seua zona de distribució natural, atesa l'elevada capacitat de dispersió, la voracitat dels seus peus i l'elevada dificultat per a la seua eliminació. És per això que l'Equip de Manteniment, estarà molt alerta pel que fa a la possible presència i/o expansió a la zona localitzada, intentant anar més enllà i prospectar les possibles zones de dispersió

Figura 11: Fruit del miraguano

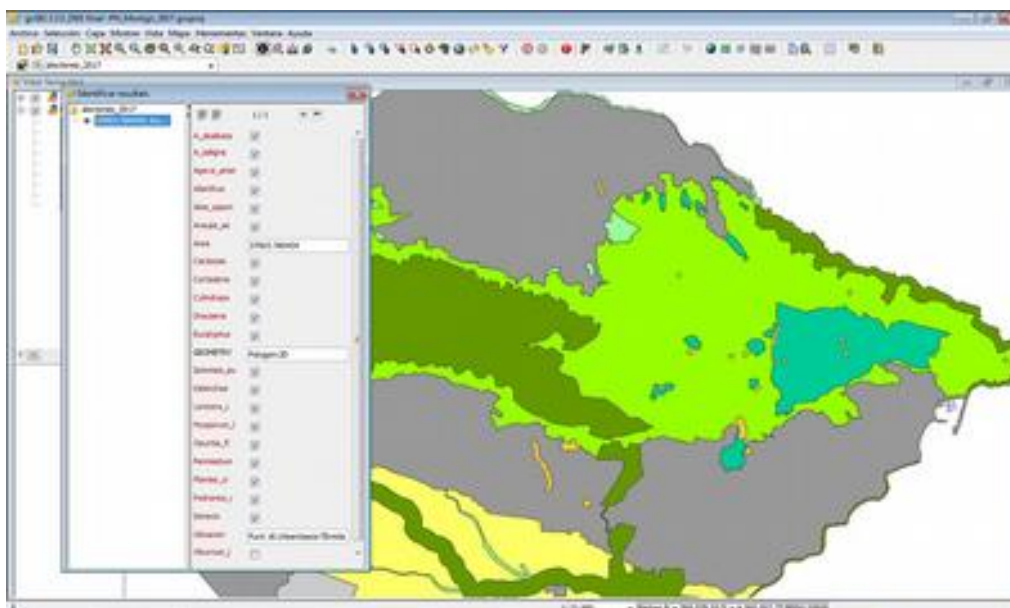
per actuar sobre elles o bé instar els propietaris a la seua eliminació, en el cas que es localitzen a propietats privades de l'entorn.

En general, l'any 2017, han estat localitzades diverses espècies noves que suposen amenaces en diferent grau per a les poblacions autòctones de flora i per la qual cosa s'hauran d'extremar les precaucions en aquelles zones descrites. Tot açò ha forçat a l'Equip Tècnic del Parc Natural del Montgó a realitzar novament un esforç per actualitzar la cartografia d'exòtiques, cartografia que no era actualitzada des de fa alguns anys, a la vista que aquesta no havia experimentat variacions destacables ni en superfície ni en nombre d'espècies.

Des de l'any 2009, ve plasmant-se en un senzill Sistema d'Informació Geogràfica (SIG) la localització de les superfícies i les espècies al·lòctones invasores que tots els anys són tant localitzades com tractades per part de la Brigada de Manteniment, els Agents Mediambientals, l'Equip Tècnic, l'Equip d'Educació Ambiental, els voluntaris o qualsevol altre agent implicat en la gestió directa o indirecta de l'espai.

L'any 2017 i, amb l'ajuda dels estudiants universitaris (Daniel Perea i Fernando Bañuls, UPV, veure epígraf corresponent) que han desenvolupat les seues pràctiques al Parc Natural (Unitat de Gestió dels Parcs Naturals de la Marjal de Pego-Oliva i el Montgó) ha estat revisada a fons, millorada i actualitzada la base de dades del SIG amb la finalitat de conèixer l'evolució de les espècies al·lòctones invasores que es citen al Montgó i tenir així tota la informació al respecte.

En aquesta figura pot observar-se l'aspecte de la base de dades del SIG on poden realitzar-se les consultes corresponents, com el cas que s'exposa, a la zona de l'Ermida del Pópul on pot apreciar-se la presència o absència de les espècies inventariades al Parc Natural i la seua Àrea d'Esmorteïment d'Impactes.

Figura 12: Sistema d'Informació Geogràfica amb la presència/absència de les espècies al·lòctones presents

3.2. Conservació de fauna

Programa "El retorn de l'àguila pescadora"

El projecte anomenat "El retorn de l'Àguila Pescadora", va sorgir a partir dels albiraments d'exemplars aïllats d'àguila pescadora (*Pandion haliaetus*) en l'entorn del Cap de Sant Antoni i a la Marjal de Pego -Oliva. L'objectiu del projecte és la reintroducció de l'espècie de manera permanent en les dues zones, el qual naix de l'associació *Acció Ecologista Agró*, a La Marina Alta.

La brigada del Parc i tècnics del Servei de Vida Silvestre van visitar, en el seu moment, els penya-segats del Cap de Sant Antoni a fi d'instal·lar reclams amb la intenció de motivar la nidificació en aquesta zona. El sistema no ha sigut efectiu fins a la data, encara que els esquers es mantenen, en aquest projecte van col·laborar a més, la *Fundació Baleària*, *Iberdrola* i *Acció Ecologista Agró*, junt amb la Conselleria de Medi Ambient a través del Servei de Vida Silvestre. El treball de manteniment el van dur a terme posteriorment el personal del Parc Natural del Montgó, mentre que els albiraments es van realitzar majoritàriament des de l'embarcació de vigilància de la Reserva Natural Marina.

Amb el finançament dels quatre ajuntaments que es troben en l'interior dels parcs, és a dir, Oliva, Pego, Dénia i Xàbia, es va realitzar un Estudi de Viabilitat de l'espècie en aquests espais naturals. Al capdavant de l'equip de treball es troba la Fundació MIGRES, encapçalat per Miguel Ferrer, investigador del CSIC i de l'Estació Biològica de Doñana i un dels màxims experts europeus en rapinyaires i acompanyat, entre altres experts per Lola Cano, Directora de la Fundació. El CSIC, ha aconseguit reintroduir l'àguila pescadora a Andalusia, en concret en els marenys de l'Odiel (Huelva) i en l'embassament del Guadalquivir (Cadis).

La redacció de l'Estudi de Viabilitat va tenir lloc al segon semestre de l'any 2017, però al mes de setembre del 2016, ja va haver-hi un primer contacte amb aquests experts, els quals van realitzar una visita marítima des dels penya-segats del Cap de Sant Antoni fins al municipi de Benidorm (Parc Natural de la Serra Gelada) a fi de conèixer in-situ, les condicions de l'hàbitat per a l'espècie així com la corresponent visita al Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva com a segon punt d'expansió d'espècie, donades les excel·lents condicions de la Marjal amb àmplies superfícies d'aigua.

El dia 22 de març del 2017, tingué lloc la presentació del projecte de l'Estudi de Viabilitat, en el qual manifestaren el seu compromís i el seu suport

Figura 13: Presentació del projecte per part de Miguel Ferrer

econòmic per a la redacció de l'Estudi, els quatre ajuntaments implicats en el procés: Ajuntament de Pego, Ajuntament d'Oliva, Ajuntament de Xàbia i Ajuntament de Dénia, per mitjà de les corresponents regidories de Medi Ambient.

Posteriorment, al mes de juliol del 2017 i ja dins del procés de redacció de l'esmentat treball, es tornà a realitzar una visita als espais naturals de La Marina Alta i La Safor, per parts d'alguns dels tècnics encarregats de la redacció, amb l'objectiu de continuar amb la presa de dades i concretar alguns aspectes per a poder realitzar l'avaluació final de l'Estudi. Aquest treball determinà la viabilitat de la introducció de polls d'àguila pescadora per mitjà del mètode "hacking", en ambdós Parcs, atesa la importància de distribuir-los pels dos paratges per a evitar que fluctuacions com ara sequeres o incendis que puguin afectar el procés en alguns d'ells.

Continuant amb el mencionat projecte i, atés que per a la conservació de l'espècie és important la protecció de les zones utilitzades com a àrees de dispersió (Parcs Naturals del Montgó i Marjal de Pego-Oliva), a més de millorar les condicions de les zones pròximes a les àrees ocupades sorgeix la proposta per a la instal·lació d'una estructura vertical de suport (pal) preparat amb un niu artificial per a facilitar la implantació d'alguna parella en el Parc Natural de la Marjal de Pego-Oliva, tot i no paréixer el mètode més eficaç, però si una important ajuda al projecte de reintroducció mitjançant hacking que l'Estudi de Viabilitat corrobora el més que probable èxit del procés, el qual vol iniciar-se el 2018 o 2019, sempre que tots els factors determinats per a l'adequat desenvolupament del mateix puguin ser posats en marxa.

Figura 14: Visita al Cap de Sant Antoni prèvia a la redacció del projecte definitiu

El Parc Natural participa en tot aquest procés, com una de les parts implicades i recolzant la iniciativa, també fent d'enllaç entre el personal especialitzat del CSIC, la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, els ajuntaments, així com la resta d'agents implicats en el procés. És per això que es va realitzar una reunió informativa amb els clubs de Caça de Dénia i Xàbia el dia 30 de maig, per tal d'informar-los del projecte i aclarir els dubtes que hi havia. Amb eixe objectiu, la totalitat del personal del Parc

Natural del Montgó serà un element important del projecte, atesa la total disponibilitat del mateix i el compromís que aquests han tingut des del primer dia amb el projecte.

Neteja i seguiment de caixes niu

Amb l'objectiu de protegir i millorar les poblacions d'avifauna d'interés en hàbitats forestals i augmentar la presència d'avifauna insectívora de manera que exercisquen un control sobre escoltíds i processionària, i en relació amb el projecte de conservació d'hàbitats, es van col·locar entre els anys 2009 i 2010, 137 caixes-niu en les pinedes de Les Planes. Cal destacar que, tal com ja s'ha reflectit en anys anteriors, l'incendi que va afectar el Parc Natural l'any 2014, va destruir almenys 30 caixes niu, amb la qual cosa s'ha reduït considerablement el seu nombre en aquestes zones.

Contràriament al que s'havia realitzat en els anteriors anys i, com a conseqüència de l'esmentat incendi forestal, van ser recuperades, bé per part de la Brigada de Manteniment del Parc, bé per les brigades destinades a la regeneració ambiental de la zona del Cap de Sant Antoni (Ajuntament de Xàbia i Conselleria de Medi Ambient). Algunes d'aquestes caixes van estar directament afectades per l'incendi, però van poder recuperar-se per a la seua reparació i recol·locació en altres zones del Parc, altres es van localitzar al llarg del procés de tala i eliminació de l'arbratge cremat realitzat a la zona de Les Planes, per la qual cosa ja havien deixat de complir el seu paper. Encara és fàcil que queden algunes caixes niu destruïdes per aquest fenomen, atés que ara com ara no s'ha portat un inventari exhaustiu de les mateixes.

Tots els anys i al mes de gener es procedeix a la seua neteja, manteniment, i revisió per part del personal del Parc Natural del Montgó, tant de les presents en Els Planes (45 unitats) com d'aquelles localitzades en l'entorn de la Cova de l'Aigua (14 unitats), en la Punta de Benimaquia (16 unitats) i Coll de Pous (16 unitats).

Com a indicador d'aquest projecte s'usa el seguiment de l'ocupació en cada temporada, tots els anys molt elevada, la qual cosa justifica aquestes actuacions. Una vegada es du a terme el seguiment anual en 2017, s'ha comprovat novament que el nivell d'ocupació roman estable al llarg dels anys, rondant el 70% de les caixes niu en què es detecta nidificació, sense que s'aprecie una distribució clara de caixes sense ocupació, sent aquesta distribució, no agrupada.

Figura 15: Neteja i revisió anual de caixes niu

Manteniment de les basses d'aigua

Com és habitual, l'equip de conservació del Parc realitza tots els anys el manteniment, neteja i buidatge de sediments de les 4 basses d'aigua per a fauna situades en els dipòsits antiincendis. En alguns d'ells s'ha procedit a re-vegetar la contornada de les basses, ja que una vegada més i, atés que aquests punts d'aigua són utilitzats per tot tipus de fauna, sol patir algun tipus de danys, principalment per part del porc senglar.

Com tots els anys i, al llarg dels mesos tardorencs i de la primavera, es va dur a terme la neteja dels pous de decantació dels dipòsits de Benimaquia i del Camí del Repetidor, dos dels quatre presents en el Parc, ja que enguany ha estat un any de moltes pluges i algunes d'elles amb caràcter torrencial, la qual cosa ocasiona molts cúmuls de terra que solen reblir aquestes infraestructures. Aquestes actuacions es realitzaren als mesos de març i octubre.

Figura 16: *Manteniment de la bassa del Barranc de la Penya -Roja*

A més d'això, s'han centrat també els esforços en revisar els abeuradors per a fauna que hi ha instal·lats a tots els dipòsits, posant especial atenció al de Benimaquia, atés que de tots ells és el que es trobava en pitjors condicions. També s'ha dut a terme un desbrossament als voltants d'aquest dipòsit, millorant així la seguretat per als mitjans d'extinció.

Control de porcs senglars:

El Club de Caçadors de Dénia ha realitzat tres ganxos, un el dia 12 d'octubre amb 2 exemplars abatuts, un altre el 16 de desembre amb 10 i un el dia 31 de desembre sense captures. A més a més han abatut dos exemplars en les esperes nocturnes fetes en una Colònia del Montgó a sol·licitud de la propietària.

3.3. Conservació d'hàbitats

Permeabilització de barreres

Els treballs per a la permeabilització de barreres per a la fauna, consisteix en la realització del desbrossament dels passos subterranis en la carretera CV-735 que uneix els municipis de La Xara (Dénia) i Xàbia, al llarg del límit del Parc amb els connectors ecològics, precisament com a zones de connexió entre l'àrea protegida i la seua àrea d'esmoreïment d'impactes.

Figura 17: Neteja de zona de pas davall la CV-735

Es manté net el pas davall el pont que creua el Barranc de l'Heura, i un altre xicotet pas davall el Barranc del Garroferet. Així mateix, es realitza la neteja de sediment dels tubs de pluvials que travessen la carretera CV-735 entre el Parc Natural i els mateixos connectors, ja que poden ser utilitzats per xicotets mamífers, amfibis i rèptils i inclús s'ha detectat el seu ús per part de rates penades.

Al llarg de l'any 2014 i 2015 es va realitzar un estudi, per mitjà de foto-trampeig, sobre el pas de fauna vertebrada en tres barrancs que travessen la carretera CV-735, en col·laboració amb la Facultat de Ciències de la Universitat Nacional d'Educació a Distància, a fi de conèixer l'ús real d'aquests connectors per part de la fauna i la repercussió real de les tasques de permeabilització de barreres que es duen a terme anualment per part del personal del Parc. Tot i que, finalment el treball no fou redactat per l'alumne interessat en el mateix, les dades replegades per Marco Alessandro (alumne encarregat), s'ha realitzat un important treball de presa de fotografies per mitjà de la tècnica mencionada, la qual cosa aporta una important informació sobre l'ús dels barrancs inventariats com a zona de pas per a la fauna, amb la qual cosa, es confirma que les tasques posades en marxa pel personal tècnic i la brigada del Parc, són necessàries i efectives.

A continuació exposem una xicoteta mostra de les imatges més interessants capturades amb aquesta metodologia en la zona d'estudi:

Figura 18: Diferents mamífers fotografiats en les ramblas i barrancs que travessen la carretera CV-735

Recuperació de l'antic abocador de Benimaquia

A la dècada dels anys 80 el *Barranc de la Penya Roja* va ser denominat, en el terme municipal de Dénia, com l'Abocador de *Benimaquia*. Al llarg dels anys, tal com el seu nom indica, va ser el lloc de depòsit de part dels residus generats per la població local. Amb la declaració del Parc Natural del Montgó per part de la Generalitat Valenciana, l'Ajuntament de Dénia procedí a la seua clausura l'any 1994 i posterior restauració. En un primer moment tan sols es va procedir a l'eliminació d'una xicoteta capa dels residus, una lleugera aportació de terra vegetal i a continuació una hidrosembra que no va produir cap resultat satisfactori. En el desolat paisatge van proliferar les espècies al·lòctones com les *Cilindropuntias*, l'*Opuntia ficus-indica*, *Àloe sp.*, etc.

A partir de llavors, la brigada del Parc Natural, s'ha dedicat a l'eliminació d'aquestes espècies al·lòctones i a la utilització de la zona com lloc de plantació amb grups de voluntariat i escolars encara que ja en l'última dècada, exclusivament ha estat revegetada per la brigada de manteniment del Parc.

Tant en el vessant d'orientació nord, com en la zona baixa de l'abocador s'han realitzat, en l'any 2017, els següents treballs:

- ❖ Eliminació de l'espècie al·lòctona invasora *Araujia sericifera*, espècie amb un fort poder invasor que ha estat eliminada mitjançant mitjans mecànics com químics.
- ❖ Eliminació de peus de *Pinus halepensis* competidors d'espècies autòctones plantades.
- ❖ Reg dels peus a l'estiu.
- ❖ Utilització d'aigua de colònia al voltant de les plantes per a previndre atacs de porcs senglars. De moment s'està mostrant com un procediment molt efectiu.

Figura 19: Treballs de plantació a l'abocador de la Penya-Roja

Les plantacions realitzades l'any 2017 en la zona, s'arrepleguen en la taula següent:

Espècie	Nom. d'exemplars
<i>Centrathus ruber</i>	9
<i>Lavandula dentata</i>	1
<i>Teucrium flavum</i>	5
<i>Carduncellus dianius</i>	15
<i>Celtis australis</i> (plançó)	45
<i>Celtis australis</i> (llavor)	17
<i>Viburnum tinus</i>	2
<i>Ficus carica</i>	1
<i>Pinus pinea</i>	1
<i>Ruscus hypophyllum</i>	10
<i>Juniperus phoenicea</i>	2

Taula 10. Espècies plantades en 2017 en la zona de recuperació

Font: Elaboració pròpia

De la mateixa manera que passa amb la resta de plantacions, es revisen les plantacions realitzades als anys anteriors per poder avaluar l'èxit o fracàs, així com esbrinar possibles problemes o esmenes a realitzar en anys posteriors. Els resultats, en forma de taula, s'exposen a continuació:

Espècie	Nom. de plantes, any 2016	Nom d'exemplars supervivents, 2017
<i>Quercus faginea</i>	48	3
<i>Fraxinus ornus</i>	3	2
<i>Quercus súber</i>	3	2
<i>Celtis australis</i>	1	1
<i>Phyllirea latifolia</i>	3	3
<i>Viburnum tinus</i>	14	1
<i>Populus nigra</i>	9	0
<i>Populus alba</i>	3	0
<i>Pistacia terebinthus</i>	5	2
<i>Pinus pinea</i>	1	1
<i>Ruscus aculeatus</i>	4	4
<i>Lonicera implexa</i>	1	0
<i>Juniperus oxycedrus</i>	9	3

Taula 11. Supervivència del nombre de peus i espècies plantades l'any 2016

La taula mostra resultats molt significatius, principalment pel que fa al fracàs d'espècies com el galer (*Quercus faginea*) o el marfull (*V. Tinus*) així com les dues espècies de xop (*P. alba* i *P. nigra*), les quals han sofert baixes de vora el 100% dels individus plantats.

Les causes, ben diverses, perquè així com la mortaldat dels xops pot estar relacionada amb les exigències hídriques són majors als de la resta, en el cas del galer, l'elevat nombre de fallades, està directament relacionat amb la forta presència del porc senglar a la zona de l'abocador, el qual ha depredat per complet l'espècie i, és per això que tots els anys es té especial cura a protegir les plantacions d'aquest mamífer. La tercera de les espècies que més ha fracassat, el marfull, també degut a danys ocasionats pels porcs.

3.4 Conservació del patrimoni cultural i etnogràfic

Reparació del ferm, murets i marges de pedra en sec de l'antic camí de la Colònia Agrícola

A finals del segle XIX i principis del XX, Dénia era el principal centre receptor i exportador de panses de raïm moscatell, però cada any després d'acabar els treballs de recol·lecció i pansificació els jornalers havien d'emigrar per a subsistir. L'Estat va crear la Colònia agrícola per a ajudar els xicotets agricultors, a més per a accedir als "Lots", l'Estat va realitzar al llarg de la cara nord del Montgó, un camí sostingut en la seua totalitat per murs de maçoneria i ampits. Aquest camí, pel qual recorren tres de les rutes del Parc Natural, ha anat deteriorant-se al llarg del temps, a causa dels temporals d'hivern que solen ocasionar arrossegaments en el ferm, o en els murs de pedra seca que el flanquegen.

L'objectiu del projecte ha estat la reparació i manteniment dels elements que es troben en el Camí de la Colònia de manera concordant amb la seua aparença original, principalment pel que fa a la pedra en sec, ferm del recorregut, així com a altres elements característics com ara els ampits o murets laterals que es localitzen al llarg del camí, des del seu inici i al llarg dels més de 5 quilòmetres de la seua llargària.

L'any 2014, es va iniciar el procés de restauració dels aljubs, atès que en ells es varen detectar danys, tant en l'estructura com en les xicotetes teulades. Aquests treballs es van estendre en el temps, al llarg dels anys 2015 i 2016 encara que aquest últim any en menor grau. Com és lògic i, després dels esforços d'eixos anys, les intervencions del 2017 s'han limitat a pintar la façana de 4 depòsits d'aigua, concretament al mes de juliol.

Durant el present any i, novament gràcies a la col·laboració directa del Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament de Dénia, durant els mesos inicials de l'any (gener a març) es van repetir les intervencions de l'any anterior, tot i que en aquest cas, en altres punts del camí: neteja de séquies i aigüeres, reconstrucció de murs de pedra en sec, reconstrucció d'ampits i reparació del ferm del camí, punt aquest últim en el qual ens centrem.

Per tant i pel que fa al ferm del camí Colònia, l'any 2017, es realitzà el condicionament de la tercera de les corbes (contant de pujada, des de l'entrada al camí), amb la mateixa metodologia que en els casos anteriors, procedint a anivellar el terreny a fi d'aportar major regularitat al ferm i immediatament dotar al camí d'eixides d'aigua, evitant amb això l'entrada del corrent a l'interior del camí i la consegüent degradació que açò podria suposar. Aprofitant un conjunt de pals elèctrics de fusta que van ser retirats per l'empresa Iberdrola, S.A.U., i cedits al Parc Natural, es van col·locar de manera transversal al camí, a manera de "raigs de bicicleta", a fi de dotar major estabilitat al ferm, reduint a més la velocitat de l'escorrentia que poguera entrar al camí, formant a manera d'escalons, tal com mostren les imatges següents:

Figura 20: Evolució temporal dels treballs de reparació de la tercera corba del Camí de la Colònia.

Pel que fa als ampits del camí Colònia, el pas del temps i la falta d'actuacions de conservació en una part del Camí Colònia, concretament sobre els murets de pedra que doten de protecció a la pista, ha fet que aquesta important icona paisatgística de la cara Nord del Montgó presenten, en alguns casos, un estat de degradació molt greu. És per això que, sempre amb estreta col·laboració de l'Ajuntament de Dénia que ha cedit la major part dels materials necessaris per a l'execució del projecte de recuperació, s'inicià aquesta actuació en el mes de desembre del 2016 i que s'ha allargat també a l'any 2017. S'ha actuat en alguns ampits dels localitzats a l'alçada del quilòmetre número 2,5, punt en el qual es quedaren treballant a mitjans de la passada dècada en un projecte impulsat per l'Ajuntament de Dénia i pel Servei de Treball i Formació de la Generalitat Valenciana mitjançant una Escola Taller.

A continuació, es mostren un conjunt d'imatges de la restauració d'alguns dels ampits en mal estat que es localitzen en bona part del camí.

Figura 21: Treballs de reparació d'ampits

Per últim i, també al mes de gener, es reparà un mur que s'havia després arran de les fortes pluges d'eixe mes, afectant també el camí i posant fins i tot en perill la seguretat dels visitants, ja que estava situat a la mateixa vora del camí. La imatge següent mostra el procés i l'estat final del treball:

Figura 22: Treballs de reparació del mur de contenció

Adequació i Restauració de l'entorn de la Cova de l'Aigua

Al mes de setembre, la Direcció del Parc Natural, gràcies a la coordinació amb els guies i la Brigada de Manteniment, posa en coneixement de l'Arqueòleg Municipal de l'Ajuntament de Dénia, l'estat de deteriorament que presentava la zona del grafiti romà (datat de l'any 238 aC), localitzat a l'entrada de la Cova de l'Aigua, al municipi de Dénia.

Una vegada aclarits els problemes de deteriorament de l'enreixat que protegeix l'accés al grafiti, així com de l'estat de la vegetació que l'envolta, es procedeix a canviar el cademat que també es trobava en males condicions i al mes de novembre es realitzà un desbrossament total de la vegetació que ocupa bona part del tancat, ja que tapava en part fins i tot el grafiti.

Amb aquesta actuació, es pretén millorar l'aspecte i la visibilitat del buit de la reixa així com del grafiti, també l'aspecte general amb la realització de neteja de l'entorn. El procés de treball pot apreciar-se a les figures següents:

Figura 23: Treballs de neteja a la Cova de l'Aigua

3.5. Adquisició i millora del coneixement

3.5.1. SEGUIMENT DE POBLACIONS

Seguiment de poblacions de Corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*)

El seguiment d'aquesta au marina es realitza dins del Pla d'Acció d'Aus Marines de la Comunitat Valenciana i en el mateix col·labora de manera directa el Servei de Vigilància Marítima de la Reserva Marina del Cap de Sant Antoni (Ajuntament de Dénia i Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural). Enguany s'han localitzat 16 nius de corb marí emplomallat, xifra idèntica a la del passat any.

Un any més, s'ha tornat a ocupar el niu del Cap de Sant Antoni i la resta de parelles s'han distribuït principalment en tres zones de la part amb major verticalitat de la Reserva Natural Marina, la zona dels "Castelletes", "els Orons" i "Cales".

El seguiment s'ha realitzat pel personal de l'equip de seguiment de fauna amenaçada del Servei de Biodiversitat de la CITMA en col·laboració amb el personal de la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni en els mesos de desembre a maig.

La informació disponible sembla indicar que aquesta colònia roman estable i fins i tot pot augmentar en els pròxims anys, ja que el temporal ocorregut al gener va interrompre el que semblava anava a ser la millor campanya des de l'any 2007 i així i tot va haver-hi 16 parelles amb èxit, aquest valor coincideix amb l'obtingut en 2016 i és solament superat en 2014 i 2015 per 1 i 3 parelles, respectivament.

A continuació es presenten les dades obtingudes en aquests seguiments, així com els històrics de l'evolució de l'espècie:

Any	Parelles estimades	Èxit reproductor	Nombre de nius per al càlcul de l'ER
2006	1	2	1
2007	3	1	1
2008	6	1	1
2009	6	1,8	6
2010	10	1	5
2011	11	2,1	11
2012	8	1,6	3
2013	18	2	16
2014	17	1,76	14
2015	19		
2016	16	1,9	
2017	16	2,1	16

Taula 12. Principals paràmetres reproductors del corb marí emplomallat en els penya-segats del Cap de Sant Antoni des de l'any del seu establiment

Font. Elaboració pròpia amb dades del Servei de Biodiversitat de la CAMACCDR i del Servei Ambiental Marí de l'Ajuntament de Dénia

Com es veu en la taula, les dades de l'èxit reproductor han augmentat considerablement, sent El Montgó l'espai natural que més parelles alberga, després de les Illes Columbretes. Podem concloure que la zona és propícia per a l'espècie, com indica el manteniment i considerable increment de parelles en aquesta zona, tal com mostra la gràfica i taula següents.

	Nº Parelles	ER (n)	Personal que realitza el seguiment
Zepa Montgo-Cap de San Antoni	16	2,1 (16)	Ajuntament de Dénia y R.M. Cap de Sant Antoni
R.N. Illes Columbretes	20*	-	P.N. Illes Columbretes
P.N. Serra Gelada	10	1,9 (8)	Ajuntament de Benidorm - CRF Santa Faz
P.N. Penyal d'Ifach	1	2,0 (1)	Initiative Petites Îles de Méditerranée PIM
Zepa Penya-segats de La Marina	1	2,0 (1)	Initiative Petites Îles de Méditerranée PIM - Ajuntament de Dénia y R.M. Cap de Sant Antoni
	28	2,0 (26)	

Taula 13: Parelles censades en 2017

Seguiment de rapinyaires

El personal de l'equip de manteniment i conservació del Parc, l'equip de vigilància de la Reserva Natural i els Agents Mediambientals realitzen anualment el seguiment de rapinadors en el Parc Natural del Montgó.

El falcó pelegrí (*Falco peregrinus*) continua la presència de dos nius en la zona del Cap de Sant Antoni i s'ha detectat novament un niu en els penya-segats sobre la cova de l'Aigua, per segon any consecutiu, a més de tres nius més en els penya-segats de la cara sud del Montgó.

Enguany, s'ha continuat amb l'observació d'una parella d'àguila serpera europea (*Circaetus gallicus*) en la part occidental del massís. La parella ha tret avant un poll.

Novament se segueix amb el desenrotllament del projecte anomenat "El retorn de l'Àguila Pescadora". El projecte va sorgir a partir dels continus albiraments d'individus d'àguila pescadora (*Pandion haliaetus*) en el Cap de Sant Antoni i d'individus solts en la marjal de Pego -Oliva. El Parc Natural participa en tot el procés, com a part implicada i dinamitzadora de la iniciativa popular i servint com a enllaç entre el personal especialitzat del CSIC, la mateixa Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, els ajuntaments, així com la resta d'agents implicats en el procés. L'objectiu és la reintroducció de l'espècie de manera permanent en la zona, tal com s'ha exposat anteriorment.

Al llarg del 2017 tampoc s'ha detectat presència d'àguila de panxa blanca (*Hieraetus fasciatus*) en la zona del Montgó on nidificava habitualment, encara que s'ha confirmat la reproducció novament en una zona pròxima, al sud del riu Gorgos, fora de la zona d'esmoreïment d'impactes.

Albiraments de Cetacis en aigües de la Reserva Marina del Cap de Sant Antoni

El seguiment de cetacis en aigües de la Comunitat Valenciana, iniciat en Illots en 1990, es consolida amb la Resolució de 12 de febrer de 2011, de la Direcció General de Gestió del Medi Natural, per la qual s'aprova el Programa d'Actuacions per a la Conservació de Cetacis i Tortugues Marines a la Comunitat Valenciana.

Aquest programa es realitza tant per mitjà de censos programats (aeris o nàutics) en col·laboració amb la Unitat de Zoologia Marina (Institut Cavanilles, Universitat de València), o per mitjà de la recopilació d'albiraments oportunistes i observacions des de punts fixos (caps, fars,...). Aquests últims es duen a terme principalment amb la col·laboració del personal assignat en quatre espais naturals protegits: Illes Columbretes, Reserva Marina del Cap de Sant Antoni, Serra Gelada i Reserva Marina de Tabarca, inclosos també en la Xarxa Natura 2000.

En el nostre cas, és el Servei de Vigilància de la Reserva Natural Marina del Cap de Sant Antoni (Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural i Ajuntament de Dénia) el que realitza les tasques de seguiment i albiraments en l'entorn marí del Parc Natural.

Al llarg del 2017 s'han comunicat un total de 134 albiraments, en tota la Comunitat Valenciana, tots ells amb els requisits necessaris (ubicació, identificació d'espècie, dades de l'observador, validació); el 55% dels albiraments s'han produït només en la Reserva Marina del Cap de Sant Antoni, la qual cosa aporta una idea de la importància de les observacions en l'entorn marí del Montgó.

La taula següent mostra les espècies albirades en la Reserva.

Espècie	Núm. avistaments	Núm. exemplars
<i>Tursiops truncatus</i>	42	328
<i>Stenella coeruleoalba</i>	2	35
<i>Balaenoptera physalus</i>	29	61
TOTAL	73	424

Taula 14: Dades d'albiraments de cetacis en la Reserva dels fons marins del Cap de Sant Antoni

La imatge següent mostra els albiraments que han tingut lloc en la província d'Alacant, així com les espècies localitzades.

Figura 24: Localització dels albiraments de cetacis en la província d'Alacant, any 2017

Al llarg de l'any 2017 s'han rebut i validat, en total 134 observacions de cetacis oportunistes des de l'embarcació i des de punts fixos d'observació en terra, recopilats pel personal assignat a espais naturals, ben realitzats per ells mateixos o comunicats per tercers, i altres entitats.

Creix la participació dels observadors (un 10% més d'albiraments respecte a 2016), pel que es va consolidant la xarxa d'albiraments. El servei de Vigilància de la Reserva Marina d'Interés Pesquer del Cap de Sant Antoni (Dénia), aporta, una vegada més, el nombre més gran d'observacions, 73 en total, 54,5 % dels albiraments oportunistes, des d'embarcació i des de terra, la majoria pròxims a la costa, l'espècie més albirada va ser el dofí mular i, a continuació, el dofí llistat i el rorqual comú. Tant el dofí mular com el rorqual comú mostren una certa estacionalitat en les seues observacions, la qual cosa suggereix desplaçaments ordenades i per causes fins al moment, no determinades.

Destaca la mateixa tònica dels albiraments en la zona marina del Cap de Sant Antoni per al present any, mentre que continuen disminuint els d'Illots i Serra Gelada (Far de l'Albir), els quals esperem que tornen a recuperar-se gràcies a la recent implantació del Servei de Vigilància Marina al Parc Natural de Serra Gelada i el seu entorn litoral. Novament, destaca la importància del Servei de Vigilància com el principal localitzador de cetacis de la Comunitat Valenciana, tal com mostra la següent taula.

Lugar	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Cabo S. Antonio	21	19	37	37	73	73
Islas Columbretes	39	33	15	17	19	27
Torre Vieja	-	-	-	14	10	18
Isla de Tabarca	0	0	6	5	4	8
Serra Gelada (Far l'Albir)	46	20	12	9	5	4
Cabo de Cullera	-	-	-	4	2	0
Otros	-	-	5	11	9	4
TOTAL	106	72	75	97	122	134

Taula 15: Nombre d'albiraments de cetacis en la Comunitat Valenciana, any 2017

Com a informació complementària, s'aporten les dades d'encallaments de cetacis localitzats pel Servei de Vigilància a la Reserva Marina:

<u>Espècie</u>	<u>Nom. exemplars encallats</u>
<i>Tursiops truncatus</i>	1
<i>Stenella coeruleoalba</i>	5
<i>Caretta caretta</i>	3
<i>Globicephala melas</i>	1

Taula 16: Dades d'encallaments de cetacis detectats

Figura 25: Un Cap d'olla negre (*Globicephala melas*) encallat a les platjes de Dénia. Foto:Toni Martínez

3.5.2. LÍNIES D'INVESTIGACIÓ

Seguiment de la regeneració post-incendi en el Montgó

L'11 de setembre de 2014 es va produir en la zona de Les Plans de Xàbia, dins del Parc Natural, un incendi forestal que va afectar una superfície aproximada de 444 hectàrees, de les que 418,50 hectàrees foren forestals (150 hectàrees pertanyien en el municipi de Dénia i 268 hectàrees a Xàbia).

El Decret 6/2004 estableix, en l'article 2, l'obligatorietat d'elaborar un estudi en tots aquells incendis superiors a 100 hectàrees que han de contindre l'efecte de l'incendi sobre la vegetació, fauna i sòl, una zonificació del territori segons la seua capacitat d'autoregeneració, una planificació d'actuacions a curt, mitjà i llarg termini, així com un conjunt de normes de protecció o mesures cautelars. Basant-se en el que estableix el mencionat Decret i, després de l'exposició d'un conjunt d'antecedents previs, es va realitzar l'informe sobre l'estat de la superfície cremada en el Parc Natural del Montgó.

Es va poder concloure que la zona de l'incendi estava regenerant-se de manera adequada en tots els seus àmbits, encara que aquesta estava funcionant de manera diferent en funció de les característiques de cada àrea, havent-se millorat notablement les condicions en les zones tractades dins del Projecte d'Actuacions Urgents de Restauració Forestal i Mediambiental a l'àrea afectada per l'incendi, pel mateix Ajuntament de Xàbia així com per part de la Brigada de Manteniment del Parc Natural. Tot i això, són les zones anteriorment ocupades per matolls (margallonars i coscollars) aquelles que estan responenent millor a la regeneració.

En anys posteriors i per mitjà de la col·laboració d'estudiants en pràctiques procedents del Centre EFA La Malvesia del municipi de Llombai es va reprendre l'estudi de les zones anteriorment marcades per a continuar el seguiment de la regeneració d'aquestes àrees dos anys després. Després d'analitzar els resultats obtinguts del seguiment (del qual a més es va redactar un projecte final de cicle) es va poder concloure novament que totes les zones han tingut una bona regeneració i no serà necessari realitzar cap tipus de treball de repoblació.

Aquest projecte ha tingut continuïtat l'any 2017, gràcies novament a la participació de dos nous estudiants, en aquest cas procedents de la Universitat Politècnica de València (Grau d'Enginyeria Forestal i Grau en Ciències Ambientals), es procedí a la realització novament dels corresponents inventaris actualitzats de totes les parcel·les designades a l'inici. En aquest cas, s'ha realitzat també un important treball d'actualització i millora de les fitxes realitzades en anteriors campanyes de seguiment, amb l'objectiu d'aportar una major i més útil informació a l'equip gestor de l'espai natural, així com per facilitar futures inspeccions, atés que es tracta d'un projecte que se li vol donar continuïtat almenys al llarg de cinc anys per poder valorar les variacions que experimenten aquestes àrees. El seguiment es va fer mitjançant inventari florístic en parcel·les de 5x5 metres, la ubicació de les quals pot apreciar-se a la imatge següent:

Figura 26: Localització dels inventaris per al seguiment de la regeneració post incendi.

El mètode per triar les parcel·les va ser el de cobertura per percentatges associats a nivells. El dia 2 d'octubre de 2017 es van inventariar les parcel·les, amb ajuda d'un estadet on s'apuntaven totes les espècies de plantes trobades. La identificació es feia per coneixements propis i amb guia d'identificació específica per al Parc Natural del Montgó (Soler *et al*, 2006). En cas de ser impossible la identificació es prenia una fotografia per a la posterior identificació en gabinet. Els percentatges són assignats per comparativa visual de l'ocupació de cada espècie amb relació del total de la parcel·la a inventariar. Després, a partir del percentatge se l'assignava un nivell de cobertura

A partir dels resultats obtinguts i la revisió de la documentació feta en anys anteriors i la bibliografia, s'obtenen les següents conclusions:

- La regeneració en la totalitat de les parcel·les està sent l'adequada, tot i que les precipitacions escasses i la manca d'humitat no l'estan afavorint.
- Les zones d'ombria presenten una major diversitat d'espècies i una major cobertura. Per tant, aquestes zones són més resistents front a factors biològics com físics.
- Les parcel·les amb intervenció, tant lleu com intensa, mostren una millor regeneració en general i també de *Pinus halepensis*. Entre la intervenció intensa o lleu no n'hi ha diferències molt substancials a primera vista. Açò es pot deure a que no es poden apreciar les millores per les limitacions que presenta el mètode d'inventari (superfície menuda, punts de mostreig no coincidents, etc). No obstant això, valorant els treballs que es van fer en cadascuna de les actuacions (lleu i intensa) es pot afirmar

que una actuació intensa millora prou més les condicions per a la regeneració (per exemple, triturar el material vegetal tallat en comptes de deixar-ho en terra).

- L'elaboració de conclusions sobre l'evolució del regenerat té limitacions. Aquestes estan provocades pel no seguiment d'un mateix mètode d'inventari, atés que hauria de ser metòdic per a què les dades pogueren ser comparables i relacionades sense cap tipus d'error. És per això que les conclusions que es poden fer sobre la regeneració a partir de la comparació amb els darrers anys és en l'àmbit de presència d'espècies i no d'extensió i cobertura. Per tot l'anterior el que es proposa per a un futur, és la delimitació de les parcel·les amb balises i la utilització del mateix mètode d'inventari.
- La màxima cobertura ha estat representada pel margalló (cobertura 4, 50-74%). Conjuntament amb el llentiscle i el fenàs representen les tres espècies més abundants de les zones d'estudi. Algun dels exemplars d'aquestes espècies aconseguixen ja més d'un metre i mig d'altura en tres anys. Cal destacar que com a element arbori, en tota la zona abunda l'ullastre (*Olea europaea* var. *sylvestris*), segurament per l'existència d'antics bancals ja abandonats.
- La proposta d'actuació seria la de continuar anualment o biennalment amb els estudis de seguiment de la regeneració per a veure la seua evolució. Les actuacions silvícoles no són considerades necessàries perquè la capacitat de regeneració està sent adequada.
- Les parcel·les que s'haurien d'estudiar i en les que s'hauria de tindre una major atenció són aquelles amb un pendent elevat, on una situació de pluges torrencials pot ser molt negativa. Una bona actuació en elles pot ser la recuperació i ampliació dels antics bancals que encara es conserven en algunes parts de la baixada al port de Xàbia; açò pot ser una actuació lenta i costosa.
- Pel que fa a la regeneració de *Pinus halepensis* és molt bona en totes les zones on hi havia una pineda abans de l'incendi i les densitats són molt superiors a les recomanables. Ja que són precisament les grans masses de pineda fruit de repoblacions desmesurades i amb una excessiva continuïtat, entre altres factors, les que han ocasionat que, no sols en el Montgó sinó en la majoria de muntanyes valencianes s'afavorira la formació dels grans incendis de l'última dècada, tal vegada seria recomanable afavorir l'aparició del matoll termomediterrani que dominava aquest espai fa algunes dècades i que estava perfectament adaptat a la zona.

En relació amb açò últim, es va realitzar també enguany una aclarida d'aquesta massa per mitjà de l'arrancament o tallada selectiva per a evitar el creixement de pinedes amb densitats molt altes, estalviant costos en futurs tractaments silvícoles més cars. aquests treballs es van realitzar-se majoritàriament per part de la brigada de manteniment del Parc, però amb l'ajuda de voluntaris al llarg de l'estiu de 2017, reduint-se amb això costos, la qual cosa a més ha sigut una bona oportunitat per a divulgar i conscienciar a l'opinió pública del que és necessari i avantatjós d'aquest tipus d'actuacions silvícoles tan mal vistes entre la població.

En un futur si la regeneració natural es vera complicada per les condicions climàtiques o algun altre factor es podria pensar en xicotetes repoblacions amb espècies, preferiblement, piròfiles rebrotadores que aporten una major diversitat a unes masses excessivament contínues, encara que es tracta d'un aspecte a estudiar amb detall.

Cens de flora rara i amenaçada del Parc Natural del Montgó

En 2008 va finalitzar el projecte “*SOLER. J t'al. (2007-2008) Cartografia i estudis poblacionals de la flora vascular endèmica, rara, i amenaçada del Parc Natural del Montgó i la seua àrea PORN*”. L'objectiu d'aquest treball era fer una anàlisi de la situació en el moment, distribució i censos poblacionals de la flora, així com proposar unes directrius de gestió per a la flora del Montgó.

El treball contenia 134 espècies de flora endèmica, rara i amenaçada del Parc Natural i la seua àrea PORN. Açò representa pràcticament el 15% de la flora total coneguda per a la zona.

L'any 2016 ja es van realitzar alguns recomptes poblacionals per part del personal del Parc per a actualitzar dades: tot i això, els criteris el 2017, han canviat lleument, ja que s'ha estat treballant amb el CIEF directament i sempre coordinats pel Servei de Vida Silvestre, amb la finalitat de coordinar i centrar esforços sobre aquelles espècies que resulten més importants. Donada la falta de personal, la selecció d'espècies a prioritzar es va realitzar basant-se en els criteris següents:

-Que estigueren anteriorment censades, per poder veure la seua evolució poblacional.

-Les dues espècies catalogades “En Perill d'Extinció” pel Catàleg Nacional d'Espècies Amenaçades (Reial Decret 439/1990 (*Silene hifacensis* i *Medicago citrina*), es van deixar fora, ja que es realitza un seguiment en detall cada any per part del CIEF.

-S'han seleccionat aquelles espècies situades en l'interior dels límits del Parc Natural

-A més d'aquests criteris també s'ha tingut en compte el seu grau de protecció i aparició en les llistes roges d'espècies en perill d'extinció de distints territoris (Península Ibèrica, Comunitat Valenciana, província d'Alacant).

El mètode seguit ha consistit en el cens de les espècies seleccionades segons un mètode de recompte directe, en el qual es compten els peus de tots els

individus de la població i, en el cas que siga molt abundant, determinar l'extensió i estimar el nombre d'exemplars.

La taula següent mostra la totalitat d'espècies sotmeses al seguiment i revisió duts a terme en el present exercici, d'acord ambls criteris marcats pel Parc Natural i pel Servei de Vida Silvestre, a través del CIEF:

Nom de l'espècie	A	B	C
<i>Ruscus hypophyllum</i>		EN	EN
<i>Buxus sempervirens</i>			EN
<i>Juniperus oxycedrus subsp. macrocarpa</i>	VU	CR	VU
<i>Narcissus perez-larae</i>		PE	
<i>Diplotaxis ibicensis</i>	V	V	

Taula 17: Espècies en què s'han realitzat censos poblacionals.

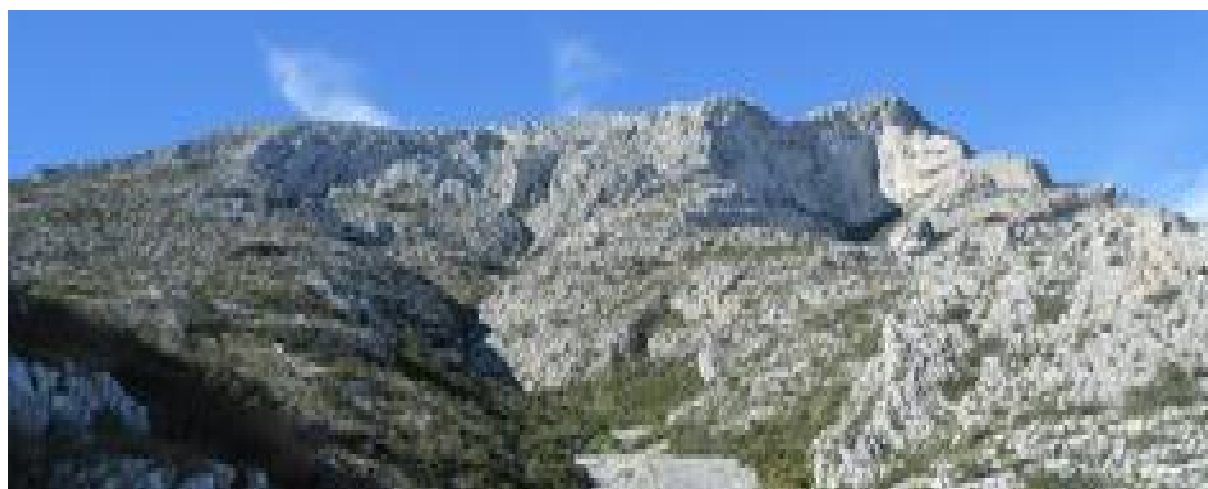
A: Llista Roja per a la flora espanyola

B: Llista Roja per a la flora de la Comunitat Valenciana (LAGUNA & AL, 1998)

C: Llista Roja per a la flora de la província d'Alacant (SERRA, 2007)

A la data de redacció de la present memòria, els inventaris no han estat encara finalitzats, per la qual cosa no poden aportar-se les dades obtingudes per a l'any 2017-2018, per la qual cosa, seran publicats en la memòria del pròxim any.

A més d'això i, arran d'una alerta llançada pel mateix Servei de Vida Silvestre i per la Fundació FUNDEM, en relació amb la presència al Jardí de l'Albarda (Pedreguer) d'un lepidòpter asiàtic, la palometa xinesa del boix (*Cydalima perspectalis*) que afecta aquesta emblemàtica planta que tan sols creix al barranc que adquireix aquest nom, al vessant nord del massís. Es tracta d'una plaga que afecta greument a aquest arbust, defoliant-lo pràcticament en la seua totalitat, la qual cosa pot afectar greument a la massa de boix més important del litoral alacantí. Al mes de novembre, la brigada de manteniment i l'equip d'educadors ambientals del Parc Natural

Figura 27: Barranc de l'emboixar

realitzen visita a la zona del Barranc de l'Emboixar, comprovant que, afortunadament l'espècie no ha sofert cap dany, tot i que a la primavera del 2018, s'haurà d'estar a l'aguait per si es detecta aquest insecte, o bé s'aprecien danys sobre aquesta espècie.

Estudis realitzats per Institucions i universitats en la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni

El present any, han sigut realitzats un conjunt d'estudis i seguiments en l'àmbit de la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni, tal com es detalla a continuació:

- ❖ Participació en la campanya POSIMED del Institut d'Ecologia Litoral, que fa el seguiment de l'estat de les praderies de *Posidonia* en la zona Nord de la costa alacantina.
- ❖ La col·laboració en el projecte SAMARUC, de la Universitat d'Alcalà, consistent en la prova pilot d'un hidròfon instal·lat a prop del port de Dénia, a la fi d'obtindre la gravació de so submarí i del so que emeten determinades espècies de cetacis.
- ❖ En l'apartat d'estudi de freqüentació de cetacis, conjuntament amb la Universitat de València i la Conselleria de Medi Ambient, es realitzen almenys 10 transectes anuals de manera conjunta. Es registren els albiraments de cetacis, aus marines, i s'arreguen dades com per exemple, el cens dels residus flotants, etc.

A més, són moltes altres les col·laboracions que actualment s'estan duent a terme amb altres administracions, organismes i entitats: Conselleria, Universitat de València, Institut d'Ecologia Litoral, XALOC, APOSEIDÓN, EDMAKTUB, etc.

4. PROGRAMA DE MANTENIMENT

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Julio	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Actuacions de millora de fauna	✂		✂		✂	✂	✂	✂		✂	✂	✂
Adequació d'infraestructures	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂
Adequació d'itineraris	✂		✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂			✂
Adequació d'àrees d'Ús Públic	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂
Arreglo de camins i sengles			✂					✂	✂	✂	✂	✂
Control d'espècies invasores				✂	✂	✂			✂	✂		
Correcció d'impactes			✂	✂				✂	✂			
Tractament de la Vegetació	✂	✂	✂		✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	
Plantacions			✂		✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂
Producció de plantes en viver			✂	✂	✂				✂	✂		
Altres	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂	✂

Taula 18. Actuacions mensuals de l'equip de manteniment i conservació del Montgó, any 2017

A continuació es detallen les actuacions de brigada al llarg de l'any amb una breu descripció de les mateixes:

Actuació	Paratge/Uloc	T.M.	Observacions
CONDICIONAMENT DE SURGÈNCIES D'AIGUA	CAMÍ REPETIDOR	DÈNIA	Netejar cuneta i arqueta de decantació del dipòsit d'incendis Pintar 4 aljubs-parets frontals de 2X1,5m
	BENIMÀQUIA		
	CAMÍ COLÒNIES		

Actuació	Paratge/Uloc	T.M.	Observacions
ACTUACIONS DE MILLORA DE LA FAUNA	LES PLANES, BENIMÀQUIA	XÀBIA	Emplenar bebederos de fauna, regular i mantenir nivells
	SOLANA		Control del niu del àguila serpera, s'observa un exemplar en el niu
	VARIS		Revisar i emplenar bebederos de Plana Justa, Benimaquia i Camí Repetidor.
	CAMP DE TIR		Control del bebedero del dipòsit d'Anjasa.
	BARRANC DE L'HEADRA 1		Desbrossament del pas d'animals per la debajo de la carretera. Zona Xàbia, 50x4x2m.
	BARRANC DE L'HEADRA 2		Desbrossament del pas de animals per la debajo de la carretera. Zona Xàbia, 130x3x2m
	BOSC DIANA	DÈNIA	Arreglar caixes niu de rates penades per a col·locar al CI

Actuació	Paratge/Uloc	T.M.	Observacions
ADEQUACIÓ D'ÀREES D'ÚS PÚBLIC	ÀREA RECREATIVA	XÀBIA	Reparació de passarella per a persones amb mobilitat reduïda en àrea recreativa
			Desmuntar pany porta trencada de l'àrea recreativa.
			Recollir 3 remolcaments d'astellat de l'àrea recreativa i abocar en el jardí del CI
			Retirar cartell de TRAGSA d'incendi
	BOSC DIANA	DÈNIA	Retirar muntons d'astellat i reparar-los pel jardí del CI
			Desbrossament de alrededores del CI, jardí i accessos
			Manteniment del jardí del CI. Arrancar males herbes i reg del viver
COVA DE L'AIGUA	DÈNIA	Recollir llavors de Medicago i de Silene	
		Manteniment maquinaria i almacén. Retirada de panells de fusta de senyals deteriorades i restes. A l'ecoparc	
			Retirar òxid i escatar reixa de la inscripció romana

Actuació	Paratge/Uloc	T.M.	Observacions
ADEQUACIÓ D'INFRASTRUCTURES D'ÚS PÚBLIC	BENIMÀQUIA	DÈNIA	Desbrossament voltants del dipòsit d'incendis i de la caseta d'observació de fauna
	BOSC DIANA		Netejar cuneta de llenado del dipòsit, 10x1x0,2m.
			Neteja i manteniment del almacén de brigada.
			Col·locar llums en interior i exterior del CI
			Construir jardinera de rajola de 2,80x1,2x0,40m per a la sembra de Silenes.
	CAMÍ COLÒNIES	Comprar i col·locar 5 penjador en aseos del CI per inspecció i comprovar llums	
CAMÍ REPETIDOR	Construcció mur de pedra en sec, 6m ²		
MURLA	MURLA	Neteja de cuneta de formigó del dipòsit d'incendis, de 40x0,6x0,4m	
			Montar Exposició en Murla

Actuació	Paratge/Uloc	T.M.	Observacions
CORRECCIÓ D'IMPACTES	SENDA DEL PORTALET	DÈNIA	Veure treballs d'eliminació de Vies d'escalada Retirada de perabolts en rutes escalada, 50 caragols, 5 xapes i 5 ganxos Eliminar 3 vies d'escalada

Actuació	Paratge/lloc	T.M.	Observacions
ADEQUACIÓ D'ITINERARIS	BENIMÀQUIA	DÈNIA	Tallar, desramar, trossejar i triturar restes de 4 pins caiguts en la ruta de Benimaquia al Repetidor Regar Silene i fleixos d'hort llavorer
	CAP SANT ANTONI	XÀBIA	Retirar desprendiments i reparar el ferm de las rutes del parc
	CALA TANGÓ		Canviar un tram de 2,5m de tanca trencada
	CAMÍ REPETIDOR	DÈNIA	Tallar, desramar, trossejar i triturar restes de 3 pins caiguts en la ruta de Jesús Pobre al Cim del Montgó
	CAMÍ COLÒNIES	DÈNIA	Fer amplit que falta de 0,2m ² , arreplega de pedres i material, Total 0,25m ³
			Desbrossament cuneta de 1,5m.
			Desmuntar, fer base i construir mur de pedra en sec, 0,39m ²
			Fer escalons en la primera corba, per a eixida de l'aigua de pluja
			Recollir 25 sacs de sahorra i emplenar corba 1 en camí Colònies
			Escatar i pintar cartell de fusta de 60 X 35 cm.
	CAMÍ MEDUSA	DÈNIA	Escatar i pintar cartell de fusta de 60 X 35 cm Ermita del Pare Pere, reparar base
			Escatar i pintar 3 senyals de 55 X 15 cm de fusta del camí Colònies
	CAMP DE TIR	DÈNIA	Fer base de formigó de 25X25X25 cm per a anclar tornillos del cartell de carretera de Ruta de la Ermita del Pare Pere.
	CIM EL MONTGÓ	XÀBIA	Revisar un pi que rompe un mur particular
	COLL DE POUS	DÈNIA	Poda selectiva als dos costats de la senda, 1m
	COVA DE L'AIGUA	DÈNIA	Desbrossament i poda selectiva de la senda
COVA TALLADA	XÀBIA	Tallar, desramar, trossejar i triturar restes de 3 pins caiguts en la ruta de Coll de Pous a Alqueria de Ferrando	
		Retirar ferro dels escalos de la senda de la Cova de l'aigua	
PLANA JUSTA	DÈNIA	Desbrossament senda.	
		Canviar 6m lineals de cordes desgastades per 6m lineals de cadenes i col·locar 18 ancoratges	
RACÓ DEL BOU	DÈNIA	Col·locar cartell al principi de la Ruta de 0,5X1m.	
		Tapar 3 forats perillosos d'uno 20m ² amb malla obrada i ancorada a la pedra del terra amb tacos químics	
		Desmuntar montícules de pedra fets per visitants a la senda que recorre Xàbia, la Torre del Gerro i Cova Tallada.	
		Desbrossament selectiu de 80x2m d'amplària	
		Col·locar 2 cartells de perill i tancament de de senda per despreniment	
COVA DE L'AIGUA	DÈNIA	Transportar material, ciment, arena, grava, aigua i dispositius de seguretat, corrioles, cordes, ancoratges i arneses, cascs, senyalètica a 1km d'accés al vehicle	
		Reparació per desprendiments de 10m lineals del ferm, netejar els derrumbaments, nivellar traçat. Fer 1 mur de pedra en sec d'1,5x1,5x0,5m	
		Reparació per desprendiments de 1015m del ferm, netejar i nivellar traçat	
		Reparació per desprendiments de 70m lineals del ferm, netejar, nivellar trazado. Fer 4 murs de pedra en sec de 2x1,8x0,5m i 2x2x0,5m de grosor amb farciment	
RUTA DEL CIM	DÈNIA	Desbrossament selectiu de 2500x2m i reparació de 100m de ferm	
		Fer un mur de pedra en sec per despreniment de talús , 2x4m de farciment de pedra	
		Fer jardinera de pedra seca de 5X0,3X0,4m en 2n mur de pedra en sec de 5X0,4X0,4m, arreplega de material amb motxilles, ciment, arena, aigua i ferramentes. Omplir de terra i pujar 2 cabassos de substrat, fer escaló de sede runar de 1X0,4X0,2 m.	
		Fer jardinera de pedra seca en mur de pedra en sec al runar de 3X0,8X0,4m, arreplega de material amb motxilles, ciment, arena, aigua i ferramentes. Netejar i preper ara sòl per a començament del 2n mur del runar.	
		Fer mur de pedra en sec de 4x0,4x0,2m, arreplega de material amb motxilles, ciment, arena, aigua i ferramentes	
		Acabar 2n mur de pedra en sec hidràulica de 5X0,4X0,4m, arreplega de material amb motxilles, ciment, arena, aigua i ferramentes i fer escaló de pedra de 51X40X20cm	
RUTA DEL CIM	DÈNIA	Delimitar tram de la senda de pujada al Cim-Raco del Bou per ruptura o despreniment	
RUTA DEL CIM	DÈNIA	Revisar la senda de pujada al Cim per avis de possible despreniment	

Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions
ARREGLO DE CAMINS I SENDES	CAMÍ LA PLANA DE JUSTA	XÀBIA	Desbrossament de la pista forestal, 2000X1m a cada costat
		DÈNIA	Reparació tanca de ferro d'entrada
			Col·locar 7 pals verticals per a evitar que aparquen cotxes al costat de la carretera on han generat un gran impacte i degradació de la vegetació. Replantejar, obrir clots amb moto-pic, Tallar a mesura, obrar i anivellar.
			Col·locar cartell al principi del camí de 60X35cm.
	CAMÍ QUARTER	DÈNIA	Reparar 7 senyals de 1,5 X 2m de fuet, d'adreçar-les i ancorar-les.
			Col·locar 3 senyals de direcció de ruta de fuet de 55X15cm. Desbrossament de 2m de senda del Forn
	CAMP DE TIR	DÈNIA	Buscar senyal de parcs caiguda per avis de policia municipal, no es troba.
		DÈNIA	Col·locar 2 cartells d'informació usuari en l'entrada camí, de 2 pals.
		JESÚS POBRE	Retirar cartell de perill incendi i rehabilitar-lo
	CARRETERA CAP DE SANT ANTONI	XÀBIA	Retirar cartells de l'entrada per massificació, desmuntar, Tallar pals obrats i portar a l'ecoparc.
			Desbrossament cuneta d'1,5m de la totalitat del traçat de la carretera
	CV-735	XÀBIA	Arreplegar 3 remolcs de branques de poda i portar-les per a estellar.
	CV-736		Revisió de camins i sengles per a comprovar danys per pluges torrencials.
LES ROTES	DÈNIA	Desbrossament cuneta de 1m de carretera.	
COVA DE L'AIGUA	DÈNIA	Canviar cartell de fuet de lloc i pintar pates	
CAMÍ COLÒNIES	XÀBIA	Retirar cartell de l'entrada per massificació, desmuntar, Tallar pals obrats i portar a l'ecoparc.	
COVA TALLADA	DÈNIA	Llevar 2 senyals de la Cova de l'Aigua antigues.	
	XÀBIA	Llevar cartell entrada del Camí Colònia per a substituir.	
	DÈNIA	Col·locar cartell de perill desprendiments	

Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions
CONTROL D'ESPÈCIES	BENIMÀQUIA	XÀBIA	Llevar plantes al·lòctones, Auràgia sedirifera
		DÈNIA	Reunió anual sobre Pla de Treballs de la Silene ifaciensis.
	BOSC DIANA	XÀBIA	Passar les dades d'arreplegues de les caixes de processonària i ubicació GPS.
			Control i recompte de les Silenes.
	CAP SANT ANTONI	XÀBIA	Localitzar espècies i compteig de Diplotaxis, narcisos i Silene
	CAMÍ REPETIDOR	DÈNIA	Control i recompte de les Silenes en la zona.
	ILLOT DE LA MONA	DÈNIA	Recompte i llavoreig de Silenes, 26 grams.
	LES ROTES	XÀBIA	Control i recompte de les Silenes.
	MARJAL PÈGO-OLIVA	PEGO	Anar amb el director a veure treballs del niu de l'àguila pescadora
	MONTGÓ	DÈNIA	Assistir a la Reunió d'Introducció de l'àguila pescadora en el Montgó
		XÀBIA	Localitzar i veure les zones de sembra en les Planes
			Col·locar caixes per a control de processonària.
	DÈNIA Y XÀBIA	Anar amb personal del CIEF a veure i revisar zones de plantacions i seguiment de plantes del Catàleg de Protegides	
	CAMÍ MONESTIR	XÀBIA	Retirar trampes de processonària en la Ruta Roja i Miradors.
	MORRO CODINA	DÈNIA	Col·locar caixes per a control de processonària.
PORT DE XÀBIA	DÈNIA	Control i recompte de les Silenes en la zona de la segona Cala.	
SENDA COVA DE L'AIGUA	DÈNIA	Control i recompte de les Silenes.	
SOLANA	XÀBIA	Control i recompte de les Silenes.	
	DÈNIA	Fer cartografia de plantes al·lòctones del parc.	

Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions
ALTRES	BOSC DIANA	DÈNIA	Manteniment d'Exposició Itinerant, muntar-la i arreglar desperfectes per a cessió a ajuntaments
	BOSC DIANA	DÈNIA	Veure i preper ara treballs mensuals i preparar reunió de Coordinació
	BOSC DIANA	DÈNIA	Reparar exposició Itinerant
	BOSC DIANA	DÈNIA	Reunió de Coordinació mensual amb Equip Tècnic del parc, guies i coordinador brigades
	BOSC DIANA	VILAJOIOSA	Anar a arregar al taller el remolc
	EATIM	JESUS POBRE	Assistir i preparar Junta rectora
	MARQUESA VI	DÈNIA	Veure amb el Tècnic, Toni Pellicer, un PI del parc amb una casa particular per a possible poda.
	BOSC DIANA	L'ALFAÇ	Curs de seguretat i salut de construcció instruit en el centre social albir de l'ajuntament d'Alfàs del pi
	CAMP DE TIR	DÈNIA	Llevar antics cartells de pujada al Montgó per Dènia.
	POBLAT ÍBER	ALCOI	Acompanyar el Tècnic del parc a veure treballs del Poblat Iber
	BOSC DIANA	DÈNIA	Descarregar camió De que ens dona amb pals de la llum antics.
	AJUNTAMENT DE GATA DE GORGOS	GATA DE GORGOS	Preparar i assistir a la Junta rectora del PN del Montgó.

Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions
TRACTAMENTS DE LA VEGETACIÓ	ÀREA RECREATIVA	XÀBIA	Tala, esbrancat, trossejat i estellat de pins trencats pel temporal de neig del 7 de febrer de 2015
			Retirada de branques i estellat, pins trencats pel temporal de neu
			Retirada de pins caiguts per a evitar plagues, Tallar, esbrancar, trossejar i triturar restes
	BENIMÀQUIA	DÈNIA	Tallar esbrancar, trossejar, escorçar i estellar restes de pins de 12m de h amb escoltíds.
	CAP SANT ANTONI	XÀBIA	Eliminar amb glifosato d'Auragia, 60 plantes en 100x50m.
	CAMÍ COLÒNIES	XÀBIA	Eliminar 520 piteres, 800 paleres i 50 Àloes en la zona de l'incendi
			Tala, esbrancat, trossejat i estellat de pins trencats pel temporal de neu en El Camí Colònies
	CAMÍ QUARTER	XÀBIA	Poda d'arbres als dos costats del camí
			Tala, esbrancat, trossejat i estellat de pins trencats pel temporal de neu
	CV-736	DÈNIA	Triturat de branques de pins trencats pel temporal de neu. Total 10 pins
			Perxat de pins al costat de la carretera CV-36 i trossejat de branques grosses
			Retirar vara floral de Penisetum, 8 exemplars.
			Tractar amb Glifosato zona de la CV-736 per a eliminar Calanchoe
	PARTIDA MILLANS	XÀBIA	Retirada de floració de 15 plantes de Penisetum
			Tirar glifosato en els bords de la carretera al Penisetum
PLANA JUSTA	DÈNIA	Eliminar 50 melindroses en zona de l'incendi.	
		Tractar amb glifosato zona d'invasores per a eliminar Calanchoe	
LES PLANES	XÀBIA	Tala, esbrancat, trossejat i estellat de pins trencats pel temporal de neu. Total 15 pins	
		Perxat i triturat de 200 branques penjolls i de 17 pins en camí depòsit Amjasa	
		Tirar glifosato en la zona de les Planes sobre un mur amb 200 plantes de Senecio	
		Revisió de les pinedes de les planes per a control d'arbres amb escoltíds.	
			Ruta de reconeixement per a localitzar i ubicar plantes al-lòctones.
			Tallar esbrancar, trossejar, escorçar i estellar restes de pins de 12m de h amb escoltíds

Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions	
	BOSC DIANA	DÈNIA	Treballs en el Viver, reg i recol·lecció de llavors de Silene	
	CAMÍ COLÒNIES	XÀBIA	Arreplegar llavors de roser i albarzer per a plantar-les en sengles secundàries il·legals.	
Actuació	Paratge/Lloc	T.M.	Observacions	
PLANTACIONS	BARRANC COVA DE L'AIGUA	JESÚS POBRE	Regar Silene i fleixos d'hort planter	
	CASTELLETES	XÀBIA	Revisar zones per localitzar Silenes en Castelletes i Barranc de la Rabosa	
	BARRANC DE L'EMBOIXAR	DÈNIA	Llavoreig i recompte de Silene.	
	BENIMÀQUIA	XÀBIA	DÈNIA	Reg en plantacions de Benimaquia, un dipòsit de 500L
				Regar plantació de la zona
		DÈNIA	Plantar llavors de llidoner i arreplegar bellotes de carrasca	
			Regar Silene i fleixos d'hort planter	
	PEDREGUER		Plantar 9 valeriana roja, 1 Lavàndula, 10 Ruscus, 5 Teucrium i 15 Carduncellus	
	BOSC DIANA	DÈNIA		Plantar 2 savines, 1 pi pinyoner i 1 figuera.
				Eliminar males herbes i reg de vivers i jardins del CI
	CAP SANT ANTONI	XÀBIA		Llavoreig Silene en 5 safates de 90 CP.
				Plantar 62 ullastres, 36 aladièrns, 6 medicagos, 2 llentiscles i 1 garrofet.
				Reg de 100 plantes de Medicago citrina, oliveres i altres matolls repoblats, 1 dipòsit de 500L
	CALA 2	XÀBIA		Regar plantació de la zona, 90 plantes.
				Llavoreig de Silene
				Llavoreig de Silene
	CAMÍ COLÒNIES	DÈNIA		Reg plantació fleixos i llidoners.
				Arreplegar llavors de Silene, Juniperus i Pistacea.
				Plantar 28 fleixos i 1 llidoner
	CAMÍ QUARTER	DÈNIA		Plantar en camí Colònia-Senda Cova de l'Aigua 6 rosers i 6 sarses.
				Reg en plantacions de Camí Quarter, entrada camp de tir i Cap SAN Antonio, un dipòsit de 500L
	CAMÍ REPETIDOR	DÈNIA		Sembra de bellotes.
				Llavoreig de Silene.
	CAMP DE TIR	DÈNIA		Regar plantació de la zona.
			XÀBIA	Regar plantació de la zona.
				Plantar 16 fleixos, 2 Phillerea latifolia, 14 lledoners, 1 alborg, 2 baladres i 19 marfulls...
	COVA DE L'AIGUA	DÈNIA		Plantar llavors de llidoner i arreplegar bellotes de carrasca.
				Llavoreig de Silene
	COVA TALLADA	XÀBIA		Llavoreig de Silene
				Plantar Medicago citrina amb el CIEF i Biodiversitat.
COVES SANTES	XÀBIA		Llavoreig de Silene.	
ILLOT DE LA MONA	DÈNIA		Retirar un exemplar singular de margalló de 1,8m d'altura Donat per propietari i trasplantar-ho en els jardins del Bosc de Diana.	
LES ROTES	DÈNIA		Reg de les plantacions de l'entrada del camp de Tir i el camí del Quartec.	
PEDREGUER	XÀBIA		Plantar en zona abancalada Camp de Tir:40 plantes	
LES PLANES	DÈNIA		Reg de la plantació d'hivern	
			Regar plantació de Racó Fosc i Barranc del Racó del Bou	
RACÓ DEL BOU	DÈNIA		Plantar 17 marfulls, 1 ruscus, 1 Hedera helix i 2 garrofers.	
			Eliminar males herbes i reg de vivers i jardins del CI	
			Fer repicat safates. Eliminar males herbes i reg de vivers i jardins del CI	
VIVER	DÈNIA		Eliminar males hierbas i riego de viveros i jardins del CI	
			Fer repicado safates	

Taula 19. Actuacions de l'equip de conservació del Montgó durant el 2017 per Tipus d'Actuació i Termes Municipals.

Figura 28: Diverses actuacions de la brigada de manteniment al Parc Natural al llarg del 2017

5. PLANIFICACIÓ I GESTIÓ PER A LA INTEGRACIÓ SOCIOECONÒMICA DEL PARC

Amb l'objectiu d'incrementar el grau de coneixement dels valors naturals i culturals de l'espai natural protegit cap a la població local i visitants, així com de difondre la seua necessitat de protecció i ordenació, el Parc Natural del Montgó compta amb un Programa de Comunicació i Divulgació, un Programa d'Interpretació del Patrimoni, un Programa d'Educació Ambiental i un Programa de Voluntariat que va des de l'oferta d'activitats d'educació ambiental per als més menuts fins a ponències i xarrades per a la població adulta, exposicions, participacions en jornades, visites guiades, etc.

Al llarg de l'any 2017 el **total de visitants** atesos pel personal del Parc Natural del Montgó ha sigut de **3.308 persones**, cal fer notar que hi ha un descens de quasi 600 persones respecte de l'any 2016, però cal fer notar també que enguany no hem tingut en compte per al nostre càlcul les visites estimades. aquestes visites estimades al 2016 van ser de **1.465 visitants** per tant, en total enguany hem rebut 820 visitants més que a l'any 2016 i tornant als valors del 2015.

Desglossarem els visitants depenent del tipus de visita classificat segons s'arreplega en la ferramenta informàtica de gestió "Portal Col·laboratiu de Parcs Naturals", una ferramenta interna existent per a la gestió d'aquestes dades.

-**Visites concertades**": l'any 2017 un total de **2.361 persones** van ser ateses per l'equip tècnic. Ha estat una pujada prou interessant però encara lluny de l'any 2015. El fre que va suposar les visites concertades durant el primer semestre del 2016 per ajustos administratius de Conselleria, i encara que a l'inici del curs 2016-2017 es van tornar a autoritzar tals visites, molts grups escolars que realitzen les programacions del curs al principi del mateix (setembre), no van reservar per al curs 16-17 per desconeixement i es notà un clar descens en aquest tipus de visites al primer semestre del 2017.

Ací s'engloben els grups concertats tant d'escolars, com d'universitaris o associacions que concerten una visita a les instal·lacions del centre d'interpretació, als viviers de flora autòctona o a les instal·lacions d'Ús Públic amb les quals compta el Parc Natural del Montgó, que són la xarxa de sendes recomanades per l'espai natural, la xarxa de miradors, o l'àrea recreativa de les Planes del Cap de Sant Antoni.

Cal destacar que enguany el 80% de les visites són de grups escolars de primària i secundària, tant de centres de l'àmbit del PORN del Montgó com d'altres poblacions de les províncies d'Alacant i València. En segon lloc tenim els grups de visitants d'activitats promogudes pel Parc, excursions i xarrades variades. També s'atén col·lectius o agrupacions de diferent

índole que ho sol·liciten per a realitzar visites guiades (grups excursionistes, associació astronòmica de la Marina Alta, associació VOLUNS, Agenda Local 21 de Dénia, etc.).

-Visites autoritzades": En aquest apartat es refereixen els grups que en compliment a la normativa del PORN que assenyalava que els grups organitzats de més de 10 persones han de notificar l'activitat al Parc natural amb una antelació de 15 dies i aquells de més de 35 persones han de sol·licitar una autorització a la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural. Respecte a aquest apartat, es pot assenyalar que molts grups organitzats que visiten el Parc, desconeixen aquesta normativa o fan cas omís d'aquesta.

Enguany ens han notificat o demanat permís 13 grups amb un total de **483 visitants**, en comparació amb l'any passat que foren 11 sol·licituds amb **566 visitants** no trobem molta diferència. Es manté l'augment en sol·licituds que ve donant-se des del 2014, encara que els grups enguany siguen més menuts. Molts dels sol·licitants són grups que ja han vingut altres anys i per tant estan assabentats de la normativa o són grups que porten empreses de turisme actiu locals.

En general, les dades encara que millorant, segueixen lluny de la realitat, ja que durant tot l'any, especialment els caps de setmana, continuen acudint grups organitzats de més de 10 persones que visiten el Parc i que no realitzen el tràmit de notificar o sol·licitar autorització per a visitar el Montgó.

-Visites informades": En aquest grup s'arreglen les persones que han acudit al Centre d'interpretació per a sol·licitar informació referent al Parc. Un total de **431 persones** van ser ateses. Açò suposa una xifra molt semblant a la de l'any anterior.

La major part d'aquests visitants requereixen informació relativa a la xarxa de sendes del Parc. Aquesta és una de les informacions més apreciades pels usuaris, ja que li'ls informa detalladament de les rutes més recomanades per a cada perfil de visitant (grups familiars, excursionistes aficionats a la muntanya, passejants, visitants amb cotxe, passejants...), en el moment d'oferir la informació els tècnics del Parc poden recomanar no sols les rutes adequades a la condició física de cada visitant, sinó que a més s'ofereixen una sèrie de recomanacions de seguretat per a realitzar les diferents rutes.

-Visites estimades": Enguany no hem considerat aquest apartat, ja que les dades que es prenen no eren arreglades de forma sistematitzada i per tant no poden considerar-se com a informació útil.

5.1. Programa de Comunicació i Divulgació

5.1.1. CONFERÈNCIES I PONÈNCIES IMPARTIDES

Conferència inaugural del “Máster en técnicas para la gestión del medio ambiente y del territorio”, Gestió dels Parcs Naturals costaners: Montgó i Marjal Pego-Oliva. 6 d'octubre, Facultat de Geografia. Universitat de València.

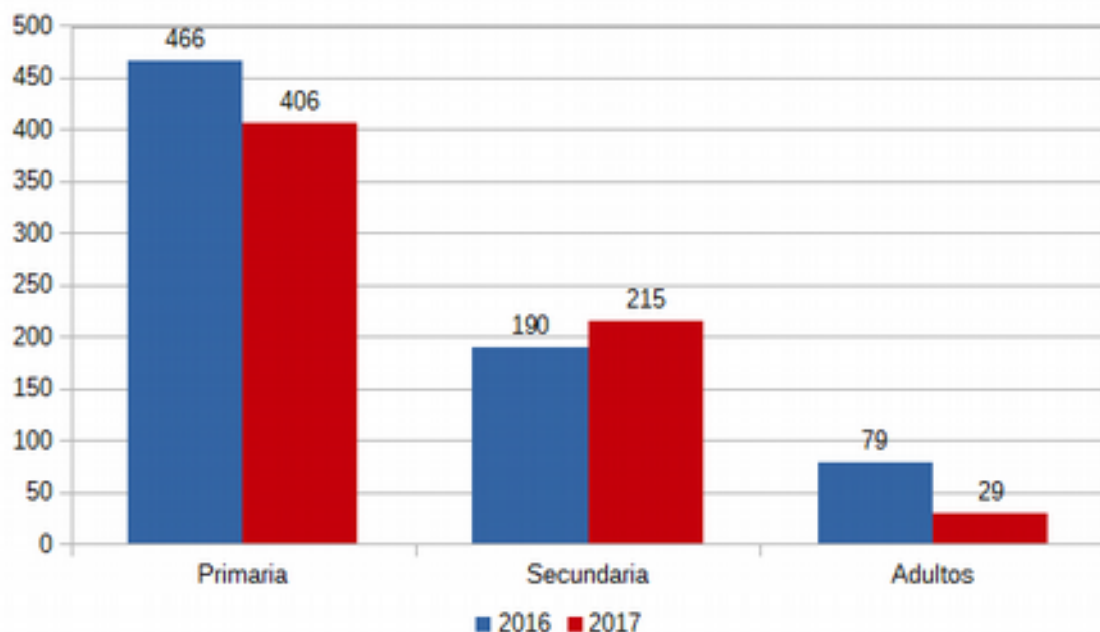
Participació en la mesa 3. Planificació, conservació i gestió d'espais litorals: parcs naturals mediterranis del Xàbia Forum. 26 d'octubre, Parador de Xàbia.

Xerrada: 30 anys del Parc Natural del Montgó, dins de la XVI edició de les Jornades d'Ecoturisme organitzades per l'Ajuntament de Pedreguer. 15 de novembre, Casa de la Cultura de Pedreguer.

Xerrada: Parc Natural del Montgó. En el programa anual de xerrades impartides pel Rotary Club de Dénia. 1 de desembre. Hotel Les Rotes

“Xarrem del Montgó”: Des del 2008 es realitzen una sèrie de xerrades o ponències de difusió dels valors naturals del Parc i la Reserva Natural Marina, incloses en el projecte de comunicació que s'oferta als centres educatius, durant 2017 han participat en aquesta activitat: **406 alumnes de primària, 215 de secundària i 30 adults.**

A continuació es mostra el nombre dels participants en les conferències i ponències del Programa de Comunicació del Parc Natural del Montgó en comparació amb l'any anterior:

Gràfica 4. Participants en ponències en 2017

Entre altres cal destacar: la “Marina Alta Astronomic Association”, o els cursos de formació de voluntariat d'extinció d'incendis a càrrec d'ACIF (Associació Contra Incendis Forestals) i cursos de preparació de SICTED

5.1.2. DADES WEB

Des de l'any 2016 es revisen les dades que «Google analytics» ens ofereix respecte a les visites a la nostra pagina web. De totes les dades que podem agafar ens centrem principalment en 2. El nombre de visites totals: **13.412**, i la procedència de les mateixes.

Ciudad	Sesiones	% Sesiones
1. Valencia	4.301	24,27 %
2. Alicante	1.768	9,98 %
3. Madrid	1.505	8,49 %
4. (not set)	1.218	6,87 %
5. Barcelona	1.105	6,24 %
6. Denia	633	3,57 %
7. Benidorm	531	3,00 %
8. Xabia	399	2,25 %
9. Gandia	204	1,15 %
10. London	195	1,10 %

Llocs de procedència de les visites a la pàgina web del PN Montgó

Figura 29: Curs del SICTED de Turisme Denia amb col·laboració del personal del Parc Natural del Montgó

5.2. Programa d'Interpretació del Patrimoni

La interpretació del patrimoni pretén acostar els valors naturals i culturals d'un espai concret a distints sectors de la població, per mitjà d'activitats diverses i un llenguatge pròxim i comprensible als diferents nivells, de manera que desperte sentiments d'adhesió a la conservació i valoració d'eixe patrimoni.

L'equip tècnic del Parc Natural del Montgó compta amb distints projectes d'interpretació del patrimoni dirigits als principals col·lectius de visitants, escolars i usuaris d'aquest espai natural protegit.

Respecte d'això, durant 2017 han visitat el Parc i el Centre d'Interpretació **38 grups** enfront dels **23 del 2017** amb un total de **1.680 visitants enfront dels 979 participants de 2016**, el que suposa una tornada a uns valors habituals a altres anys, aconseguint l'objectiu establert l'any passat.

A continuació es detallen els programes que es duen a terme:

"Campanyes específiques"

Enguany s'han realitzat diverses campanyes específiques dins de la Xarxa d'Espais Naturals Protegits de la Comunitat Valenciana, al Parc natural del Montgó han participat un total de **133 persones** d'aquestes campanyes, fetes alhora a tota la Comunitat Valenciana.

"Caminant i aprenent"

L'elevat nombre de sendes tradicionals que discorren pels diferents hàbitats, paisatges i elements culturals del Parc Natural del Montgó fan d'aquestos una meravellosa ferramenta per a la difusió in situ dels valors naturals i historicoculturals del Parc entre els més menuts.

El 2017 hem atés un total de **886** xiquets/es. Encara que suposa un augment en més de 100 persones respecte de l'any 2016 encara paren lluny de les xifres d'anys anteriors al 2016.

L'explicació és que, hi ha dos tècnics assignats a dos Parcs Naturals, han d'atendre ambdós parcs amb el mateix temps i enguany l'augment de visites escolars al Parc Natural de Pego-Oliva ha sigut prou important. Per tant, podríem dir que el que pugem per un parc deixem de fer-ho per un altre a causa dels recursos humans disponibles.

Coneix el Montgó

Enguany s'ha dut a terme la dotzena edició d'aquest Programa d'Interpretació del Patrimoni. Es va iniciar en el curs 2003-2004 amb l'objectiu principal d'acostar el coneixement del Parc Natural del Montgó a la població adulta local, proporcionar una interpretació diversificada dels recursos del Parc, que contemple el patrimoni cultural com un dels seus components essencials. Alhora que promoure una interpretació que fomenti el contacte directe del visitant amb el paisatge, de manera que es promoga la difusió entre els visitants i residents dels valors faunístics i florístics del Parc Natural.

El 2017 van participar finalment 661 persones. Cal incidir que més del 50% de les visites es concentraren en les eixides organitzades amb l'empresa de Marca Parcs Naturals MUNDOMARINO visitant la Reserva dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni amb el seu Catamará.

5.3 Programa d'Educació ambiental

L'Educació ambiental suposa el treball continu i amb projectes que ens permeten transformar en accions i pràctiques sostenibles l'adquisició de coneixements. És per això que, quan un grup escolar ens demana una visita al Centre d'Interpretació o a alguna ruta, no podem considerar-ho com a Educació ambiental, sinò està circumscrit a algun projecte o treball desenvolupat prèviament a les aules i en conjunt amb l'equip d'educadors del Parc Natural.

Durant anys anteriors, a causa de la manca de personal, els projectes d'educació ambiental es deixaren a un costat per part de l'Administració, centrant els esforços en la interpretació del patrimoni.

Enguany, hem volgut sembrar una xicoteta llavor començant un nou projecte d'educació ambiental a una escala molt menuda i reprenent alguns altres d'anys anteriors.

Han participat **246** xiquets/es en les activitats d'Educació ambiental del parc, que anomenem a continuació:

Jardins autòctonos... jardins vius

Entre les activitats que realitzen els escolars estan les de sembrar espècies autòctones en el mateix col·legi, coneixent les característiques principals, el seu hàbitat natural, i els seus possibles usos en jardineria. Al llarg del curs tenen cura d'aquestes llavors i observen el seu desenvolupament, per al final del curs poder plantar al jardí del col·legi o fins i tot en el Parc.

Respecte a escolars que han participat en aquest projecte han estat **4 grups amb un total de 196 alumnes**.

Creixent amb el Montgó

Enguany hem començat un projecte pilot amb una escola de Dénia, el CEIP«POU de la Muntanya».

Des del Parc Natural del Montgó proporcionarem 2 llavors de carrasca a cada classe de primer d'Infantil (3 anys) juntament amb ells, les plantarem en uns cossiols, de manera que cada classe té el seu cossioll, i si tot va bé, de cadascun sortiran 1 o dos petits arbres.

Aquest arbre serà «l'arbre de la classe», hauran de cuidar-lo i regar-lo. Durant les vacances escolars (sobretot a l'estiu) l'adoptarem en els vivers del Parc fins al curs següent. En principi la idea és que l'arbre els acompanye a classe durant els seus tres anys d'infantil, que ells tinguen cura i que creixi al mateix temps que ells.

En el seu primer curs de primària farem una petita sortida al Montgó amb tota la classe per anar a plantar l'arbre a una zona assignada per a l'escola, de manera que cada vegada que una "fornada" de nens passe d'infantil a primària, es plantaran dos arbres nous.

Figura 30: Classe de 1r d'Infantil del CEIP POU de la Muntanya

La part IMPORTANT comença ara, ja que aquests arbres segueixen sent els arbres de la classe, i seguiran sent ells (i per extensió les seues famílies) les que hagen de tirar-los un ull. La intenció és que durant la seua estada a primària, els nens sàpiguen quin és el seu arbre i on està plantat, de manera que creen llaços emocionals amb el seu entorn natural i de pas, puguen comparar el creixement de l'arbre amb el seu propi cos. També és una bona excusa perquè la classe puga anar d'excursió al Montgó un cop a l'any.

5.4. Programa de voluntariat

L'associació VOLUNS, amb els quals portem diversos anys col·laborant, continua desenrotllant diverses campanyes de treball en camp i de conservació per mitjà de voluntariat.

En el Parc Natural del Montgó, es van realitzar els projectes següents:

- Vigilància i prevenció d'incendis.
- Potenciació de la regeneració de flora autòctona en àrees cremades, i clareig de pinatells.
- Participació activa en la Campanya d'informació sobre arreplega de residus animals, coneguda com "Regalets no, gracies".
- Participació en la xarxa de voluntariat per a la localització de torres elèctriques perilloses per a les aus.
- Neteja de residus a diverses zones del Parc

En el litoral i Reserva Marina del Cap de Sant Antoni, es van realitzar els projectes següents:

- Neteja de fons marins i de cales de difícil accés per a la maquinària.
- Detecció i eliminació de *Carpobrotus edulis* en platja Deveses i platja Rotes.
- Regeneració de plantes autòctones en microreserves de flora en platja de les Rotes.

L'Associació ACIF continua fent les seues tasques de prevenció i extinció d'incendis al nostre Parc Natural en els mesos estivals.

5.5. Planificació i gestió de l'ús públic

5.5.1. PROGRAMA DE CORRECCIÓ D'IMPACTES DERIVATS DE L'ÚS PÚBLIC

La situació del Parc Natural del Montgó en una zona eminentment turística i el fet que siga un espai tradicionalment usat per a l'esplai i l'oci amb una aflluència d'ús públic elevada, origina una sèrie d'efectes sobre el territori protegit i els seus recursos, que se sumen als causats per altres tipus d'activitats.

Amb l'objecte d'establir les mesures oportunes per a evitar, minimitzar i corregir els impactes negatius de l'intens ús públic en el Parc, l'equip de conservació i manteniment del Montgó realitza des de fa anys diverses accions i projectes.

Restauració i recuperació de senderes

Dins d'aquestes accions destaca la regeneració de zones degradades fruit de l'ús públic, principalment per l'ús continuat i el trepitjar, però a més d'això, per la proliferació de senderes secundàries, centrant-se les actuacions en 4 rutes: ruta Gris, ruta Groga, senda del Racó Fosc i senda de l'Alqueria de Ferrando. A continuació es detallen les actuacions realitzades per a cadascuna d'elles.

Part de la producció de flora autòctona del viver és utilitzada en la restauració de les zones degradades en tots els itineraris del Parc Natural i, més concretament en el cas de l'actuació a la ruta Groga de la Cova de l'Aigua ha servit per a tallar una important sendera secundària que s'havia ocasionat al seu pas per un dels runars d'aquesta zona, la qual cosa fou reforçada amb la reconstrucció d'un mur que havia estat deteriorat amb la formació d'aquesta senda alternativa. S'utilitzà la capçalera del mur, com si fora una jardinera, per a plantar vegetació protectora, augmentant amb això la retenció d'aigua i potenciar el seu paper dissuasiu.

La senda del Racó Fosc, tot i que no es troba dins de les rutes senyalitzades del Parc Natural, és una senda tradicional recuperada fa uns anys pel Parc Natural i que comunica ambdós vessants del massís: aquesta senda ha patit un fort desgast pel pas de la gent en aquests anys i sobre la qual no s'havia realitzat quasi cap tasca de

Figura 32: Reparació de mur al Racó Fosc

Figura 31: Jardinera feta per a tallar una dressera

manteniment, més enllà de la poda de la vegetació circumdant. L'estiu del 2017 serví per a recuperar un elevat nombre de trams que havien patit danys per l'ús continuat, tal com s'esmenta, per la qual cosa es necessità realitzar una forta inversió de temps ampliant el ferm de la senda, així com refent marges que havien anat deteriorant-se amb el temps.

El cas de la senda de l'Alqueria de Ferrando és ben diferent, als dos abans nomenats i és que, al mes de març, la brigada de manteniment detecta una senda oberta des de l'Alt de Benimaquia fins a la carretera CV-735 expressament per a realitzar el descens amb bicicletes, ús prohibit al Parc Natural, en relació a l'establert per l'article 45 del Decret 229/2007, de 23 de novembre, del Consell, pel qual s'aprova el Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural del Montgó. Després de posar en coneixement de la Direcció del Parc Natural i dels Agents Mediambientals, es procedeix a tallar la senda amb la utilització de pins caiguts, rames i matollar, col·locant-se a més un conjunt de cartells i cinta assenyaladora per tal d'informar els possibles usuaris de la mateixa de la inconveniència de l'ús ciclista fóra dels camins rurals.

Per últim es descriu el cas de la ruta Gris, la qual suposa una diferència substancial respecte de les anteriors actuacions, ja que, per primera després de molts anys, es licita l'adequació d'una senda a una empresa externa al Parc Natural: aquesta es du a terme donada la magnitud de la millora i la forta necessitat d'especialització de les tasques a realitzar.

Es tracta d'una de les rutes més visitades del Parc Natural, atés que és la forma més ràpida, tot i que també la més difícil, de quantes arriben fins a la zona alta del Montgó. És per això i per la configuració de la senda, pel que la ruta sofreix impactes molt elevats per part, tant dels senderistes com dels corredors de muntanya que la transiten. Presenta una forta pujada en ziga-zaga, la qual cosa fa que els visitants busquen dreceres i creen sendes alternatives que es desvien del traçat original, la qual cosa suposa una elevada degradació del medi, incrementat així els processos erosius i el trepig de la vegetació que cobreix l'entorn del vessant est del Cap Gros.

Els objectius principals de l'actuació foren la millora de la base de la senda, amb l'objectiu de reduir la degradació pel pas del temps (erosió) i pel seu ús públic, realitzant-se un ferm amb pedra natural que aportarà fermesa als trams més degradats i evitarà el seu deteriorament futur. A més, fou necessària la realització d'escalons, novament de pedra i totalment integrats per a millorar l'accessibilitat en una ruta ja de per si caracteritzada amb una dificultat mitjana-alta.

La segona de les actuacions fou alçar murs transversals a la senda, amb la finalitat d'intentar millorar la delimitació de la senda, evitant així, per una banda el deteriorament de la mateixa en les zones de ziga-zaga i per l'altra eliminar les travesses que ocasionen els caminants fóra de la ruta marcada.

El pressupost general de la proposta fou de divuit mil sis-cents deu euros (18.610,00 €), més l'IVA corresponent (21%), tres mil nou-cents huit euros amb deu cèntims (3.908,10 €), essent finalment adjudicada per 15.707,01 € + IVA (19.005,48 €) a l'empresa GEA AMBIENTAL, S.C.P. Els treballs tingueren inici a mitjans del mes de novembre i s'allargaren fins el 30 de desembre. La senda presenta, a hores d'ara un aspecte adequat al seu ús tot i que necessitarà un manteniment regular, ja a dur a terme per part de la brigada del Parc.

Figura 33: Adequació de la senda del Cim. Abans i després dels treballs. Foto: GEA AMBIENTAL

Retirada de vies d'escalada il·legals

La normativa específica del Parc Natural del Montgó, segons el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó (d'ara en avant, PORN), aprovat pel Decret 180/2002, de 5 de novembre, del Govern Valencià, així com del Pla rector d'Ús i Gestió del Parc Natural (d'ara en avant PRUG), aprovat pel Decret 229/2007, de 23 de novembre, es veu que l'activitat esportiva descrita (concretament l'obertura de noves vies d'escalada esportiva) infringeix la normativa del Parc, ja que l'article 76 del PORN, indica que l'escalada (en Zona d'Ús Restringit) ha d'estar sotmesa a autorització, i l'article 79 del PORN la considera compatible sols en zona d'ús moderat. Posteriorment, el PRUG en el punt 3 de l'article 45 (Normes generals de les activitats esportives), prohibeix específicament l'escalada en l'àmbit del Parc Natural, amb l'excepció de la modalitat d'escalada clàssica i només en la zona de la Cova Ampla de Xàbia, activitat que ha de comptar prèviament amb autorització del director-conservador.

Ja existien antecedents al respecte, el mes d'abril de 2016, dos membres dels clubs locals i, després de nombroses reunions amb els agents implicats, ja procediren a la retirada de 4 xapes fixes corresponents a l'inici de dues vies d'escalada de nova creació

Figura 34: Capataç de la brigada llevant algunes xapes

localitzades en el costat esquerre de la Cova Ampla, en presència de l'agent mediambiental de Xàbia i el capatàs de la brigada del Parc Natural. En el mes de maig del mateix any, tres membres dels GIA i el capatàs de la brigada es disposen a realitzar la retirada de 9 xapes, inutilitzant un total de 5 vies d'escalada més, amb la qual cosa es desinstal·len un total de 7 vies d'escalada, dues d'elles per presentar evidents riscos de despenjament de roques, donant per finalitzat el treball de control i retirada de vies d'escalada en l'entorn de la Cova Ampla de Xàbia.

Tot i això, a principis de l'any 2017, l'equip de guies-educadors ambientals posa en coneixement de l'equip tècnic, la presència de diverses vies d'escalada a la rodalia de la Penya de l'Àguila, és aleshores quan novament es posa en marxa el protocol d'actuació per a la seua retirada, prèvia localització i caracterització de cadascuna d'elles.

A principis del mes de febrer es demana la col·laboració una vegada més, al Grup d'Intervencions en Altura (GIA) dels Agents Mediambientals per a iniciar, junt amb el Capatàs de la Brigada de Manteniment del Parc Natural (únic posseïdor de la titulació que ho capacita per a realitzar aquests treballs), la retirada del material instal·lat al marge de la legalitat, per a la pràctica de l'escalada esportiva en l'entorn, en aquest cas, de la Penya de l'Àguila.

Es realitza una primera visita a la zona, el mateix mes de febrer on es localitzen un total de 3 vies d'escalada i una segona visita al mes de març on s'acaba de perfilar i determinar la zona així com el mode de treball per a ambdós components de l'equip de treball.

Finalment són retirades, amb data de març del 2017, 4 vies d'escalada (1 d'elles detectada una vegada es treballava en la zona), més un passa-mans localitzat en la base de les dues primeres vies; en total, varen estar 6 reunions -amb 12 xapes, 6 anells metàl·lics i 3 mosquetons-, 43 xapes, 2 mosquetons, 1 cadena -25 cm de llargària- i 1 cable d'acer -15 cm de llargària- amb 4 xapes. Tot aquest material quedà en dipòsit a l'Oficina del Parc Natural, al Centre d'Interpretació.

Figura 35: Personal del GIA dels Agents Mediambientals.

Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada

La Cova Tallada és una cavitat d'origen antròpic situada a la vora de la mar en el terme municipal de Xàbia (Alacant). La Cova es troba dins del límit del Parc Natural del Montgó (Decret 25/1987, de 16 de març del Govern Valencià); segons el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals (PORN Decret 180/2002, de 5 de novembre, del Govern Valencià) està situada dins la Zona d'ús restringit. En el mateix PORN, en el Capítol III, dedicat a la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni, s'inclou la vora litoral de la Cova com a Zona marina d'ús restringit. Per una altra banda, la Cova Tallada està inclosa en el Catàleg de Coves de la Comunitat Valenciana amb el número 111, segons Decret 65/2006 (DOGV de 18-5-2006).

L'Ajuntament de Xàbia inicià, a finals de l'any 2016, la declaració de la Cova Tallada com a Bé de Rellevància Local (BRL), ja que la cavitat té valor etnològic pel seu origen com a mina de pedra tosca, a més, hi ha hagut troballes arqueològiques medievals i també hi ha la presència d'alguns grafitis antics amb valor històric.

A la Cova tallada s'accedeix per mar i per terra; l'accés terrestre es fa per una senda que transcorre quasi totalment pel terme municipal de Dénia, aquest itinerari està recollit en el PRUG (Pla Rector d'Ús i Gestió, Decret 229/2007) amb el Codi IUPM-6. En els darrers anys s'ha observat un increment extraordinari de les visites a la Cova, tant de les que arriben per senda, com aquelles que entren via marítima amb caiacs. El motiu d'aquesta afluència massiva de visitants és la bellesa de la Cova, la seua forma i dimensions; a més, a l'estiu s'afegeix el bany a la mar. Amb tot, l'increment sobtat dels darrers anys sembla estar en relació amb les nombroses aparicions a les xarxes socials.

La senda principal per arribar a la Cova transcorre pel litoral i té alguns trams que presenten certes dificultats a causa de la seua inclinació i estretor. En els sectors més dificultosos es posaren al llarg dels darrers anys algunes millores, com ara escalons i alguns passamans per tal de millorar la seguretat dels visitants, tanmateix, l'existència d'altres sendes secundàries amb un grau de dificultat major, així com l'entrada de persones poc preparades per a fer la ruta, ha provocat que els últims estius hi ha hagut accidents greus, tant en els accessos com a la mateixa Cova. L'altre motiu de preocupació de la massificació de visitants és la progressiva degradació de la Cova, amb presència de brutícia i deteriorament d'elements característics de la Cova.

Figura 36: Visita a la Cova Tallada per part de personal de les Administracions implicades

Davant d'aquest panorama es va realitzar una reunió a la mateixa Cova el dia 24 de març amb les Administracions públiques implicades, bombers, empreses de caiacs, agents mediambientals, etc. Es va decidir posar en marxa actuacions a curt termini, com ara establir punts d'informació on poder indicar els visitants dels perills que comporta l'excursió, al mateix temps, les empreses de caiacs varen reduir el nombre de visitants, amb tot, a mitjà i llarg termini, ja es preveu la necessitat d'una regulació de les visites. Aquest aspecte va ser tractat en la Junta Rectora del Parc Natural del Montgó, realitzada el dia 30 de maig de 2017, on es va constatar

la necessitat de comptar amb un Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada, arribant-se a la mateixa conclusió en la Comissió d'Ús Públic del dia 15 de juny.

Aquest estudi constituïria la base sobre la qual les administracions implicades pogueren posar en marxa mesures legals que facen compatible la visita de la Cova i la seua preservació. Per tot això, es presentà una proposta de contracte menor, per a una assistència tècnica que abordara els següents aspectes:

- Elaboració d'una cartografia de la xarxa d'accessos de la Cova amb una quantificació, si més no relativa, de l'afluència de pas de cada via, tant per terra com per mar (punts d'eixida de la costa).
- Característiques físiques i legals, així com la perillositat de cada senda.
- Inventari del valor arqueològic, etnogràfic i natural de la Cova Tallada.
- Estat de conservació actual de la Cova Tallada
- Anàlisi dels instruments legals a l'abast que afecten la Cova Tallada (Catàleg de Coves, PORN i PRUG del Parc Natural del Montgó, Reserva Marina, BRL i BIC) en allò que poden ser emprats per a la restricció i regulació de visitants.
- Proposta d'usos dels accessos terrestres.
- Proposta de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada que garantisca la protecció de la Cova i el seu ús públic.
- Valoració d'alternatives a l'abast per a l'ús públic: visites guiades exclusivament, accés lliure amb condicionant de nombre màxim de visitants simultàniament, accés lliure amb mesures dissuasives complementàries, etc. Tot valorant els mitjans que caldria implementar per a fer-les possibles.
- Requisits legals necessaris per a les empreses de caiacs que operen a la Cova i normativa de seguretat que han de complir.

El pressupost d'execució totalitzava 17.675 €, impostos no inclosos, la qual cosa suposava 22.268,75 € IVA inclòs i el termini d'execució de la prestació objecte d'aquesta proposta fou de cinc mesos a partir de la data de la seua aprovació i notificació a l'empresa adjudicatària.

Després del procés corresponent i, d'entre 5 empreses participants, finalment el treball s'adjudicà a la mercantil GEA Ambiental, S.C.P. domiciliada a l'Avda. de la Nucia, 11, 03590 d'Altea (Alacant), segons l'oferta econòmica que presentà i que ha permès la redacció dels documents previstos per un import total de 12.245,20 €, impostos inclosos.

A hores d'ara, l'estudi es troba en fase de redacció i finalització, els resultats del mateix seran presentats tant a la Comissió d'Ús Públic, la qual ha estat assabentada i informada al llarg de tot el procés de redacció com a la Junta Rectora. Les mesures que es desprenguen de les conclusions d'aquest treball, seran d'aplicació ja en futurs períodes, tot i que aquestes seran consensuades amb tots els agents implicats.

5.4.2. PROGRAMA D'EQUIPAMENTS I SENYALITZACIÓ

Durant l'any 2017 s'han instal·lat un total de 9 nous senyals en el Parc i s'ha detectat que el senyal panoràmic del Cap de Sant Antoni ha sofert l'eliminació parcial del vinil. S'intentarà reprendre a l'any 2018.

També alguns senyals orientatius de la ruta del Camí de la Colònia-Racó del Bou desaparegueren després de l'estiu, la brigada del Parc va fer-les i reposar-les amb promptitud.

Els dissenys de la senyalització es dut a terme per part de l'equip d'educació ambiental del Parc.

Terme Municipal	Ruta	Tipus de format
XÀBIA	Advertències Cova Tallada	Informativa
XÀBIA	Advertències Cova Tallada	Informativa
XÀBIA	Advertències i recomanacions al Camí de la Colònia	Informativa
DÉNIA	Colònies del Montgó	Interpretativa
DÉNIA	Camí de Colònia-Cova del Gamell	Inici Ruta
DÉNIA	Camí de Colònia- Racó del Bou	Inici Ruta
DÉNIA	Camí de Colònia - Cim	Inici Ruta
DÉNIA	Jesús Pobre- Cim	Inici Ruta
DÉNIA	Benimaquia Coll de Pous	Inici Ruta

Taula 20: Relació de senyals instal·lades en 2017.

Font: Elaboració pròpia

Figura 37: Cartell a la Cova Tallada

Manteniment d'instal·lacions marines

El Servei de Vigilància de la Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni a més de vetlar per la seguretat i custòdia d'aquesta àrea marina protegida, s'encarrega de mantindre les instal·lacions i equipaments de la Reserva en bon estat.

Es tracta d'un Servei que es realitza conjuntament entre l'Ajuntament de Dénia i la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural. S'ha prestat el Servei al llarg de la totalitat de l'any 2017, especialment amb motiu dels temporals de gener del 2017 que va afectar el litoral alacantí.

5.4.3. PROGRAMA DE SEGURETAT DEL VISITANT

L'equip tècnic i la brigada de manteniment del Parc Natural del Montgó continuen la tasca de detecció de possibles punts o zones que afecten negativament la seguretat del visitant, de manera que es puguin minimitzar els riscos.

Enguany, com tots els anys, han estat molts els punts on ha treballat la Brigada de Manteniment i Conservació del Parc Natural del Montgó, tot i que cal destacar dos punts d'actuació importants: Senda de la Cova Tallada i la Ruta de la Cova de l'Aigua-Racó del Bou i Senda del Cim (ruta groga). Les actuacions es descriuen lleugerament a continuació:

Senda de la Cova Tallada

En el camí a la Cova Tallada des de Dénia, ja a l'any 2016 es va treballar per reduir un possible perill per caiguda pel mal estat dels escalons de la primera part de la senda, duent-se a terme la reconstrucció d'uns 100 escalons en el camí descrit, a la qual cosa s'ha d'unir la instal·lació, al mes de maig, d'un tram de cadena, amb una llargària de 6 metres aproximadament, que venia a substituir una antiga corda que presentava un estat de deteriorament.

A més, el mateix mes de maig també fou objecte d'actuació, la senyalització i tancament amb malla metàl·lica dels forats superiors de la Cova, pel perill evident de caiguda, davant l'afluència massiva de gent a la temporada estival: s'actuà sobre una superfície d'uns 20 m², en els quals s'instal·la una malla metàl·lica en superfície i ancorada a terra per eliminar el perill de caiguda.

Figura 38: Actuació de tancament dels forats superiors de la Cova Tallada

Ja cap als mesos d'estiu, es detectà una nova acció, aparentment innòcua, però que no deixava de tenir la seua importància, és el cas de l'aparició de caramulls de pedra a la senda que descendeix cap a la Cova des del Cap de Sant Antoni i que suposava l'afecció sobre un dels elements etnològics més característics i importants del paisatge rural valencià, els marges de pedra en sec. A finals del mes de juliol, l'equip de manteniment actuà en diverses zones on s'havien format aquests elements, amb l'objectiu de dissuadir més accions i restituir al seu estat original, els marges danyats.

El mes d'agost fou duta a terme la col·locació d'un conjunt de senyalística en diversos punts de la senda, amb recomanacions i prohibicions específiques per a la mateixa, tancant amb açò les actuacions a aquesta senda que, cal recordar-ho, no està inclosa dins del catàleg de sendes oferides pel Parc Natural, sinó que és, en bona part, un sender de Petit Recorregut, el PR CV-355.

Les imatges següents mostren el treball de la brigada de manteniment i conservació en les tres zones.

Ruta Groga: Cova de l'Aigua-Racó del Bou

Al gener del 2017 es produïren un conjunt de pluges torrencials que feren malbé, una de les rutes més boniques del Parc Natural del Montgó, la ruta groga que discorre per la Cova de l'Aigua i Racó del Bou, la qual és coincident amb la ruta Taronja que accedeix a la Creueta de Dénia i al Cim del Montgó.

Immediatament es va procedir al tancament de la senda així com a realitzar la corresponent comunicació via pàgina web i xarxes socials tot i que, donada la dificultat per al treball en la zona del despreniment, una zona molt escarpada, no es pogué treballar sobre la mateixa fins ben entrat el mes d'abril, ja que foren necessàries mesures extraordinàries de protecció sobre els riscos laborals per a què la brigada desenvolupara el seu treball de manera segura i eficaç.

La tasca principal residia en la reconstrucció del mur de contenció que suporta la senda, així com tornar a condicionar el ferm de la mateixa per tornar a dotar-la de la màxima seguretat per als usuaris de l'espai. En total es reconstruí un mur de 3x2,5x1,5 metres, el resultat del treball s'aprecia a les imatges següents:

Figura 39: Comparativa entre l'actuació finalitzada i el despreniment previ

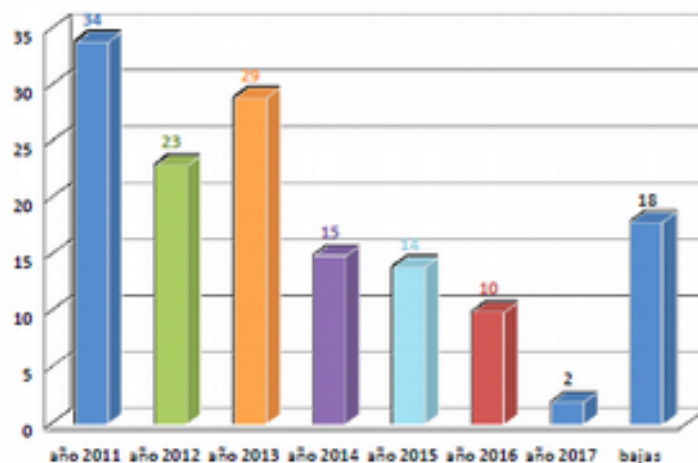
6. PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT SOCIOECONÒMIC

6.1. Marca Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

L'any 2017 es dona continuïtat a les certificacions obtingudes durant l'any 2016, passant de les 117 empreses que existien a finals de l'any 2016 a les 112 empreses a finals del 2017. En total se certifiquen 2 noves empreses, havent sigut baixa 7 empreses per distints motius.

Les llicències per família s'agrupen en: 5 per a productes artesans (PA), 54 per a producte natural (PN) i 53 per a turisme de naturalesa (TN). L'evolució de la marca des de la seua data de llançament es resumeix en la següent:

- Any 2011: se certifiquen 34 noves empreses.
- Any 2012: se certifiquen 23 noves empreses, fins a aconseguir un total de 57 empreses.
- Any 2013: se certifiquen 29 noves empreses, fins a aconseguir un total de 83 empreses, ja que es tramiten 3 baixes (2 voluntàries per cessament de negoci i una derivada de l'incompliment de la normativa aplicable).
- Any 2014: se certifiquen 19 noves empreses, fins a un total de 96, ja que 6 són baixa per distints motius.
- Any 2015: se certifiquen 18 noves empreses, fins a un total de 112, havent-se tramitat dos baixes.
- Any 2016 : se certifiquen 10 noves empreses, fins a un total de 117, havent-se tramitat tres baixes

Gràfica1: Evolució de les empreses inscrites a Marca Parcs Naturals (període 2010-2017)

La distribució d'empreses per Parc és la següent:

PARC NATURAL	PA	PN	PA/PN	TN
El Carrascar de la F. Roja	1			5
El Hondo		3		1
Hoces del Cabriel	1	14		7
La Albufera		11		6
La Mata y Torrevieja		1		1
Penyagolosa		4		4
Puebla de San Miguel				1
Sierra de Espadán	2	6	2	7
Turia		1		3
Serra de Mariola		4		4
Montgó				2
Chera - Sot de Chera				2
Serra Calderona	1	3		1
Varios Parques				1
Salinas de Santa Pola		1		
Serra Irta		4		1
PN provincia Castellón				1
Illes Columbretes				1
Serra Gelada				1
Marjal de Pegó-Oliva				2
Prat de Cabanes Torreblanca				1
Serra Irta e Illes Columbretes2				1

Taula 21: Nombre total d'empreses certificades.

Forma part de l'essència de la marca, l'estimulació de l'activitat econòmica de l'àrea d'influència dels parcs, aprofitant l'oportunitat de les activitats connexes i complementàries, i tractant de generar sinergies entre les dites activitats: produccions primàries, productes agrícoles i ramaders, productes artesans, servicis d'allotjament i restauració, turisme actiu, educació ambiental i interpretació del patrimoni.

Destacar de les distintes accions que es realitzen des de l'àmbit de la marca, com ara "Assistència a les fires dels pobles d'Espadà i de mobilitat sostenible d'Albalat dels Sorrels", la "VI mostra de productes de la marca", celebrada en la ciutat de València, i que va tindre una repercussió molt important, ja no tant en la venda per a les empreses participants, com en la consolidació d'imatge de Marca associada a la qualitat i al compromís amb el medi ambient.

Les empreses de la Marca parcs Naturals han participat en distintes campanyes i accions relacionades amb la posada en valor i divulgació dels valors de l'espai natural de forma conjunta amb el Parc, accions que s'han desenrotllat durant tot l'any en els 22 parcs naturals de la Comunitat.

El Facebook de la marca ha presentat un increment del 40% durant l'any 2017, obtenint una xifra que en l'actualitat supera els 4.400 m'agrada. En aquest facebook es publiquen les activitats i els productes oferits per les empreses de la marca parcs Naturals de forma conjunta a les activitats que s'ofereixen des dels 22 Parcs de la Comunitat, reivindicant el valor dels nostres espais naturals protegits i el desenvolupament socioeconòmic dels mateixos.

Cal esmentar que, almenys una nova empresa (Magic & Nature), ubicada a Dénia, ha iniciat a hores d'ara el procés per a la Certificació en la Marca Parcs, la qual s'espera siga efectiva al pròxim període, la qual s'afegiria a les 2 empreses que actualment estan en possessió de la mateixa al Parc Natural del Montgó, a saber, l'Hotel La Sella Golf Resort Dénia i el Grupo Mundo Marino.

7. DIRECCIÓ I ORGANITZACIÓ GENERAL

7.1. Gestió administrativa en l'àmbit del PORN i el PRUG

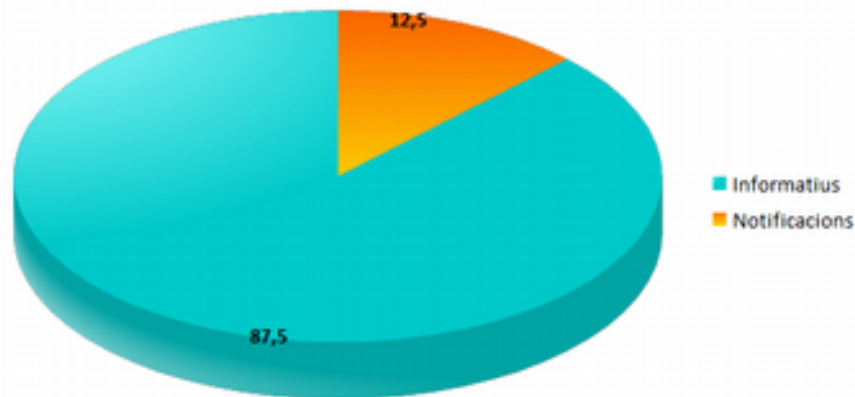
Expedients administratius

El present apartat fa referència a l'anàlisi dels expedients administratius gestionats pel personal tècnic del Parc Natural al llarg de l'any 2017, provinents principalment dels Serveis centrals de la Direcció General del Medi Natural a València (Servei de Gestió d'Espais Naturals Protegits) i dels Serveis Territorials d'Alacant de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural, tant els que afecten a l'àmbit del Parc Natural del Montgó com de la seua àrea d'esmoreïment d'impactes. Des d'ambdós Serveis, es remeten les peticions dels expedients a les oficines del Parc per al seu coneixement, perquè des del tercer trimestre del 2013 ja són novament gestionats directament per personal de Conselleria adscrit al Parc. Els expedients tramitats es divideixen, generalment, en dues categories:

- ❖ **Informatius**: Dins d'aquesta categoria s'enquadren totes aquelles sol·licituds d'actuacions que han de ser informades d'acord amb la normativa vigent del Parc. Aquestes sol·licituds comprenen des de realització d'obres, a estudis científics, esdeveniments esportius o simples demandes d'informació respecte de la normativa.
- ❖ **Notificacions**: engloba aquells expedients d'informació al personal o direcció del Parc sobre algun tema d'interés. Majoritàriament són notes internes de Serveis territorials i Serveis centrals o informació sobre l'estat d'algun expedient per part d'Ajuntaments i/o Organitzacions.

Enguany s'han tramitat un total de 72 expedients, 9 menys que l'any anterior, la qual cosa trenca lleument la tendència a l'alça iniciada l'any 2014, any en el qual es va iniciar un repunt en els expedients tramitats tot i que, ates a la reduïda baixada experimentada, es pensa que es seguirà amb aquesta tendència per a l'any vinent, tot i que es tracta de valors molt inferiors al màxim nombre d'expedients gestionats, que es va aconseguir l'any 2007, amb un total de 185.

Quant a percentatges, aquests són molt similars al de l'any 2016, però lleugerament diferents dels anteriors anys, apreciant-se un notable augment dels expedients informatius enfront de les notificacions, per les raons anteriorment explicades i és que, la major part d'ells són tramitats directament per personal de la Conselleria adscrit al Parc Natural: en l'anterior període van suposar el 85% del total, enfront del 87,5% de l'any 2017 i del 74% de l'any 2015, la qual cosa marca clarament una tendència a l'alça.

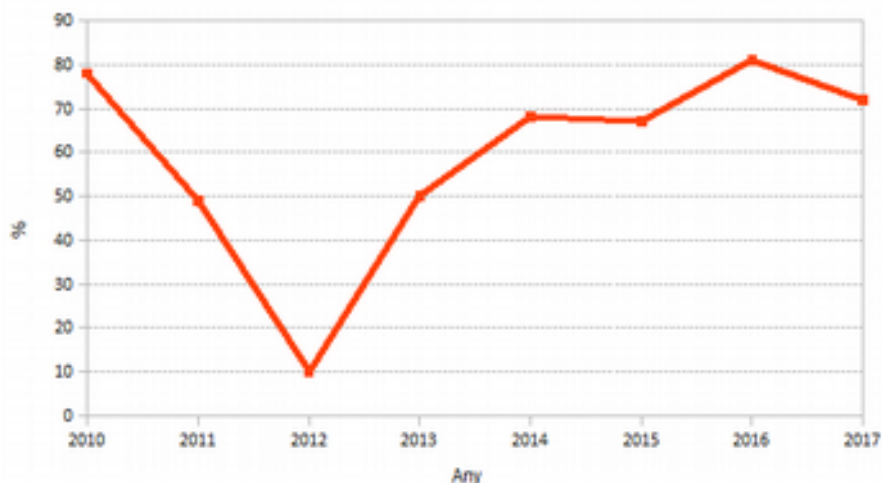
Gràfica 3 Expedients gestionats (per tipus) any 2017

Font: Elaboració pròpia

S'aprecia que, igual que l'any anterior, tampoc s'han registrat expedients sancionadors ni de restauració de la legalitat (categories que s'han eliminat, per tant), perquè són directament gestionats per personal de Serveis Centrals i Territorials.

Destacar que el nombre d'expedients informatius, s'ha incrementat considerablement des de l'any 2013 passant d'un 49% del dit any (22 expedients en total) a un 87,5% (63 expedients) del 2017, tractant-se com s'aprecia de valors que pràcticament es dupliquen en pocs anys. Pel que fa a les notificacions, a penes s'aprecia en variació respecte a l'any 2014, encara que sí que en percentatge, precisament a causa de l'increment total d'expedients gestionats des de l'oficina del Parc Natural. La gràfica següent mostra l'evolució anual del nombre d'expedients totals que s'han tractat a les Oficines del Parc Natural.

Gràfica 4 Evolució interanual dels expedients gestionats (per tipus) any 2017

Font: Elaboració pròpia

S'aprecia com, després d'experimentar una davallada important l'any 2012, després de les retallades sofertes pel Servei de Gestió d'Espais Naturals Protegits, torna a incrementar-se el nombre arran de la incorporació d'un Tècnic Mitjà d'Espais Naturals i, és a partir d'eixe moment quan es recuperen dades d'anys anteriors.

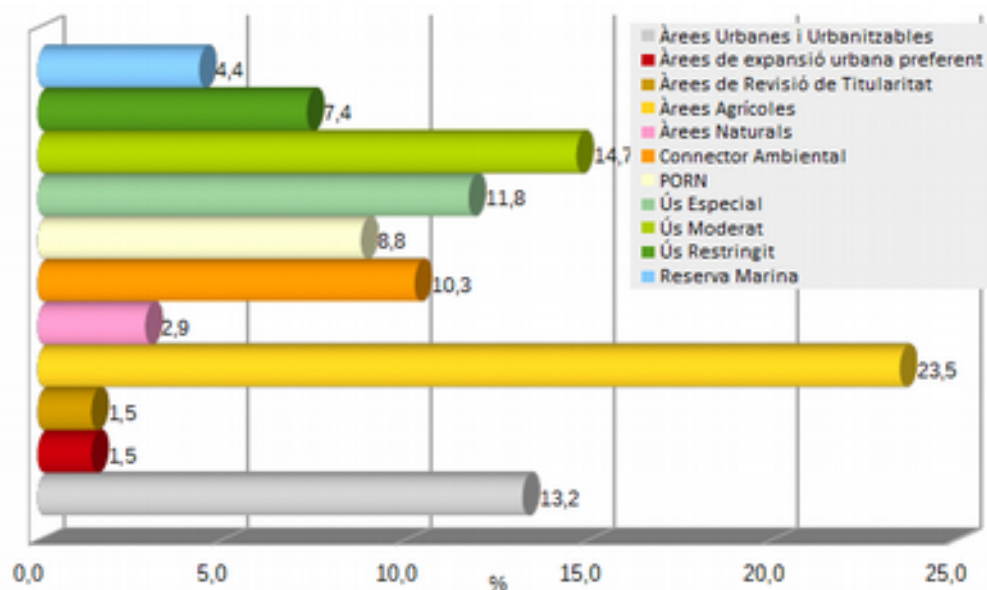
Pel que fa a la tramitació administrativa i, per a poder determinar i corregir quins són els errors més comuns en la tramitació dels expedients, es va incloure en 2011 en la base de dades del Parc Natural, una nova entrada on s'indica si el procediment seguit és correcte o incorrecte. Cal destacar que l'any 2011, el 27% d'expedients van presentar alguna fallada en la seua tramitació, reduint-se el percentatge a tan sols un 6% en el 2014, i de tan sols el 2% en el present any. La inclusió i seguiment d'aquest nou camp en la base de dades ha permés millorar la comunicació amb les administracions i usuaris en general i ha sigut el que ha propiciat que la pràctica totalitat dels expedients s'hagen tramitat de manera adequada. Açò permet traure les conclusions pertinents respecte de l'esforç realitzat pel personal del Parc a fi d'unir esforços i millorar la comunicació entre totes les Administracions implicades en el procés, a fi de reduir les tramitacions errònies, millorant amb això directament l'Atenció al ciutadà.

A continuació, es realitza una anàlisi dels expedients, en funció de cada una de les categories analitzades amb anterioritat. Es procedeix a analitzar el seu impacte en les diferents àrees de zonificació que arregen tant el PRUG com el PORN.

Informatius

Els números totals d'aquest tipus d'expedients són molt similars a l'any anterior (69 al 2016), tal com s'ha posat de manifest anteriorment. Com s'aprecia, han descendit, però lluny dels valors aconseguits de finals de la dècada anterior tot i que es considera que aquesta línia es mantinga o augmente lleument mentre continue la conjuntura econòmica actual en la zona.

La majoria de sol·licituds es continuen concentrant en obres menors de particulars i actuacions xicotetes de millora d'infraestructures per part dels municipis de la zona, així com en tractaments forestals. El gràfic següent mostra la distribució dels expedients informatius, en relació a les zones per a les quals se sol·liciten.

Gràfica 5. Caracterització dels expedients Informatius en relació amb la zonificació del PORN del Montgó (2017)

Destaca a simple vista que les zones amb major expedients dins l'àmbit d'esmoreïment són les Àrees Agrícoles, la qual cosa es pressuposa dins de la normalitat, ja que es tracta de -fora de les àrees urbanes i urbanitzables- les zones amb major extensió, suposant un 23,5% del total d'expedients. A continuació es troben els expedients que afecten les esmentades àrees urbanes i en tercer lloc les actuacions a connectors ambientals. Pel que fa a l'àmbit del Parc Natural, destacar que enguany i, per primera vegada en molts anys, destaquen les sol·licituds d'àrees d'ús moderat, enfront de les d'ús especial, les quals han decaïgut de manera important: tots aquests aspectes, es tracten a continuació.

Basant-se en la gràfica anterior, es fa referència als informes realitzats per a les àrees de zonificació per ordre de menor a major grau de protecció, encara que cal destacar l'augment dels expedients en l'àmbit del Parc Natural i el lleuger descens a les Àrees d'Esmoreïment d'Impactes respecte a l'any anterior.

Àrees urbanes i urbanitzables: El nombre d'expedients i el percentatge relatiu en aquestes àrees ha trencat la tendència que fins al moment s'havia establert, ja que han ascendit fins a un total de 9 a l'any 2017, la qual cosa suposa un 13% dels expedients enfront tan sols el 5% que suposaven el passat any. Igual que en anteriors anys el tipus d'informe dominant continuen sent sol·licituds de noves captacions d'aigua inferiors a 3.000 m³/any, a més de les tanques perimetrals (augment més important), acompanyat d'algunes obres menors. Tot i això, l'informe més destacable de tots els realitzats, per la seua rellevància, és el de la Declaració d'Interès Comunitari del Col·legi Internacional de Jesús Pobre, el qual fou inclús tractat dins l'ordre del dia d'una de les Juntes Rectores celebrades el 2017.

Àrees d'Expansió Urbana Preferent: Es tracta de zones en les quals els expedients són pràcticament testimonials i, a l'any 2017 se n'ha registrat 1, relacionat amb la legalització (desfavorable) d'un habitatge i piscina, la qual està inclosa a un expedient sancionador de l'any 2010.

Àrees de Revisió de Titularitat: Idèntic al cas anterior, es tracta d'una àrea on els expedients són pràcticament inexistents però que també al 2017 registra 1 sol·licitud per a la substitució d'un tancament d'obra preexistent, sobre una zona en la qual continuen els mateixos problemes d'ençà de la declaració del Parc Natural, ja a l'any 1987.

Àrees agrícoles: Percentualment han disminuït respecte a l'any anterior, d'un 39% fins a un 23,5%; aquests continuen molt lluny dels gestionats en anys anteriors. Quant al tipus de sol·licituds per a llicències d'obra han consistit, com ve sent la tònica, en obres menors com a casetes per al sistema de rec de degoteig, casetes d'eines, tanques, tractaments silvícoles així com algun pou.

Àrees Naturals: Destaca que es tracta d'una zona en la qual al 2017, s'han registrat 2 expedients (cap l'any anterior) i aquests es corresponen amb un tancament d'una parcel·la i amb la possible ampliació d'un hotel existent a aquestes zones del terme municipal de Dénia.

Connectors Ambientals: En aquestes àrees s'ha registrat idèntic nombre d'expedients que al 2016, amb un total de 7, la qual cosa suposa un 10% del total, un valor lleugerament inferior als predecessors. Cal destacar expedients d'obres menors relacionades amb la reforma d'edificacions existents, el soterrament de línies

elèctriques i fins i tot xicotetes depuradores de tractament d'aigües domèstiques per a edificacions aïllades existents.

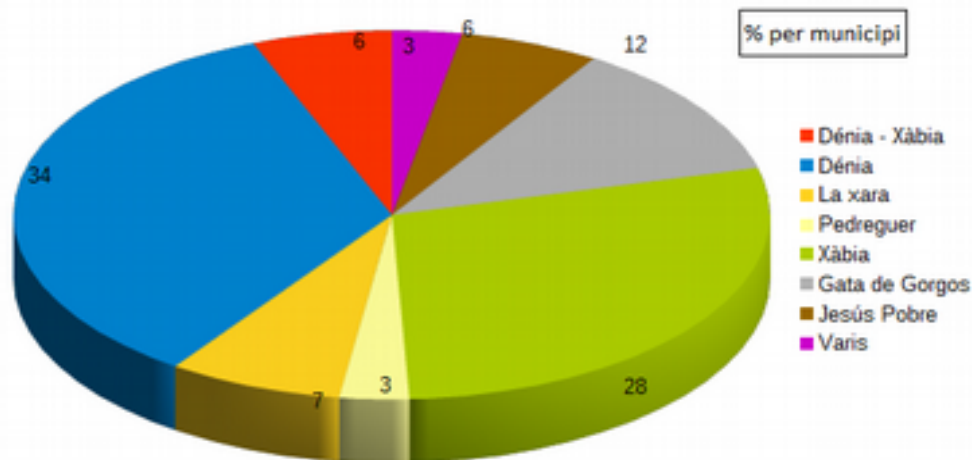
Cal afegir que hi ha en total 6 expedients que, per les seues característiques no poden englobar-se en cap categoria, principalment perquè afecten diverses àrees de zonificació. És el cas, per exemple, d'un informe preliminar per a la construcció de dues rotondes a la carretera CV-734 entre els municipis de Gata de Gorgos i Xàbia. Tot i això els expedients més destacables i que, lògicament afecten no només a l'Àrea d'Esmorteïment d'Impactes sinó al mateix Parc Natural, són les Versions Preliminars dels Plans Generals dels municipis que més superfície i importància posseeixen, a saber, Dénia i Xàbia, ambdós informats en els últims mesos de l'any.

Ús Especial: Enguany tant el nombre com el percentatge dels expedients ha trencat la tònica general, veent-se aquests reduïts a l'interior del Parc Natural, en favor de les zones d'Ús Moderat (a continuació), ja que s'han informat un total de 8 la qual cosa suposa tan sols un 12% del total. La major part de les sol·licituds, com sol ser la tònica general, provenen de l'Ajuntament de Xàbia i es corresponen amb llicències d'obra menor, tancaments perimetrals o tractaments silvícoles en la zona de Les Planes.

Ús Moderat: Tal com es comentava en el paràgraf anterior, aquesta categoria ha augmentat considerablement el nombre d'expedients informats, en detriment de les àrees d'Ús Especial, passant-se del 5% de l'any 2016 al 15% d'enguany. Aquest fet es relaciona amb la realització de treballs de millora del medi, tractaments silvícoles, reparació d'infraestructures, control de plagues i de fauna silvestre o activitats científiques, entre d'altres.

Ús Restringit: Les dades són una mica superiors a l'any anterior perquè s'han tramitat 5 expedients: això suposa el 7,5% del total. Tots els informes van estar relacionats amb autoritzacions per a realitzar activitats de senderisme a Dénia, així com activitats científiques.

En comparar els expedients generats per terme municipal, es troba relació quasi directa entre aquests i la superfície de terme municipal inclòs en l'àrea PORN i PRUG. Com a tònica general dels últims anys, Dénia presenta el percentatge més gran, amb més d'un 30% , seguit de Xàbia amb un 28%, mentre que de municipis de fora del Parc, Gata de Gorgos ha experimentat un augment, d'un 12%. Tot i això si al 34% dels expedients de Dénia se li sumen els de La xara i Jesús Pobre, s'apropa als valors normals anuals que volten el 50% dels expedients tractats a l'oficina del Parc Natural. La distribució total del nombre d'informes per municipis, s'exposa en la gràfica següent.

Gràfica 6. Expedients segons termes municipals, any 2017

Font: Elaboració pròpia.

De l'encreuament dels informes per municipi i per zones destaca que Dénia presenta expedients en totes les àrees de zonificació del PORN, destacant que el nombre d'expedients en zones d'interior del Parc van augmentant any rere any, però que enguany es centren pràcticament en obres menors.

EL fet que Xàbia haja aconseguit el segon lloc en percentatge d'expedients està relacionat al seu torn amb l'augment dels expedients en Ús Moderat en el Parc, tot i que baixen en les d'Ús Especial. A Xàbia les sol·licituds es concentren en l'interior del Parc Natural, destacant-se les sol·licituds en l'àrea d'Esmorteïment d'impactes, cosa que ve a trencar la tònica dels últims anys, tot i que, continuen sent les Àrees Agrícoles les que abasten bona part dels informes.

Dels 8 expedients sol·licitats a Gata de Gorgos, pràcticament tots es corresponen amb tancaments per a parcel·les agrícoles, però també tractaments silvícoles d'alguna altra, causa que predomina per a les zones amb expedients del municipi de Pedreguer.

Ondara, com tots els anys no ha sol·licitat cap informe, per la qual cosa es pot concloure després de l'experiència dels últims anys, que en la xicoteta zona del seu terme inclosa en el PORN, l'Ajuntament no sol·licita els informes corresponents a la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural.

Notificacions

Enguany el nombre de notificacions segueix descendit fins al 12,5%, prolongant la tònica dels últims 4 anys. Tal com s'exposa tots els anys, el descens en aquest tipus d'expedients està relacionat amb l'augment dels expedients informatius, la qual cosa ocasiona que, encara que en el nombre total no es parla d'una reducció significativa sí és així en analitzar el pes dels mateixos en el global d'expedients treballats en les Oficines del Parc Natural.

7.2. Gestions diverses de l'espai natural

L'Equip Tècnic i la Direcció del Parc Natural del Montgó han exercit un nombre de tasques que influeixen directament o indirecta en la gestió de l'espai natural. De moltes d'elles, hi sorgeixen projectes concrets que engloben el pla de gestió anual del Parc Natural i d'altres no, però hi ha un conjunt de tasques que són realitzades pel personal tècnic, les quals poden resumir-se en els epígrafs següents:

- Elaboració d'informes preceptius per a la realització d'obres, usos o activitats de qualsevol tipus que, d'acord amb les normes del PORN, ho precisen (comentat anteriorment). En aquest mateix punt es realitza una anàlisi més exhaustiva d'aquestes tasques, ja que es tracta del treball principal del personal tècnic, el Tècnic Mitjà d'Espais Naturals així com del Director-Conservador del Parc Natural, ambdós assignats parcialment al Montgó.
- Preparació i assistència a actes dels òrgans consultius del Parc Natural (Junta Rectora, Comissió d'Ús Públic, etc.). D'aquestes activitats i, més concretament de la celebració de la Junta Rectora abans exposada, s'ha creat una Comissió d'Ús Públic del Parc, la qual s'ha reunit en tres ocasions el 2017.
- Disseny i elaboració de projectes tècnics. Tot i les restriccions de personal patides per l'Oficina Tècnica del Parc Natural, s'ha continuat realitzant projectes tècnics en l'àmbit del Parc, alguns dels quals s'han exposat amb anterioritat, a destacar, la col·laboració directa en la redacció de l'Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada, així com la direcció tècnica de la Millora de la Senda del Camp de Tir al Cim (Ruta Gris), executades ambdós per empresa externa.
- Control i seguiment de les diferents obres i tasques realitzades en el Parc Natural, principalment en coordinació amb la Brigada de Conservació i Manteniment. És per això que, mensualment es reuneixen tots els components de l'equip tècnic del Parc, la Direcció, els educadors ambientals, la Brigada, el coordinador de l'empresa pública, així com els Agents Mediambientals dels municipis de Xàbia i Dénia. Es realitzen aquestes reunions amb l'objectiu de revisar les accions realitzades, planificar els treballs de les setmanes vinents, així com tractar altres aspectes de la gestió de l'espai protegit.
- Tasques de coordinació entre les diferents administracions implicades en la gestió del Parc Natural: Ajuntaments, Diputacions, Conselleries, etc., principalment amb els Ajuntaments de Xàbia i Dénia. Per tant, en relació amb aquestes tasques de coordinació, s'han mantingut reunions amb els regidors de medi ambient, obres, agricultura i urbanisme d'ambdós ajuntaments on, entre d'altres

s'ha treballat amb aspectes com: gestió de l'ús públic, projectes d'educació ambiental, activitats divulgatives, planificació de treballs conjunts, necessitats del centre d'interpretació/d'informació, recollida i tractament de residus a l'interior del Parc Natural, urbanisme, àrees de revisió de titularitat, projectes comuns, convenis de col·laboració, etc.

- Elaboració de fullets, cartells i col·laboració en la realització de tríptics i publicacions sobre el Parc Natural. Un exemple fou la col·laboració a l'estiu del 2017 en el disseny i col·locació dels cartells preventius ubicats als principals punts d'eixida dels visitants de la Cova Tallada.
- Col·laboració amb diferents universitats i organitzacions sense ànim de lucre, totes elles, promotores d'investigacions en el Parc Natural. Totes aquestes col·laboracions estan ja reflectides en altres apartats de la present memòria.
- Assistència a la Jornada de Cremes Prescrites al Centre de Recuperació de Fauna de Santa Faç: 16 de maig de 2017.
- Assistència a la Jornada de Boscos Madurs als espais naturals valencians, que tingué lloc l'11 de maig a València.
- Reunions diverses informatives amb un pastor de Dénia per a introduir pasturatge d'ovelles a Les Planes de Xàbia.
- Assistència a la reunió sobre INDICADORS en els treballs d'investigació aplicada i seguiment. Seu del CIEF a Quart de Poblet, 30 de març
- Reunió de coordinació de Directors de Parc Naturals, 18 d'abril.
- Assistència a la Reunió dels Equips Tècnics i de Gestió dels Espais Naturals de la Comunitat Valenciana, a Nàquera, el 12 de setembre.
- Col·laboració i assessorament als agents mediambientals i brigada del Parc Natural. Facilitació en la localització de possibles infraccions, abocaments incontrolats, aterraments, incendis, construccions il·legals, electrocucions i impactes d'aus amb les línies elèctriques o un altre tipus d'actuacions i infraccions, notificant-se a la mateixa Direcció del Parc Natural.

- Atenció a l'usuari al Centre d'Interpretació en qüestions tècniques i d'autoritzacions al Parc Natural, ajudant a presentar permisos i sol·licituds sobre qualsevol actuació que desitgen realitzar en alguna de les seues parcel·les dins dels límits del Parc o la seua Àrea d'Esmorteïment d'Impactes.

- Redacció d'un conjunt de propostes prèvies per a les següents actuacions:
  - * Posada en valor del Poblal Iber de la Punta de Benimaquia al Parc Natural del Montgó, terme municipal de Dénia.
  - * Redacció d'una proposta prèvia d'actuacions per a la millora de la senyalística en el Parc Natural del Montgó.
  - * Redacció d'una proposta prèvia d'actuacions silvícoles sobre pinar de regeneració post incendi forestal al Racó del Bou, al Parc Natural del Montgó.

- Coordinar actuació de control sobre porcs senglars amb el Club de Caçadors de Dénia.

7.3. Actuacions del Servei de Vigilància i Control de la Reserva Natural Marina del Cap de Sant Antoni

El Servei de Vigilància i Control de la Reserva Natural Marina del Cap de Sant Antoni (conveniat entre l'Ajuntament de Dénia i la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural), realitza nombroses operacions al llarg de l'any. A continuació es mostra les actuacions més destacades al llarg de l'any 2017, dades proporcionades totes elles pel mateix Servei de Vigilància:

- Embarcacions interceptades a més velocitat de la permesa: 723

Encara que a simple vista les dades ens diuen que hi ha hagut una reducció considerable d'embarcacions interceptades, ja que el 2016 se'n varen interceptar 1.358, l'any 2017 ha sigut un any en què ha augmentat la navegació a més velocitat en aigües de la Reserva.

La disminució d'intervencions és deguda que s'ha passat d'informar els patrons de les embarcacions, a apercebre els mateixos. És a dir, a més d'informar, es registra al patró de cadascuna de les embarcacions interceptades, de tal manera que si reincideix, s'adjunta l'advertència a l'acta de denúncia.

Tot això, porta aparellat es dedique més temps a recavar les dades, de tal manera que en eixe temps passen altres vaixells que no poden ser intervinguts. El desconeixement i la mala orientació, són els principals motius d'al·legació per part dels patrons.

- Embarcacions fondejades en zones prohibides: 453

S'ha millorat quant al nombre d'embarcacions que fondegen en l'interior de la reserva, respecte del passat any (amb 795). Tot i això, caldria analitzar-ho per zones. Des del port de Dénia fins al Cap de Sant Antoni, s'ha registrat una notable tendència a la baixa, encara que cal destacar, que és en la Reserva d'Interés Pesquer, on més s'ha reduït aquesta pràctica. La instal·lació de trens de fondeig, ha contribuït en gran part a la millora.

Encara que falta molt per arribar a tindre un servei de boies d'amarrament òptim, amb l'augment del nombre de trens de fondeig, s'està acomplint una de les principals demandes dels usuaris d'embarcacions.

- Motos aquàtiques: 317

Des de l'entrada en vigor del Decret 19/2015 del Consell, la utilització de motos d'aigua està prohibida en la Reserva Marina d'Interés Pesquer. Tot i la implantació de la mesura, el Servei de Vigilància està en constant conflicte amb usuaris que no sols infringeixen la normativa vigent, sinó que, a més a més, invadeixen la zona de bany. Aquesta pràctica, malauradament cada dia més freqüent, posa en perill la seguretat dels banyistes. És per això que precisament aquest és un punt prioritari per a la campanya 2018.

- Busseig: 564

En referència a 2016, s'ha vist incrementat el nombre d'immersions en aigües de la Reserva Marina i en la Natural, tot i que no estan totes elles comptabilitzades, les dades que es disposa a hores d'ara és d'un total de 564 immersions.

- Pesca

La pesca amb canya des de costa, ha experimentat un augment durant l'hivern en la zona de la Marineta Cassiana, que és un dels llocs on aquesta pràctica està permesa. S'ha comprovat que la majoria dels aficionats a aquest esport, tenen la documentació necessària per a desenvolupar l'activitat i són coneixedors de la normativa vigent.

La pesca professional es realitza d'octubre a març, i ha de comptar amb la preceptiva autorització per part de la Conselleria. Hi ha tres barques autoritzades setmanalment. El servei verifica les zones on treballen, així com les mateixes autoritzacions. Cal destacar que, al llarg de l'any 2017, no s'ha registrat cap incidència amb aquesta activitat.

La pesca submarina és una modalitat que es practica en aigües de la Reserva natural marina per part de molts aficionats: de la mateixa manera que s'actua amb la pesca professional, es realitzen així mateix, controls de documentació i de les captures. El problema més gran en aquesta activitat és el furtivisme: aquesta pràctica il·legal representa una de les principals lluites tots els anys.

Afortunadament, tant veïns com altres usuaris de la reserva col·laboren activament en la detecció d'individus que il·legalment intenten capturar espècies de gran valor ambiental i econòmic.

- Participació en Rescats, Auxilis i Salvaments

Malgrat l'augment d'embarcacions que naveguen per la zona, s'han realitzat menys intervencions que altres anys. En total han estat 7 actuacions de rescat, de les quals podem destacar l'evacuació i trasllat a port d'una persona que havia caigut pels penya-segats del Cap de Sant Antoni.

- Estudis i seguiment d'espècies

A més de l'anterior, el Servei de Vigilància Marítima realitza una important tasca de seguiment (ja mencionat) i rescat de fauna i són molts els projectes que actualment s'estan duent a terme en col·laboració amb altres administracions, organismes i entitats: Conselleria, UV, IEL, XALOC, APOSEIDÓN, EDMAKTUB, etc. Entre altres, podem nomenar els següents projectes:

- Participació en la campanya POSIMED del Institut d'Ecologia Litoral, que fa el seguiment de l'estat de les praderies de *Posidonia* en la zona Nord de la nostra costa.

- Col·laboració amb el projecte SAMARUC, de la Universitat d'Alcalà de Henares, consistent en la prova pilot d'un hidròfon instal·lat a prop del port de Dénia, a la fi d'obtindre la gravació de so submarí, i del so que emeten determinades espècies de cetacis.

- En l'apartat d'estudi de freqüentació de cetacis, conjuntament amb la Universitat de València i la Conselleria de Medi Ambient, es realitzen almenys 10 transectes a l'any de manera conjunta. Es registren els albiraments de cetacis, aus marines, i s'arrepleguen dades com per exemple, el cens dels residus flotants, etc.

7.4. Actuacions dels Agents Mediambientals en l'àmbit del PORN

Les diferents actuacions que realitzen els Agents Mediambientals en l'àmbit del PORN han generat documentació ja siga d'entrada o eixida en l'Oficina Comarcal arreglant-se 856 informes en total durant l'any 2017, valors lleugerament superiors als de l'any anterior.

Els informes fets comprenen diferents actuacions com són:

- ❖ 30 oficis de denúncia (increment del 30%)
- ❖ 29 informes expedients sancionadors.
- ❖ 5 actes amb diferent finalitat.
- ❖ 560 Serveis al ciutadà.
- ❖ 149 Serveis d'assistències diverses.

7.5. Relacions i col·laboracions amb diferents organismes

Durant el 2017 el Parc Natural del Montgó ha col·laborat amb una sèrie d'entitats en diversos projectes i activitats, les dites relacions, necessàries per a la gestió socioeconòmica del Parc, les activitats científiques i l'educació ambiental, es descriuen al llarg d'aquesta memòria anual. A continuació es presenta el llistat dels dits organismes, i aprofitem per a agrair la seua inestimable col·laboració.

<u>Col·laboració amb universitats/Centres Educatius</u>	
<u>Entitat</u>	<u>Projecte Associat</u>
<i>Universitat de València</i>	Prospeccions de cetacis, aus marines i residus.
<i>IES Rodolfo Llopis, Callosa d'En Sarrià</i>	Formació en Pràctiques d'un alumne.
<i>Universitat Politècnica de València</i>	Formació en Pràctiques de dos alumnes
<i>Universidad de Alcalá de Henares</i>	Projecte SAMARUC Seguiment d'hidròfon (sons submarins)

<u>Col·laboració amb ajuntaments</u>	
<u>Entitat</u>	<u>Projecte Associat</u>
<i>Ajuntament de Pedreguer</i>	Pla de Vigilància contra Incendis Forestals
<i>Ajuntament de Gata de Gorgos</i>	Pla de Vigilància contra Incendis Forestals
<i>Ajuntament de Dénia</i>	Actuacions de restauració ambiental en els terrenys afectats per l'incendi del Parc de l'any 2014 (gestió de Parcel·les privades) Projecte de Recuperació del Camí Colònia Manteniment del Bosc de Diana Servei de Vigilància de la Reserva Marina del Cap de S.A. Pla de Vigilància contra Incendis Forestals Coordinació en l'Estudi de Capac.d'Acollida C.Tallada.
<i>Ajuntament de Xàbia</i>	Actuacions de restauració ambiental en els terrenys afectats per l'incendi del Parc Natural del Montgó de l'any 2014 Regulació accés en vehicles al camí dels Plans Projecte d'eliminació i control d'espècies exòtiques a les Planes i barrancs meridionals del Montgó Pla de Vigilància contra Incendis Forestals Coordinació en l'Estudi de Capaci.d'Acollida C.Tallada.
<i>Entitat Local Menor (EATIM) de Jesús Pobre</i>	Promoció i difusió del prospecte «Jesús Pobre Patrimoni rural de la Marina Alta» Jardins Mediteranis, Jardins Vius (impartició de xarrades i cessió de material vegetal)

<i>Col·laboració Caixes d'Estalvis</i>	
<u>Entitat</u>	<u>Projecte Associat</u>
<i>CaixaBank (La Caixa d'Estalvis i Pensions)</i>	-Actuacions de Preva véncer d'Incendis i Adaptació dels Hàbitats al Canvi Climàtic. Obra Social La Caixa

<i>Altres organismes i/o empreses</i>	
<u>Entitat</u>	<u>Projecte Associat</u>
<i>Grup d'Intervencions en Altura (GIA) dels agents Mediambientals</i>	Projecte de Recuperació de la Silene d'ifac Projecte de Recuperació de l'Àguila Pescadora Projecte de correcció d'Impactes de l'Ús Públic (retirada de vies d'escalada il·legals)
<i>Institut d'Ecologia Litoral</i>	Campanya POSIMED. Seguiment praderies de posidònia.
<i>Centre d'Investigació i Experimentació Forestal (CIEF)</i>	Cessió de material vegetal Projecte de Recuperació de la Silene d'ifac Inventari i seguiment d'altres espècies endèmiques
<i>Centre de Recuperació de Fauna El Saler (València)</i>	Recuperació i Seguiment de Fauna
<i>Centre de Recuperació de Fauna Sta.Faç (Alacant)</i>	Recuperació i Seguiment de Fauna
<i>Seprona</i>	Serveis de Vigilància del Medi Ambient
<i>Policia Local de Xàbia</i>	
<i>Policia Local de Dénia</i>	
<i>Servei Marítim de la Guàrdia Civil</i>	
<i>Parc Comarcal de Bombers de la Diputació d'Alacant</i>	
<i>Policia Autonòmica</i>	Control d'empreses de caiacs que actuen a Cova Tallada
<i>Centre Excursionista de Xàbia</i>	Adequació de sendes i camins del Montgó
<i>Club Atletisme "La Faixa", de Jesús Pobre</i>	
<i>Club de Caçadors de Dénia</i>	Esperes nocturnes al porc senglar P.11 parc.20 Colònia
<i>Mundo Marino, S.L.</i>	Promoció dels valors ambientals del Parc Natural i Reserva Marina
<i>Voluns Volunteering Spain</i>	Programa de Voluntariat Ambiental 2017
<i>Associació Cultural Marfull</i>	

<i>Altres organismes i/o empreses</i>	
<i>Associació d'Astronomia de la Marina Alta</i>	Cessió del Centre d'Interpretació del Bosc de Diana
<i>XALOC</i>	Seguiment de tortugues marines
<i>ED MAKTUB</i>	Seguiment dels rorcuals
<i>A POSEIDON</i>	Seguiment de les nacres

Taula22: Relació de col·laboracions en la gestió..

Font.: Elaboració pròpia

8. RESUM ECONÒMIC

Inversions executades al 2017

PARCS NATURALS DEL MONTGÓ I LA MARJAL DE PEGO-OLIVA

➤ <u>Actuacions en P.N Montgó i P.N. Marjal de Pego-Oliva</u>	242.796,95 €
➤ <u>Equip de promoció i difusió del P.N.</u>	73.384,23 €
➤ <u>Brigades del Servei de Vida Silvestre (actuacions diverses)</u>	2.417,63 €
➤ <u>Execució del Projecte de Millora de la Senda del Cim del Montgó (Ruta Gris)</u>	15.707,01 €
➤ <u>Redacció de l'Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada (Xàbia)</u>	12.245,20 €

TOTAL INVERSIONS 2017:

346.551,02 €

9. ACTUACIONS PREVISTES PER A 2018

Planificació i gestió per a la conservació

- ❖ *Conservació de Flora*
  - Projecte Pla de Recuperació de la Silene d'Ifac i prospecció de noves poblacions.
  - Projecte Pla de Recuperació de la *Medicago citrina*
  - Plantació de flora autòctona
  - Eliminació d'al·lòctones en els barrancs meridionals del Montgó i a Les Planes
  - Col·laboració en la realització de la Setmana de la Biodiversitat (Dénia, 21-24 de maig)

- ❖ *Conservació d'Habitats*
  - Prospecció fitosanitària
  - Projecte de clareig de pinatells i reforç de margallons a Les Planes.
  - Seguiment passos de fauna de la CV-735 i permeabilització de barreres.
  - Seguiment de les actuacions per a preservar els runars de l'ombria.

- ❖ *Conservació de fauna*
  - Instal·lació de caixes de rates penades
  - Manteniment de basses i abeuradors annexos als dipòsits d'incendis
  - Seguiment de caixes niu per a aus insectívores
  - Suport al projecte de reintroducció de l'Àguila Pescadora

- ❖ *Conservació del Patrimoni*
  - Pla de recuperació del Poblat de Benimaquia
  - Manteniment de la Cova Tallada i el seu entorn.
  - Adequació accessos a la Cova de l'Aigua.

- ❖ *Inventaris i seguiments*
  - Mapa de vegetació al·lòctona
  - Cens i seguiment d'aus Marines
  - Cens i seguiment de rapinyaires nocturnes i diürnes.
  - Seguiment d'espècies endèmiques i d'interés
  - Seguiment de la regeneració post-incendi en les parcel·les inventariades
  - Seguiment d'espècies vegetals endèmiques i d'interés

Planificació per a la integració en l'entorn social

- ❖ *Programa de Comunicació i Divulgació.*
  - 2 Activitats mensuals sobre el valor de conservació dels PP.NN.
  - 1 Activitat mensual lliure de cada PN
  - 1 Activitat mensual coordinada en Xarxa (Dia de l'arbre, Dia de les aus, etc.)
  - Difusió del Centre d'Interpretació (web i fullets)
- ❖ *Programa d'Educació Ambiental*
  - Jardins autòctons-jardins vius. Plantació llavors plantes autòctones
  - Creixent amb el Montgó.
  - Les Rates penades del Montgó. Xarrada i fabricació de caixes niu.
- ❖ *Programa d'Interpretació del Patrimoni.*
  - Caminant i aprenent
  - Coneix el Montgó
  - Campanyes de la xarxa d'EE.NN.PP.
- ❖ *Planificació i Gestió de l'Ús Públic.*
  - Seguiment i millores de la senda de Les Planes-Cim després de la seua rehabilitació.
  - Millora de la seguretat del sector costaner de la senda de la Cova Tallada.
  - Manteniment de la senyalització dels itineraris del Parc i de les entrades per carretera.
  - Implementació de les actuacions previstes en l'Estudi de Capacitat d'Acollida de la Cova Tallada.
  - Treballs silvícoles d'adequació a les mesures de seguretat de l'Àrea Recreativa de Les Planes.
  - Abalisament de les ocupacions de muntanya pública a la vora de la carretera de Les Planes.
  - Treballs silvícoles interfase urbana-forestal en Dénia i Xàbia.
  - Informe sobre els llocs d'afluència de públic a la ctra. de Les Planes.

Direcció i organització general

- Atenció i informació a propietaris del PORN
- Redacció i emissió d'informes administratius de la zona PORN
- Manteniment de la base de dades d'informes del PORN i PRUG

Reserva Natural dels Fons Marins del Cap de Sant Antoni

- Vigilància i informació sobre el fondeig i la velocitat de navegació
- Regular la instal·lació i seguiment de l'ús de les boies
- Seguiment de l'hàbitat de posidònia
- Seguiment de nidificació del cord marí emplomallat.
- Coordinació de les prospeccions marines en la Setmana de la Biodiversitat
- Coordinació amb els organismes amb competència en la Reserva.

